

Gmina Święciechowa

Program ochrony środowiska

GMINA ŚWIĘCIECHOWA

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY ŚWIĘCIECHOWA
AKTUALIZACJA**

Opracowanie:
A. M. Dobroń

Leszno, 2012

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	4
1.1. Przedmiot opracowania	4
1.2. Cel i zakres opracowania	4
1.3. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych.....	4
1.3.1. Polityka ekologiczna Państwa.....	4
1.3.2. Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego	7
1.3.3. Program ochrony środowiska powiatu leszczyńskiego.....	8
1.3.4. Powiązania programu z dokumentami lokalnymi.....	10
2. Charakterystyka gminy	12
2.1. Charakterystyka społeczno – gospodarcza	12
2.2. Diagnoza stanu środowiska	17
2.2.1. Rzeźba terenu.....	17
2.2.2. Budowa geologiczna i surowce mineralne.....	18
2.2.3. Gleby.....	19
2.2.4. Warunki wodne	22
2.2.5. System powiązań przyrodniczych, środowisko biotyczne	27
2.2.6. Obszary i obiekty chronione.....	29
2.2.7. Klimat	34
2.2.8. Jakość powietrza.....	35
2.2.9. Klimat akustyczny	37
2.2.10. Gospodarka odpadami.....	39
2.2.11. Promieniowanie elektromagnetyczne	40
2.2.12. Główne problemy środowiskowe na terenie gminy Świąciechowa.....	41
3. Polityka ochrony środowiska	44
3.1. Działania o charakterze systemowym	45
3.1.1. Edukacja ekologiczna	45
3.2. Ochrona zasobów naturalnych gminy	47
3.2.1. Ochrona przyrody.....	47
3.2.2. Gospodarka zasobami wodnymi.....	49
3.2.3. Ochrona powierzchni ziemi.....	51
3.3. Poprawa jakości środowiska	54
3.3.1. Ochrona środowiska wodnego.....	54
3.3.2. Gospodarka odpadami.....	56
3.3.3. Ochrona powietrza	59
3.3.4. Ochrona przed hałasem.....	61
3.3.5. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.....	63
3.3.6. Zapobieganie poważnym awariom	64
3.4. Koszty i źródła finansowania programu	65
3.5. Zarządzanie programem ochrony środowiska	66
3.5.1. Zasady i organizacja zarządzania.....	66
3.5.2. Monitoring realizacji programu.....	67
4. Streszczenie	68
5. Materiały źródłowe	70
5.1. Podstawowe przepisy prawne.....	70
5.2. Wykorzystane materiały	71
Spis tabel.....	72
Spis załączników	72

1. Wprowadzenie

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. zobligowała gminy do sporządzenia programów ochrony środowiska. Program ochrony środowiska sporządzony dla gminy powinien określać cele i priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów, tj. mechanizmy prawno - ekonomiczne oraz środki finansowe. Program ochrony środowiska przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata.

Celem dokumentu jest stworzenie na szczeblu lokalnym podstaw realizacji Polityki ekologicznej Państwa. Obowiązkiem organu wykonawczego gminy jest sporządzanie co dwa lata i przedstawianie radzie gminy raportów z wykonania programu.

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest aktualizacja Programu ochrony środowiska dla gminy Święciechowa przyjętego uchwałą Rady Gminy Święciechowa Nr XXII/153/2005 z dnia 23 czerwca 2005 r. Potrzeba aktualizacji programu wynika z wymogów ustawy POŚ, ze zmiany stanu legislacyjnego, tj. aktualnego stanu prawa polskiego oraz prawa wspólnotowego, zmiany Polityki ekologicznej Państwa oraz przede wszystkim weryfikacji priorytetów i możliwości finansowych gminy.

1.2. Cel i zakres opracowania

Celem opracowania jest określenie polityki ekologicznej Gminy Święciechowa oraz działań umożliwiających jej realizację. Zakres opracowania spełnia wymagania określone w przepisach ustawy Prawo ochrony środowiska. W opracowaniu wykorzystano jako materiał pomocniczy „Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” (MŚ 2002).

Zaktualizowany Program obejmuje krótko i średniookresowe działania gminy na lata 2013–2016 oraz w perspektywie do 2019 r. Jego treść jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa, programami rządowymi oraz odpowiednimi dokumentami programowymi rangi regionalnej i lokalnej.

Opracowanie określa cele i kierunki działań na rzecz ochrony, poprawy oraz racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska określone w oparciu o:

- aktualną ocenę stanu środowiska gminy,
- ocenę realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska,
- wyniki sprawozdań z realizacji planu gospodarki odpadami,
- możliwości finansowe gminy.

1.3. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych

1.3.1. Polityka ekologiczna Państwa

Polityka ekologiczna Państwa opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, w związku z czym jej założenia muszą być uwzględniane we wszystkich dokumentach

oraz programach, których realizacja może mieć wpływ na stan środowiska. Aktualnie obowiązująca Polityka ekologiczna Państwa na lata 2009–2012 z perspektywą do roku 2016 została przyjęta Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009 r. (MP Nr 34, poz. 501).

Cytowany dokument zawiera w swej treści takie zagadnienia jak: kierunki zadań systemowych, ochrona zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Głównym celem strategicznym jest doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów.

Kierunki działań systemowych dotyczą takich zagadnień jak:

- uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
- aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska,
- zarządzanie środowiskowe,
- udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
- rozwój badań i postęp techniczny,
- odpowiedzialność za szkody w środowisku,
- aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.

Ochrona zasobów naturalnych – główne kierunki działań na lata 2009 - 2016

- Ochrona przyrody - zakłada się dokończenie inwentaryzacji i waloryzacji różnorodności biologicznej Polski. Stworzy to podstawę do ustanowienia pełnej listy obszarów ochrony ptaków i ochrony siedlisk w europejskiej sieci Natura 2000.
- Konieczność egzekwowania wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska. W systemie ochrony przyrody kładzie się duży nacisk na zachowanie korytarzy ekologicznych, jako miejsc dopełniających obszarowe formy ochrony przyrody.
- Ochrona i zrównoważony rozwój lasów (zwiększanie lesistości przez Lasy Państwowe, a także podmioty prywatne z dofinansowaniem ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013).
- Racjonalne gospodarowanie zasobami wody - dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.
- Ochrona powierzchni ziemi (rozpowszechnianie dobrych praktyk rolniczych, przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, zwiększenie skali rekultywacji).

- Gospodarowanie zasobami geologicznymi - racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją.

Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

- Środowisko a zdrowie – głównym celem działań jest dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców między innymi poprzez skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.
- Jakość powietrza – ograniczenie emisji SO₂, NO_x i pyłów drobnych (PM₁₀, PM_{2,5}), a także do 2016 r. zakłada się całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski. Za programy polegające głównie na eliminacji niskich źródeł emisji oraz zmniejszenia emisji pyłu ze środków transportu, odpowiedzialne są władze samorządowe.
- Ochrona wód - utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Odbywać się to będzie między innymi poprzez: budowę i modernizację systemów kanalizacyjnych, wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę, płyty obornikowe, ustanowienie obszarów ochronnych dla głównych zbiorników wód podziemnych oraz stref ochrony ujęć wód podziemnych.
- Gospodarka odpadami – redukcja ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych, zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja.
- Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych – dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Podobny jest też cel działań związanych z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.
- Substancje chemiczne w środowisku - stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek.

Pełna realizacja celów polityki ekologicznej przyjętych na lata 2009-2012 oraz w następnych czterech latach wymagać będzie poniesienia odpowiednio wysokich nakładów. Przewiduje się, że struktura nakładów na ochronę środowiska na lata 2009-2012, ze względu na źródło ich pochodzenia, będzie następująca: środki prywatne 43%, środki publiczne 57%. Środki publiczne to: środki jednostek samorządu (11%), środki NFOŚiGW oraz WFOŚiGW (21%), budżet państwa (5%), środki zagraniczne (20%). Środki zagraniczne to środki w ramach pomocy Unii Europejskiej oraz środki z Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Instrumentu Szwajcarskiego oraz innej pomocy bilateralnej.

1.3.2. Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego

Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego został opracowany na lata 2012-2015 i przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr XXVIII/510/12 26 listopada 2012 r. Program ten jest kolejną aktualizacją pierwszego dokumentu uchwalonego w 2002 roku, który obejmował cele i kierunki działań określone do 2010 r.

Naczelną zasadą, którą przyjęto w działaniach zmierzających do zdrowego środowiska jest zasada zrównoważonego rozwoju, który to rozwój będzie realizowany poprzez właściwą politykę ochrony środowiska zintegrowaną z politykami innych dziedzin. Główne cele to:

- zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych;
- zwiększanie lesistości województwa oraz prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej;
- zrównoważone użytkowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą;
- ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych;
- zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin oraz ochrona środowiska w trakcie ich eksploatacji;
- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska wodnego; usprawnienie systemu zaopatrzenia w wodę;
- spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza oraz standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa;
- zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu ich wykorzystania i unieszkodliwiania;
- zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego;
- stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych oraz minimalizacja ich oddziaływania na zdrowie człowieka i środowisko;
- minimalizacja skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska;
- kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców województwa wielkopolskiego, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku oraz zrównoważona polityka konsumpcyjna;
- zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich sektorowych dokumentów strategicznych i przeprowadzenia oceny wpływu ich realizacji na środowisko przed ich zatwierdzeniem;
- kształtowanie harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, sprzyjającej równoważeniu wykorzystania walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem jakości życia i trwałym zachowaniem wartości środowiska;
- wdrożenie mechanizmów zapewniających aktywizację rynku na rzecz ochrony środowiska;
- promowanie i wsparcie wdrażania systemu EMAS w gałęziach przemysłu o znaczącym oddziaływaniu na środowisko, w sektorze małych przedsiębiorstw oraz administracji publicznej szczebla regionalnego i lokalnego;
- zwiększenie roli wielkopolskich placówek badawczych we wdrażaniu innowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska;
- wdrożenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody.

Za priorytetowe na terenie województwa wielkopolskiego w zakresie ochrony zasobów naturalnych w okresie krótkoterminowym uznano m.in.: ochronę istniejących obszarów i obiektów prawnie chronionych oraz wdrożenie sieci Natura 2000; ograniczenie wodochłonności poszczególnych sektorów gospodarki, a szczególnie przemysłu i realizację systemu małej retencji wodnej; racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin i rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych przyrodniczo.

W zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego za najważniejsze uznano m.in.: redukcję emisji gazów i pyłów do powietrza, w tym emisji gazów cieplarnianych ze wszystkich sektorów gospodarki, a zwłaszcza z zakładów energetycznego spalania paliw oraz zwiększanie udziału „energii czystej” w bilansie energetycznym województwa; uporządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracjach ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych; tworzenie kompleksowych systemów gospodarki odpadami komunalnymi o znaczeniu ponadlokalnym opartych o zakłady zagospodarowania odpadów oraz zamykanie, rekultywację i dostosowanie składowisk odpadów do wymagań prawnych; minimalizowanie negatywnego oddziaływania hałasu na zdrowie człowieka i środowisko; działania zapobiegające powstawaniu poważnych awarii w zakładach oraz w trakcie przewozu materiałów niebezpiecznych; uwzględnianie aspektów ekologicznych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju dotyczącej wszystkich elementów środowiska.

1.3.3. Program ochrony środowiska powiatu leszczyńskiego

Program Ochrony Środowiska dla powiatu leszczyńskiego przyjęty został uchwałą Nr XXIV/169/05 Rady Powiatu Leszczyńskiego z dnia 8 listopada 2005 roku, a jego aktualizacja uchwałą Nr XVIII/188/2012 z dnia 20 grudnia 2012 roku.

Jak wskazano w dokumencie, celem programu jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego powiatu (mieszkańców, infrastruktury społecznej i zasobów przyrodniczych), przy założeniu, że opracowana w przyszłości strategia zrównoważonego rozwoju powiatu pozwoli na wdrażanie takiego modelu tego rozwoju, który zapewni na tyle skuteczną regulację i reglamentację korzystania ze środowiska, aby rodzaj i skala tego korzystania realizowane przez wszystkich użytkowników nie stwarzały zagrożenia dla jakości i trwałości przyrodniczych zasobów. Program określa cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Główne cele programu ochrony środowiska powiatu są zgodne zarówno z celami określonymi w ówczesnej Polityce ekologicznej Państwa jak i Programie ochrony środowiska dla woj. wielkopolskiego i koncentrują się na czterech kluczowych obszarach: działaniach systemowych sprzyjających ochronie środowiska, ochronie dziedzictwa przyrodniczego, poprawie jakości środowiska oraz na zrównoważonym wykorzystaniu surowców, materiałów, wody i energii. Dla tych obszarów – celów głównych wyznaczono cele szczegółowe, których osiągnięcie planowane było do 2015 roku, a mianowicie:

Cele i zadania o charakterze systemowym:

- osiągnięcie dobrego stanu technicznego dróg gminnych, powiatowych i pozostałej infrastruktury drogowej;
- poprawa dostępności komunikacyjnej oraz tworzenie warunków dla sprawnego i bezpiecznego przemieszczania się ludzi i towarów przy jednoczesnym minimalizowaniu wpływu na środowisko naturalne;
- rozwój turystyki i agroturystyki poprzez optymalne wykorzystanie walorów przyrodniczych powiatu, przy pełnej ochronie przyrody i krajobrazu;
- racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej z uwzględnieniem uwarunkowań środowiska;
- rozwój rolnictwa ekologicznego;
- kontrola zakładów przemysłowych zlokalizowanych w pobliżu jednostek osadniczych, których działalność ujemnie wpływa na środowisko;
- eliminowanie i zmniejszanie skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych;
- zapewnienie maksymalnej ochrony środowiska, oszczędnego gospodarowania i korzystania z jego zasobów poprzez wykształcenie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku.

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody:

- należyta i stabilna ochrona obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo;
- zachowanie i rewitalizacja charakterystycznego dla regionu krajobrazu wiejskiego z właściwą dla niego naturalną bioróżnorodnością;
- aktywne i świadome wspieranie ochrony przyrody i krajobrazu przez społeczeństwo powiatu;
- zachowanie i zwiększanie istniejących zasobów leśnych;
- wzrost różnorodności biologicznej systemów leśnych oraz poprawa stanu zdrowotnego lasów;
- właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych, ich ochrona i rekultywacja;
- minimalizacja presji wywieranych na środowisko w procesie eksploatacji złóż i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

Jakość środowiska i bezpieczeństwo ekologiczne:

- zapewnienie wszystkim mieszkańcom powiatu odpowiedniej jakości wody do picia, poprawa jej jakości;
- poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez porządkowanie gospodarki ściekowej;
- ograniczenie spływu do wód powierzchniowych i podziemnych azotanów pochodzenia rolniczego;
- gospodarowanie odpadami zgodnie z zaktualizowanym *Powiatowym planem gospodarki odpadami na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016* zakładającym minimalizację wytwarzania odpadów, zwiększenie ich odzysku i recyklingu w tym ustalenie limitów zgodnych z KPGO i WPGO, ograniczenie masy składowanych odpadów w tym szczególnie podlegających biodegradacji, konieczność gospodarowania odpadami komunalnymi w systemie ponadgminnym w oparciu o ZZO w Trzebani, zamykanie i rekultywację składowisk niespełniających wymogów prawa;
- spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza na terenie całego powiatu oraz utrzymanie obecnej jakości powietrza;
- zmniejszenie uciążliwości hałasu, zwłaszcza na terenach zabudowanych;
- bieżąca kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego i radiacyjnego.

Zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii:

- zmniejszenie zagrożenia powodziowego na obszarze powiatu;

- kontrola stanu wałów i urządzeń wodnych wraz z wytypowaniem odcinków do rekonstrukcji i modernizacji;
- odbudowa zdewastowanych obiektów małej retencji;
- racjonalne wykorzystanie i zwiększenie zasobów wodnych w zlewniach;
- zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej.

Do tej pory sporządzono dwa raporty z jego realizacji pierwotnego dokumentu i przedłożono radzie powiatu, pierwszy, obejmujący okres od uchwalenia programu do końca 2007 oraz drugi, za lata 2008-2009. Analiza wykonania dotychczasowego powiatowego programu ochrony środowiska wykazała, że przez ten okres program realizowany był w różnym stopniu i zakresie. Wyznaczono zbyt dużą liczbę celów, a co za tym idzie i zadań, nie zawsze właściwie zaadresowanych i często pozostających w sferze życzeniowej.

Główny ciężar realizacyjny, jeśli chodzi o zadania inwestycyjne spoczywał na gminach, które podejmowały je stosownie do możliwości finansowych.

1.3.4. Powiązania programu z dokumentami lokalnymi

1.3.4.1. Strategia rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy Świąciechowa na lata 2010–2019 została przyjęta uchwałą Nr XXXIV/240/2010 Rady Gminy Świąciechowa z dnia 29 października 2010 r.

Dokument ten poprzez analizę uwarunkowań rozwojowych gminy identyfikuje jej problemy rozwojowe ustalając priorytetowe obszary działań. Określa cele strategiczne gminy, programy i projekty realizacyjne oraz konkretne zadania przewidziane do wykonania w ramach każdego projektu.

Dla każdego projektu sporządzono „kartę projektu” obejmującą zestaw zadań, ich wykonawców z określeniem czasokresu realizacji, kosztów realizacji, źródeł finansowania oraz spodziewanych efektów rzeczowych (mierników umożliwiających ocenę realizacji zadań).

Cele strategiczne sformułowano jako:

- „Korzystne warunki życia mieszkańców” - do osiągnięcia tego celu zamierza się zrealizować m.in. takie projekty jak: dokończenie kanalizacji gminy, gazyfikację, poprawę stanu dróg powiatowych i gminnych, budowę chodników i ścieżek rowerowych;
- „Gmina rozwinięta gospodarczo” – realizacja poprzez wspieranie rozwoju rolnictwa (w tym prowadzenie zalesień na gruntach słabych klas) i przedsiębiorczości oraz rozwoju turystyki;
- „Zadowolający poziom usług społecznych” – osiągnięcie celu m.in. poprzez: poprawę warunków nauczania, rozwój oświaty przedszkolnej, budowę i modernizację przyszkolnych boisk sportowych, likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.

Strategia porządkuje proces inwestycyjny w gminie, optymalizuje zakres rzeczowy potrzeb inwestycyjnych w stosunku do możliwości finansowych wskazując źródła finansowania inwestycji. Ponadto dokument ten ułatwia komunikację społeczną między władzami gminy a społecznością lokalną, uczestniczącą w planowaniu rozwoju gminy.

1.3.4.2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Podstawowym dokumentem dla władz samorządowych gminy, na podstawie którego powinna być prowadzona polityka przestrzenna gminy jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Pierwotny dokument został przyjęty uchwałą nr VII/58/99 Rady Gminy Świąciechowa z dnia 30 sierpnia 1999 roku. Aktualne Studium (kolejna zmiana) zostało przyjęte uchwałą Rady Gminy Świąciechowa Nr V/38/2011 z dnia 31 marca 2011 roku.

Głównym zadaniem studium jest określenie celów i kierunków polityki przestrzennej dla zapewnienia gminie warunków rozwoju zgodnych z istniejącymi uwarunkowaniami, tendencjami rozwojowymi oraz ustaleniami wynikającymi z ponadlokalnych (ponadgminnych) celów i kierunków polityki przestrzennej.

Cele szczegółowe studium sprowadzały się do:

- określenia wartości środowiska przyrodniczego i zagrożeń środowiskowych oraz obszarów objętych lub wskazanych do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych,
- określenia obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączonych z zabudowy, określenia kierunków rozwoju rolnictwa i otoczenia rolnictwa,
- racjonalnego kształtowania układu osadniczego gminy przez określenie obszarów zabudowanych i przeznaczonych pod nową zabudowę oraz, w miarę potrzeb, wymagających przekształceń bądź rehabilitacji zabudowy istniejącej,
- polepszenia warunków życia ludności, w tym: wskazania terenów pod zabudowę mieszkaniową, poprawy warunków obsługi w systemy infrastruktury technicznej i komunikacji,
- określenia obszarów przewidzianych do realizacji ponadlokalnych celów publicznych oraz sformułowanie zasad polityki przestrzennej w odniesieniu do gospodarki gruntami.

Głównym celem zmian dokonanych w studium było określenie polityki przestrzennej umożliwiającej aktywizację społeczno-gospodarczą gminy w warunkach uwzględniających:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu;
- stan ładu przestrzennego, w tym architektury i urbanistyki oraz wymogów jego ochrony;
- walory architektoniczne i krajobrazowe gminy;
- wymogi środowiska i jego ochrony, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych;
- wymogi ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- wymogi ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeb osób niepełnosprawnych;
- walory ekonomiczne przestrzeni;
- prawa własności;
- potrzeby interesu publicznego.

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy koncentrować będą się przygotowaniu terenów przeznaczonych na realizację zadań własnych gminy, na wyznaczeniu terenów dla rozwoju jej funkcji ponadlokalnych i lokalnych oraz na udostępnianiu różnorodnej oferty terenów inwestycyjnych, w tym także dla budownictwa mieszkaniowego.

2. Charakterystyka gminy

Gmina Świąciechowa położona jest w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie leszczyńskim. Sąsiadujące z nią gminy to: od północno-zachodu (NW) - Włoszakowice, północno-wschodu (NE) - Lipno, wschodu (E) - m. Leszno,, południowo-wschodu (SE) - Rydzyna, od południa (S) - Góra – woj. dolnośląskie, oraz od zachodu (W) Wschowa – woj. lubuskie.

2.1. Charakterystyka społeczno – gospodarcza

Gmina Świąciechowa zajmuje obszar 134,9 km², co stanowi około 16,8% obszaru powiatu i 0,45 % województwa. Obecnie gminę zamieszkuje około 7,9 tys. osób (około 14,2% ludności powiatu i 0,21 % ludności województwa) w tym miejscowość Świąciechowa – około 2,9 tys. osób. Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 55 osób na km². Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo, a funkcjami uzupełniającymi – drobna działalność gospodarcza związana z handlem i usługami, budownictwem oraz przetwórstwem przemysłowym.

Gmina Świąciechowa dzieli się na 12 sołectw: Świąciechowa, Strzyżewice, Trzebiny, Długie Stare, Długie Nowe, Gołanice, Lasocice i przysiółek Ogrody, Niechłód, Krzycko Małe, Przybyszewo, Piotrowice, Henrykowo i osada Książęcy Las. Ich potencjał ludnościowy jest mocno zróżnicowany – od kilkudziesięciu do ponad 2,9 tys. mieszkańców. Tym samym zróżnicowany jest poziom wyposażenia ich w podstawowe usługi.

Wieś Świąciechowa jest lokalnym ośrodkiem obsługi rolnictwa, gdzie skoncentrowane są usługi, handel i drobna wytwórczość. Miejscowość pełni funkcję ośrodka administracyjnego, kulturalnego, oświatowego oraz opieki zdrowotnej (apteki, ośrodek zdrowia).

Podstawowy układ komunikacyjny tworzą: droga krajowa nr 12 (Głogów-Leszno-Jarocin) droga wojewódzka nr 323 (Leszno-Góra) oraz sieć dróg powiatowych i gminnych.

Liczba ludności gminy w ciągu ostatnich dziesięciu lat podlegała stałemu wzrostowi, w stosunku do 2000 r. odnotowano ponad 7% przyrost. Wpływ na wzrost liczby ludności w ostatnich latach miał rosnący przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji. Struktura wieku ludności w ostatnich latach zmieniała się na korzyść grupy ludności w wieku produkcyjnym (65,6%), wzrastał też systematycznie udział grupy ludności w wieku poprodukcyjnym (13,3%). Charakterystycznym staje się proces starzenia ludności. Tego rodzaju tendencje będą kształtowały w najbliższych latach zarówno liczbę ludności jak i strukturę ekonomiczną grup wieku ludności. Uproszczona prognoza demograficzna dla gminy, do roku 2020 zakłada około 5,5% przyrost liczby ludności.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 w gminie Świąciechowa było 1845 gospodarstw domowych. Przeciętne gospodarstwo domowe stanowiły statystycznie 3,7 osoby. Głównym źródłem utrzymania pozostawała praca poza rolnictwem oraz źródła niezarobkowe.

Dominującą formą zabudowy w gminie jest zabudowa jednorodzinna, w tym zagrodowa. Zabudowę wielorodzinną obok Świąciechowy posiada 8 wsi. Ogółem w gminie w zasobach wielorodzinnych mieszka około 13% ludności (spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty

mieszaniowe). Na terenach wiejskich są to budynki należące dawniej do gospodarstw rolnych: państwowych i spółdzielczych.

Według danych GUS z 2010 r. w gminie znajdowało się 1925 mieszkań. Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat warunki mieszkaniowe (wskaźniki powierzchniowe) w gminie uległy istotnej poprawie, podniósł się również standard wyposażenia mieszkań. Przeciętna liczba izb w mieszkaniu wynosiła 4,5; na jedno mieszkanie przypadało średnio 3,8 osoby, natomiast jedna osoba miała do dyspozycji przeciętnie 26,2 m² powierzchni użytkowej mieszkania. W 2000 roku wskaźniki te kształtowały się odpowiednio: 4; 4,1; 19,4 m².

Gmina jest w całości zwodociągowana oraz częściowo skanalizowana. Z sieci kanalizacyjnej w 2011 r. korzystało około 55% mieszkańców gminy (sprawozdanie do KPOŚK), a związane jest to z podłączeniem niektórych miejscowości lub ich części (Henrykowo, Strzyżewice, Święciechowa, Lasocice i Przybyszewo) do komunalnej oczyszczalni ścieków dla miasta Leszna zlokalizowanej na gruntach wsi Henrykowo. Częściowo skanalizowana jest wieś Długie Stare. Ścieki z miejscowości nieskanalizowanych przewożone są wozami asenizacyjnymi do stacji zlewnej w Święciechowie i dalej kolektorem sanitarnym trafiają do oczyszczalni w Henrykowie. Docelowo ścieki z całej gminy trafią systemem kanalizacyjnym do ww. oczyszczalni ścieków.

Z gazu sieciowego w gminie korzystało zaledwie 7,1% ogółu mieszkańców. Gaz wykorzystywany jest głównie do celów bytowych, tylko 65% gospodarstw domowych (89 gospodarstw) używało gazu do celów grzewczych (GUS 2010). Istniejący układ komunikacyjny sieci dróg: krajowej nr 12, wojewódzkiej nr 323 oraz powiatowych i gminnych o utwardzonej nawierzchni zapewnia dostęp do każdej miejscowości w gminie.

Ponad 60% powierzchni gminy stanowią użytki rolne, grunty leśne i zadrzewione 34,1%, a około 6% pozostałe grunty i nieużytki - w tym tereny pod wodami i tereny zurbanizowane. Spośród tej kategorii gruntów około 0,4% stanowią tereny zieleni publicznej oraz cmentarze. Użytki rolne na terenie gminy zajmują 8135 ha. Z tego na grunty orne przypada około 79%, na użytki zielone 17,1%, a na sady ok. 1,1%. Spośród terenów zabudowanych i zurbanizowanych blisko 67% stanowią tereny komunikacyjne (tab. 1).

Tab. 1. Użytkowanie gruntów w Gminie Święciechowa wg stanu na 1.01.2012 r.

Lp.	Użytkowanie gruntów	Gmina	
		ha	%
1.	Użytki rolne	8135	60,29
1.1.	grunty orne	6417	78,88
1.2.	sady	86	1,06
1.3.	łąki trwałe	1288	15,83
1.4.	pastwiska trwałe	103	1,27
1.5.	grunty rolne zabudowane	125	1,54
1.6.	grunty pod stawami	1	0,01
1.7.	rowy	115	1,41
2.	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzew.	4603	34,11
2.1.	lasy	4567	99,22
2.2.	grunty zadrzewione i zakrzewione	36	0,78
3.	Grunty zabudowane i zurbanizowane	628	4,65
3.1.	tereny mieszkaniowe	106	16,88
3.2.	tereny przemysłowe	54	8,60
3.3.	inne tereny zabudowane	17	2,71
3.4.	zurbanizowane tereny niezabudowane	7	1,11
3.5.	tereny rekreacyjne i wypoczynkowe	19	3,03
3.6.	tereny komunikacyjne	418	66,56
3.6.1.	drogi	316	75,60
3.6.2.	tereny kolejowe	37	8,85
3.6.3.	inne tereny komunikacyjne	65	15,55
3.7.	użytki kopalne	7	1,11
4.	Grunty pod wodami	73	0,54
4.1.	powierzchniowymi płynącymi	67	91,78
4.2.	powierzchniowymi stojącymi	6	8,22
5.	Użytki ekologiczne	0	0,00
6.	Nieużytki	39	0,29
7.	Tereny różne	16	0,12
Powierzchnia ogólna gruntów		13494	100,00

Źródło: PODGiK w Lesznie

Gmina posiada przeciętne warunki do rozwoju rolnictwa. Dominują gleby klas V i VI (blisko 48%) oraz IV – 33%. Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy Święciechowa wynosi 65,6 pkt. Dla porównania dla powiatu leszczyńskiego – 65,7 pkt., a dla woj. wielkopolskiego wynosi on 63,4 punkty (gminy w województwie od 41,4 do 94,9).

W gminie funkcjonowało 691 gospodarstw rolnych (PSR 2002) z czego ponad 99% to gospodarstwa indywidualne. W większości są to gospodarstwa o małym areale gruntów; około 47% ogółu gospodarstw posiada powierzchnię poniżej 1 ha, powierzchnia blisko 24% gospodarstw znajduje się w przedziale od 2 do 5 ha, około 17% w przedziale od 5 do 15 ha, około 10% posiada powierzchnię od 15 do 50 ha, a jedynie niecałe 2% posiada powierzchnię powyżej 50 ha. Spośród wszystkich gospodarstw około 43% produkowało wyłącznie na potrzeby rynku, 44% wyłącznie lub głównie na potrzeby własne, a około 13% gospodarstw rolnych nie prowadziło produkcji rolniczej.

W produkcji roślinnej zdecydowanie dominuje uprawa zbóż i kukurydzy – około 80% powierzchni zasiewów. Ponad 13% powierzchni zasiewów przeznaczano na buraki cukrowe, rzepak i ziemniaki. Z ogółu gruntów ornych przeznaczonych pod zasiewy pszenica i pszenżyto stanowiły około 33% powierzchni.

W produkcji zwierzęcej przeważa chów trzody chlewnej (obsada ponad 310 sztuk na 100 ha UR) oraz bydła (około 53 szt. na 100 ha UR).

W końcu 2010 r. w systemie REGON (dane BDL GUS) w gminie Świąciechowa zarejestrowanych było 739 jednostek prowadzących działalność gospodarczą (100 podmiotów na 1000 mieszkańców; pow. leszczyński – 97; woj. wielkopolskie - 110). Około 43% podmiotów gospodarczych zlokalizowanych jest w Świąciechowie. Najwięcej podmiotów prowadzi działalność związaną z: handlem i naprawami (28,6%), budownictwem (17,2%), przetwórstwem przemysłowym (12,4%) i rolnictwem (7,6%). Działalność produkcyjną (przetwórstwo przemysłowe) prowadziło 91 podmiotów, z tego 39 zlokalizowanych jest w Świąciechowie.

Do znaczących podmiotów zaliczają się: Zakład Mięsno-Wędliniarski „Kaminarz” w Świąciechowie, Przedsiębiorstwo Rolne Sp. z o.o. w Długich Starych, Ubojnia Zwierząt Sieletyccy w Świąciechowie, Spółdzielnia „Agra” w Świąciechowie, Zakład Stolarski M. i K. Bartkowiak w Przybyszewie, „Woźniak” Sp. z o.o. Fermy Drobiu w Lasocicach.

Sektor publiczny (około 2,4 % podmiotów) reprezentowany jest przede wszystkim przez jednostki sfery budżetowej (administracja publiczna, szkolnictwo i bezpieczeństwo publiczne). Sektor prywatny (87,6%) stanowią głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (około 83% sektora prywatnego), przeważnie jedno lub kilkuosobowe. Spośród wszystkich zarejestrowanych podmiotów w gminie, około 6,2% zatrudniało od 10 do 49 pracowników, a jedynie 1,2% od 50 do 250 pracowników.

Gospodarka finansowa gminy

Kondycja finansów gminy decyduje o jej możliwości inwestowania w sfery związane z podnoszeniem jakości życia mieszkańców. W strukturze wydatków gminy istotna jest wielkość wydatków majątkowych (inwestycyjnych).

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 listopada 2003 r. określa źródła dochodów gminy, którymi m.in. są: wpływy z podatków i opłat lokalnych, udział w podatkach budżetu państwa (39,34% podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy, 6,71% podatku dochodowego od osób prawnych), dochody z majątku gminy, subwencje z budżetu państwa (ogólna i oświatowa), dotacje z budżetów innych jst oraz inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów. O kondycji finansów gminy decydują przede wszystkim dochody własne.

Dochody budżetowe ogółem (2010 r.) w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 2317 zł i były o ok. 9% niższe od średniej (2539 zł) dla gmin w powiecie. Wydatki *per capita* kształtowały się odpowiednio: 2752 i 2702 zł.¹

W 2011 roku wykonanie budżetu gminy² po stronie dochodów zamknęło się kwotą 18,53 mln zł z czego dochody własne gminy stanowiły ponad 52,6%. Dochody z podatków i opłat lokalnych wyniosły ponad 5,22 mln zł (28,2%). Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu

¹ brak danych GUS za 2011 r. dot. liczby ludności gmin i ich budżetów

² na podstawie sprawozdania z wykonania budżetu gminy za rok 2011

państwa wyniósł 15,8%. Subwencje i dotacje celowe oraz inne dotacje stanowiły ponad 47,3% dochodów gminy.

Zakres wydatków gminy związany jest bezpośrednio z realizacją zadań określonych w art. 6 i 7 ustawy o samorządzie gminnym, do których należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów oraz zadania własne zaspokajające zbiorowe potrzeby gminy jako wspólnoty.

Wydatki gminy w 2011 roku wyniosły 19,59 mln zł, z czego około 21,6% stanowiły wydatki majątkowe (prawie w całości wydatki inwestycyjne). W strukturze wydatków budżetowych zdecydowanie dominowały wydatki na sferę społeczną (ponad 51%), przede wszystkim na: oświatę i wychowanie (36,2%), pomoc społeczną (12,8%). Wydatki na rolnictwo (sanitacja wsi), gospodarkę komunalną i ochronę środowiska stanowiły 20,1% ogółu, a na funkcjonowanie administracji samorządowej gmina przeznaczyła ponad 10,3% swoich wydatków.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych stanowi, że łączna kwota przypadających w danym roku budżetowym spłat rat kredytów i pożyczek wraz z należnymi w danym roku odsetkami od tych kredytów i pożyczek oraz wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jst wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych, a także potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń oraz gwarancji nie może przekroczyć średniej arytmetycznej z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące - do planowanych dochodów ogółem budżetu.

Według Wieloletniej Prognozy Finansowej (WPF) gminy na lata 2012-2023, zadłużenie gminy w latach 2012-2013 liczone według wskaźników obowiązujących do końca 2013 r. wyniesie odpowiednio 3,77 i 4,15% (<15%) oraz 21,75 i 31,52% (<60%). Zadłużenie to w latach następnych spełnia wymogi art. 243 i 244 ustawy o finansach publicznych co oznacza, że wskaźnik obsługi zadłużenia będzie zawsze niższy od wskaźnika średniej nadwyżki operacyjnej za trzy poprzednie lata.

2.2. Diagnoza stanu środowiska

W rozdziale tym zawarto informacje w zakresie charakterystyki poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego, tj. rzeźby terenu, budowy geologicznej i warunków glebowych, środowiska wodnego, szaty roślinnej oraz warunków klimatycznych. Scharakteryzowano również obszary prawnie chronione. Biorąc pod uwagę szersze tło przyrodnicze, wskazano powiązania obszaru opracowania z otoczeniem, a w szczególności: położenie na tle przyrodniczych obszarów chronionych, w układzie zlewni hydrograficznych oraz struktur hydrogeologicznych. Scharakteryzowano również występujące zagrożenia wynikające z zainwestowania terenu.

2.2.1. Rzeźba terenu

Gmina leży w strefie marginalnej fazy leszczyńskiej zlodowacenia bałtyckiego. Według podziału Niziny Wielkopolskiej (B. Krygowski 1961) jest to region Wysoczyzny Leszczyńskiej przez którą przebiega linia ostatniego zlodowacenia, czego skutkiem jest zróżnicowana rzeźba terenu. Wysoczyzna Leszczyńska na terenie gminy dzieli się na subregion Równiny Wschowskiej obejmujący jej północno-zachodnią część oraz subregion Rowu Polskiego zajmujący południowo-wschodnią część gminy. Niewielki, zachodni fragment gminy (między Święciechową i Leszmem) znajduje się w subregionie Równiny Leszczyńskiej.

W rzeźbie powierzchni gminy można wyróżnić następujące formy morfologiczne:

- Pagórki moreny czołowej zajmujące niewielki fragment na południowy zachód od jeziora Krzyckiego. Znajduje się tu najwyższy położony punkt na terenie gminy (122,5 m n.p.m.). Spadki w części krawędziowej przekraczają 15%. Krawędź miejscami przecinają liczne dolinki erozyjne o deniwelacjach od 10 – 20 m.
- Wysoczyzna morenowa płaska obejmująca północną i środkową część gminy. Wysoczyznę w północnej części gminy rozcinają dwie rynny glacialne o przebiegu południkowym. Jedną z nich zajmuje jezioro Krzyckie oraz Krzycki Rów, natomiast drugą Rów Święciechowski. Obszary wysoczyznowe położone poza zasięgiem ostatniego zlodowacenia mają łagodniejszy charakter rzeźby. Wysoczyzna występuje tu w postaci podłużnego ostańca erozyjnego wyniesionego na około 100–105 m n.p.m, o przebiegu SW-NE zajmującego centralną część gminy. Otaczają go równiny sandrowe oraz w części południowej obniżenie dolinne Rowu Polskiego. Powierzchnie wysoczyznowe w partiach krawędziowych zostały porozcinane przez dolinki denudacyjne.
- Równiny sandrowe obejmują północno – zachodnią i południowo – wschodnią część gminy. Ukształtowały się u wylotu rynien glacialnych wskutek płynięcia wód lodowcowych. Równiny te przecinają ciekami wodnymi: Krzycki Rów, Rów Święciechowski i Rów Strzyżewicki.
- Dolina Rowu Polskiego zajmuje południową część gminy. Wykształciły się tu dwa poziomy terasowe: terasa zalewowa i terasa środkowa. Terasa zalewowa to najniższe zalewowe partie doliny położone na wysokości ok. 80,0 – 82,3 m. n.p.t. i wyniesione od 1 do 2 m ponad średni poziom wody w rzece. Jest ona poprzecinana licznymi rowami

melioracyjnymi. Terasa środkowa wyniesiona jest od 82,0 do 85,0 m n.p.t. Jest ona dość rozległa i miejscami osiąga szerokość 1,5 km. Na jej powierzchni występują liczne wydmy.

Poza formami morfologicznymi ukształtowanymi w sposób naturalny istnieją formy antropogeniczne utworzone przez działalność człowieka, do których można zaliczyć wyrobiska związane z poborem surowców, nasypy kolejowe, itp. Morfologiczna działalność człowieka nie ogranicza się do tworzenia form antropogenicznych, lecz również pośrednio wpływa na przebieg kształtowania powierzchni ziemi. Poprzez różne dziedziny gospodarki, zwłaszcza gospodarkę rolną, leśną, wodną, wpływa na charakter i przebieg procesów zarówno niszczących jak i budujących, powoduje ich ożywienie lub zahamowanie.

2.2.2. Budowa geologiczna i surowce mineralne

Obszar gminy położony jest na Monoklinie Przedsudeckiej, którą na tym terenie budują utwory karbońskie i permskie, prawie w całości przykryte utworami trzeciorzędowymi: oligoceńskimi, mioceneńskimi i pliocenieńskimi. Utwory oligoceńskie to piaski, żwiry, mułki, łupki oraz węgiel brunatny; miocen tworzą głównie piaski, mułki, iły, łupki oraz węgiel brunatny występujący często bezpośrednio w spągu utworów czwartorzędowych. Osady pliocenu występują w postaci ilów poznańskich oraz piasków i mułków.

Na osadach trzeciorzędowych zalegają czwartorzędowe o zróżnicowanej miąższości. Północną część gminy charakteryzują większe miąższości rzędu 40 – 55 m, natomiast południową mniejsze, ok. 20 – 30 m. Osady czwartorzędowe to utwory plejstoceńskie – zlodowacenia środkowopolskiego i północnopolskiego oraz holocenieńskie.

Spośród surowców pospolitych na terenie gminy występuje jedynie kruszywo naturalne. Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego znajdują się w rejonie Długich Nowych, Długich Starych i Przybyszewa. Do największych złóż należy złożo Zaborowo, które swym zasięgiem wkracza częściowo na teren gminy Święciechowa.

Według stanu na koniec grudnia 2011 r. na terenie gminy obowiązywało 5 koncesji na wydobywanie kopaliny kruszywa naturalnego o łącznych zasobach około 950 tys. Mg.

Zamieszczone poniżej zestawienie (tab. 2) zawiera wykaz wszystkich złóż na terenie gminy.

Tab. 2. Wykaz złóż surowców naturalnych

Nr na mapie	Nazwa złoża	Informacja o złożu	Rodzaj surowca
1	Przybyszewo	eksploatacja zaniechana	kruszywo naturalne
2	Długie Stare	eksploatacja zaniechana	
3	Długie Nowe I	eksploatowane	
4	Przybyszewo II	skreślone z bilansu	
5	Długie Nowe WL	eksploatowane	
6	Długie Nowe SO	eksploatowane okresowo	
7	Długie Nowe SO	eksploatowane okresowo	
8	Długie Nowe SO I	eksploatowane	
9	Długie Nowe SO II	eksploatowane	
10	Zaborowo	rozpoznane wstępnie	

Źródło: PIG Warszawa, Starostwo Powiatowe w Lesznie

Kopaliny pospolite wydobywane są metodą odkrywkową powodującą zmiany w środowisku: krajobrazowe związane z ukształtowaniem powierzchni, często ze zmianami stosunków wodnych (szczególnie w okresie eksploatacji) oraz innymi uciążliwościami w trakcie eksploatacji (hałas, zanieczyszczenie powietrza). Posiadacze koncesji po zakończeniu eksploatacji są zobowiązani do rekultywacji wyrobisk.

2.2.3. Gleby

Gleby gminy Świąciechowa należą do przeciętnych. Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy wynosi 65,6 pkt. Dla porównania; dla powiatu leszczyńskiego – 65,7 pkt (gminy w powiecie od 53,7 do 81,8), a dla woj. wielkopolskiego wynosi on 63,4 pkt. (gminy w województwie od 41,4 do 94,9 pkt.).

Wśród gruntów ornych na terenie gminy ponad połowę stanowią gleby klasy V (31,9%) i IVa (24%), gleby klasy VI to 15,7%, gleby klasy IIIa i b oraz IVb stanowią po niecałe 10%. Nie występują w ogóle gleby klasy I, a klasy drugiej to zaledwie 0,03%. Jeśli chodzi o użytki zielone to ponad 65% stanowią gleby klasy IV, 23,2% gleby klasy V. Reszta to gleby klasy III (6,4%) i 5,2% klasy to gleby VI (tab. 3).

Tab. 3. Klasyfikacja gleboznawcza użytków rolnych

Użytki rolne - klasy	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI
Grunty orne (%)	0,03	9,6	9,4	24,0	9,4	31,9	15,7
Użytki zielone (%)	-	6,4		65,2		23,2	5,2

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. IUNiG Puławy

W odróżnieniu od klas bonitacyjnych, które w przybliżeniu oddają ogólną wartość produkcyjną gleb w naturalnych warunkach gospodarowania, pełną rolniczą ich przydatność określają kompleksy rolniczej przydatności (tab. 4). Kompleksy rolniczej przydatności obejmują takie zespoły różnych i różnie położonych gleb, które wykazują zbliżone właściwości rolnicze i mogą być podobnie użytkowane. Stanowią niejako typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej, które winny determinować dobór roślin uprawnych. Nazwy kompleksów pochodzą od nazw zbóż, uznanych w naszych warunkach za najbardziej właściwe rośliny wskaźnikowe.

Tab. 4. Kompleksy rolniczej przydatności gruntów

Nr	Nazwa kompleksu	%
1	pszenny bardzo dobry	0,03
2	pszenny dobry	10,5
3	pszenny wadliwy	0,4
4	żytni bardzo dobry	21,5
5	żytni dobry	13,3
6	żytni słaby	25,2
7	żytni bardzo słaby	15,0
8	zbożowo-pastewny mocny	0,3
9	zbożowo-pastewny słaby	13,8

Źródło: Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. IUNiG Puławy

Określając ogólnie stopień funkcjonalnej przydatności gleb, to:

- kompleksy glebowe od 1-5 zaliczyć można do terenów korzystnych dla intensywnej produkcji rolnej (stanowią 46%),
- Kompleksy 6 i 7 mało przydatne dla produkcji rolnej, korzystne dla rozwoju funkcji pozarolniczych (40%),
- kompleksy glebowe 8 i 9 przydatne dla produkcji rolnej, lecz wymagające regulacji stosunków wodnych (14%).

Jakość gleb determinuje określoną strukturę użytkowania, którą przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 5. Struktura użytkowania gruntów

Wyszczególnienie	%
użytki rolne, w tym:	60,29
• grunty orne	78,88
• użytki zielone	17,10
• sady	1,06
• inne	2,96
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	34,11
pozostałe grunty	5,60

Źródło: PODGiK Leszno (1.01.2012 r.)

Zaburzenie neutralnego obiegu pierwiastków, prowadzi do zakwaszenia gleby. Przyczyny to: kwaśne deszcze, nawozy amonowe, usuwanie masy roślinnej z ziemi. Skutkiem zakwaszenia gleb jest utrudnione pobieranie przez rośliny podstawowych składników pokarmowych. Bardziej uaktywniają się toksyczne związki glinu, manganu i żelaza oraz wzrasta pobieranie metali ciężkich: ołowiu i kadmu. Prowadzi to do zmniejszenia plonów roślin uprawianych i pogorszenia jakości uzyskanych produktów nawet przy prawidłowym nawożeniu mineralnym innymi składnikami. Wszechstronny i korzystny wpływ na właściwości fizyczno-chemiczne i biologiczne gleb ma wapnowanie. Wpływa zatem na tworzenie żyzności gleby, czynnika umożliwiającego uzyskiwanie wysokich plonów i efektywne wykorzystanie nawożenia NPK.

W latach 2005–2007, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu dla potrzeb doradztwa rolniczego przeprowadziła badania użytków rolnych położonych w gminach województwa, w których wyznaczono obszary szczególnie narażone. W pobranych próbkach glebowych oznaczono analitycznie odczyn i zawartości przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu. Odczyn gleb na terenie gminy Świąciechowa oraz potrzeby ich wapnowania zawiera poniższa tabela.

Tab. 6. Odczyn gleby i potrzeby wapnowania [%]

odczyn gleb				
bardzo kwaśne	kwaśne	lekko kwaśne	obojętne	zasadowe
8	34	38	14	6
potrzeby wapnowania				
konieczne	potrzebne	wskazane	ograniczone	zbędne
8	15	20	21	34

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu

Większość gleb na terenie gminy (tab. 6) charakteryzuje kwaśnym odczynem, w związku z tym aż 43% gleb wymaga wapnowania.

Określenie zawartości przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu w glebie pozwala na ustalenie dawek nawozów, zapewniających zarówno wzrost i rozwój uprawianych roślin, jak i utrzymanie odpowiedniej zasobności gleb z uniknięciem ryzyka zasolenia.

Tab. 7. Zasobność gleb w przyswajalny fosfor, potas i magnez [%]

pierwiastek / zawartość	b. niska	niska	średnia	wysoka	b. wysoka
fosfor	2	11	29	29	29
potas	9	29	41	14	7
magnez	6	14	33	28	19

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu

Zawartość w glebie składników pokarmowych dla roślin decyduje o jej żyzności. Jak wynika z powyższego zestawienia (tab. 7) gleby na terenie gminy są zasobne w przyswajalny fosfor i średnio zasobne w przyswajalny potas oraz magnez.

Niewłaściwy sposób użytkowania może prowadzić do degradacji gleb. Potencjalny wpływ na degradację gleb mogą mieć następujące czynniki: rodzaj skały macierzystej, konfiguracja terenu, intensywne użytkowanie rolnicze, niewłaściwy dobór roślin uprawnych, niewłaściwy sposób nawożenia.

Na terenie gminy Świąciechowa mogą mieć miejsce następujące rodzaje degradacji gleb:

- degradacja fizyczna spowodowana erozją wodną lub wietrzną, która dotyczy terenów bezleśnych użytkowanych rolniczo, szczególnie na terenach o większych spadkach;
- degradacja geomechaniczna dotycząca terenów zabudowanych, wyrobisk poeksploatacyjnych;
- degradacja biologiczna spowodowana wprowadzaniem do gleby obornika, gnojowicy, osadów ściekowych;
- degradacja chemiczna polegająca na zanieczyszczeniu gleb przez alkalizację lub zakwaszanie (gmina - 42% gleby bardzo kwaśne i kwaśne), zanieczyszczenie substancjami toksycznymi i metalami ciężkimi (tereny wzdłuż ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu); za gleby zdegradowane uznaje się gleby silnie zakwaszone i o bardzo niskiej zawartości przyswajalnych składników.

Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu w latach 2000-2004 prowadziła w ramach *Monitoringu Środowiska Rolniczego* agrochemiczne badania gleb na zawartość metali ciężkich i pierwiastków śladowych oraz siarki siarczanowej. Dane dla gminy Świąciechowa zawarto w tab. 8.

Tab. 8. Zawartość metali ciężkich, pierwiastków śladowych oraz siarki siarczanowej

Zawartość całkowita w mg/kg									S-SO ₄
Cu	Zn	Cd	Pb	Ni	Cr	Mn	Fe	As	mg/100g gleby
6,7	29,0	0,160	23,6	5,0	8,33	212,0	4633	2,733	1,1

Źródło: WIOŚ Poznań, OSChR w Poznaniu – BMS 2005

Zawartość metali ciężkich oraz siarki siarczanowej i zanieczyszczenie nimi gleb gminy było bardzo niewielkie i kształtowało się na poziomie zawartości naturalnej.

2.2.4. Warunki wodne

2.2.4.1. Wody powierzchniowe

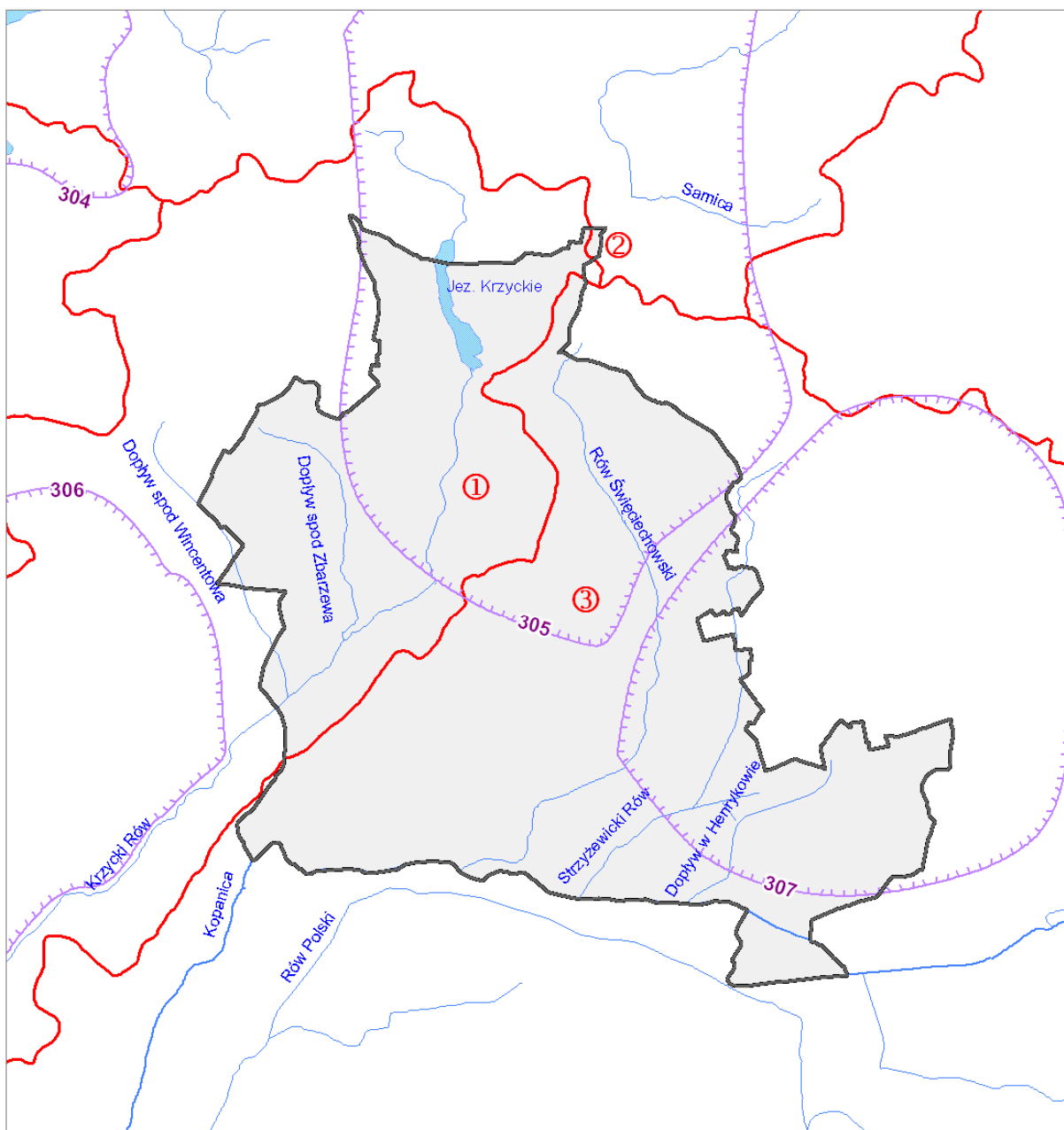
Sieć hydrograficzna gminy Świąciechowa należy do systemu wodnego Odry. Przez gminę przebiega dział wodny oddzielający zlewnie: Krzyckiego Rowu, Baryczy i Obrzycy. Północno - zachodnia część gminy odwadniana jest poprzez Rów Krzycki do Odry, natomiast pozostała część Rowem Polskim do Baryczy i Odry. Tylko niewielki skrawek gminy (ok. 11 ha) położony w jej północno-wschodniej części leży w zlewni Obrzycy i odwadniany jest przez rz. Samicę. Wszystkie ciek w gminie należą do typowo nizinnych, o niewielkich spadkach i przepływach.

Krzycki Rów jest prawobrzeżnym dopływem Odry. Źródła rzeki znajdują się w okolicy wsi Sądzia, gm. Włoszakowice. Na południe od wsi Krzycko Wielkie wpływa do jeziora Krzyckiego, z którego wypływa w rejonie Gołanic. Całkowita długość cieku wynosi 75 km, z tego na terenie gminy Świąciechowa znajduje się górny, liczący 9,4 km odcinek; powierzchnia zlewni wynosi 544 km², z tego 46 km² przypada na gminę Świąciechowa. Zlewnia rzeki położona jest na wysokości od 62,0 m n.p.m. przy ujściu do Odry do 115,0 m u źródła. Krzycki Rów charakteryzuje się stosunkowo wyrównanym przepływem. Wpływ na to ma znaczne zalesienie powierzchni zlewni oraz znaczna przepuszczalność gruntów. Cechą charakterystyczną zlewni jest mało rozwinięta sieć hydrograficzna.

Rów Polski jest prawobrzeżnym dopływem Baryczy, jego odcinek północny (Kopanica) stanowi południową granicę gminy Świąciechowa. Swój początek bierze około 6 km na południe od Gostynia. Płynie szeroką, zabagnioną doliną. Całkowita jego długość wynosi 65,2 km a powierzchnia zlewni 621 km² (z tego na terenie gminy odcinek o długości około 11 km i powierzchni zlewni ok. 90 km²). Główne prawobrzeżne dopływy Rowu Polskiego (Kopanicy) na terenie gminy Świąciechowa to Rów Świąciechowski, Rów Strzyżewicki, Rów Henrykowski, Dopływ z Lasocic oraz liczne rowy odwadniające. Źródłami zanieczyszczeń wód Rowu Polskiego w górnym biegu są spływy z pól oraz ścieki komunalne z jednostek osadniczych nie posiadających kanalizacji sanitarnej. Do Rowu kierowane są ścieki z oczyszczalni komunalnej w Rydzynie, a w dolnym biegu ścieki z komunalnej oczyszczalni dla „aglomeracji Leszno” zlokalizowanej w Henrykowie.

Jezioro Krzyckie jest jedynym (i to nie w całości) jeziorem na terenie gminy Świąciechowa. Leży ono w płaskiej i wąskiej rynnie o przebiegu N-S. W strefie brzegowej po zachodniej stronie zbiornika dominują pola uprawne, a po stronie wschodniej tereny

POWIĄZANIA HYDROGRAFICZNE I HYDROGEOLOGICZNE

GZWP:

- 304 - Zbiornik międzymorenowy Przemęt
- 305 - Zbiornik międzymorenowy Leszno
- 306 - Zbiornik Wschowa
- 307 - Sandr Leszno

— Granice zlewni:

- 1 - Krzyckiego Rowu
- 2 - Obrzycy
- 3 - Baryczy

zurbanizowane wsi Krzycko Wielkie i Krzycko Małe. Całkowita powierzchnia jeziora wynosi 80,1 ha, średnia głębokość 4,4 m; maksymalna 9,9 m, a długość linii brzegowej ponad 6 km.

Od 2007 roku ocena jakości wód prowadzona jest dla jednolitych części wód (JCW). Ocenę jakości wód powierzchniowych przeprowadza się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 sierpnia 2008 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz.U. Nr 162, poz. 1008) określając dla poszczególnych punktów pomiarowych oraz JCW stan ekologiczny, a w przypadku wód wyznaczonych jako silnie

zmienione lub sztuczne – potencjał ekologiczny. Badania realizowane w sieci diagnostycznej określają również stan chemiczny wód.

W ocenie stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych uwzględniane są elementy fizyczno-chemiczne, biologiczne i hydromorfologiczne. Stan ekologiczny klasyfikuje się przez nadanie jednolitej części wód powierzchniowych jednej z pięciu klas jakości wód: klasa I - stan ekologiczny bardzo dobry, klasa II - stan ekologiczny dobry, klasa III - stan ekologiczny umiarkowany, klasa IV - stan ekologiczny słaby, klasa V - stan ekologiczny zły.

W przypadku potencjału ekologicznego jest to skala czterostopniowa: potencjał ekologiczny dobry i wyższy niż dobry (I-II), umiarkowany (III), słaby (IV), zły (V). Jeżeli w jednolitej części wód powierzchniowych ustanowiono jeden punkt pomiarowo-kontrolny, klasyfikacja potencjału ekologicznego sporządzona dla tego punktu jest równocześnie klasyfikacją potencjału ekologicznego jednolitej części wód powierzchniowych.

Wody Samicy Leszczyńskiej (wody silnie zmienione) badano w 2011 r. na odcinku ujściowym (Karśnice 1,1 km), poza granicami gminy Świąciechowa. Potencjał ekologiczny wód w klasie elementów fizykochemicznych określono jako poniżej dobrego, badane elementy hydromorfologiczne odpowiadały II-iej klasie. W stosunku do poprzednich badań odnotowano nieznaczną poprawę.

Wody Rowu Polskiego badano w 2010 roku w punkcie kontrolnym w Tarnowej Łące, gm. Rydzyna (odcinek rzeki - od źródła do ujścia Rowu Kaczkowskiego). Potencjał ekologiczny wód oceniono jako umiarkowany; kilka badanych wskaźników jakości wód wchodzących w skład elementów fizykochemicznych przekraczało wartości określone dla klasy II-iej, natomiast badane elementy biologiczne odpowiadały klasie III-iej (klasa ogólna – III). Jest to JCW silnie zmieniona. Dokonana ocena wód pod kątem przydatności do bytowania ryb w warunkach naturalnych (karpowate i łososiowate) wykazała ich nieprzydatność. Badania wód Rowu Polskiego na odcinku od ujścia Rowu Kaczkowskiego do ujścia do Baryczy, prowadzone są przez WIOŚ we Wrocławiu. Wody tej rzeki badano w punkcie kontrolnym położonym w Dryżynie, gm. Szlichtyngowa. Badania z roku 2011 prowadzone w ramach monitoringu diagnostycznego wskazywały na zły stan wód w zakresie parametrów fizykochemicznych, zaś w zakresie parametrów biologicznych wody zakwalifikowano do III-iej klasy; w ramach monitoringu operacyjnego wody zakwalifikowano do III-iej klasy.

Wody Rowu Krzyckiego badano w punkcie pomiarowym powyżej Wschowy, poza granicami gm. Świąciechowa (WIOŚ Zielona Góra – 2008/2009). Stan JCW został oceniony jako zły, natomiast potencjał ekologiczny jako umiarkowany. W 2010 zarówno stan ekologiczny jak i potencjał ekologiczny oceniony został jako umiarkowany. Stan ten zdeterminowała ocena elementów biologicznych, a także przekroczenia badanych elementów fizykochemicznych. Jest to JCW silnie zmieniona. Wody tej rzeki w latach 2009-2010 badano również pod kątem przydatności do bytowania ryb karpowatych w warunkach naturalnych stwierdzając ich nieodpowiednią jakość. W latach 2008-2010 wody Krzyckiego Rowu oceniano także pod kątem stopnia eutrofizacji uwzględniając elementy biologiczne i fizykochemiczne obejmujące wybrane

wskaźniki charakteryzujące warunki biogenne oraz tlenowe. Analiza wyników wykazała eutrofizację tych wód.

W 2008 roku pobrano próby wody z cieką o nazwie Dopływ z Lasocic (gm. Świąciechowa) w jego odcinku ujściowym do Kopanicy. Potencjał ekologiczny został określony jako umiarkowany, natomiast stan wód jako zły.

Sposób oceny stanu ekologicznego jezior jest zbieżny ze sposobem oceny wód płynących. W 2009 r. w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego badano wody jeziora Krzyckiego. Stan ekologiczny określono jako zły, stan chemiczny poniżej dobrego, stan ogólny wód jako zły. Analiza wybranych wskaźników biologicznych i fizykochemicznych wykazała podatność tych wód na eutrofizację.

2.2.4.2. Wody podziemne

Wody podziemne na terenie gminy ujmowane są z poziomu czwartorzędowego i trzeciorzędowego. W granicach gminy znajdują się dwa główne zbiorniki wód podziemnych: Sandr Leszczyński (GZWP-307) - obszar najwyższej ochrony oraz Zbiornik międzymorenowy Leszno (GZWP-305) - obszary wysokiej ochrony.

Na terenie gminy wydzielono następujące obszary zasobowe wód czwartorzędowych: Sandr Leszczyński z ujęciami Przybyszewo – Strzyżewice, podsystem wodonośny Świąciechowa (fragment systemu Smyczyna – Świąciechowa) z ujęciem Świąciechowa oraz obszar zasobowy rejonu Wschowy z ujęciem wody w Piotrowicach.

Poza tymi strukturami eksploatowane jest ujęcie wody z utworów trzeciorzędowych w Gołanicach oraz ujęcie z utworów czwartorzędowych w miejscowości Długie Stare.

Poziom wód gruntowych nawiązuje do morfologii terenu - na przeważającej części gminy zalega głębiej niż 2 m p.p.t., miejscami powyżej 5 m p.p.t. Płytzym zaleganiem wód gruntowych charakteryzują się doliny rzeczne (poniżej 1 m p.p.t.).

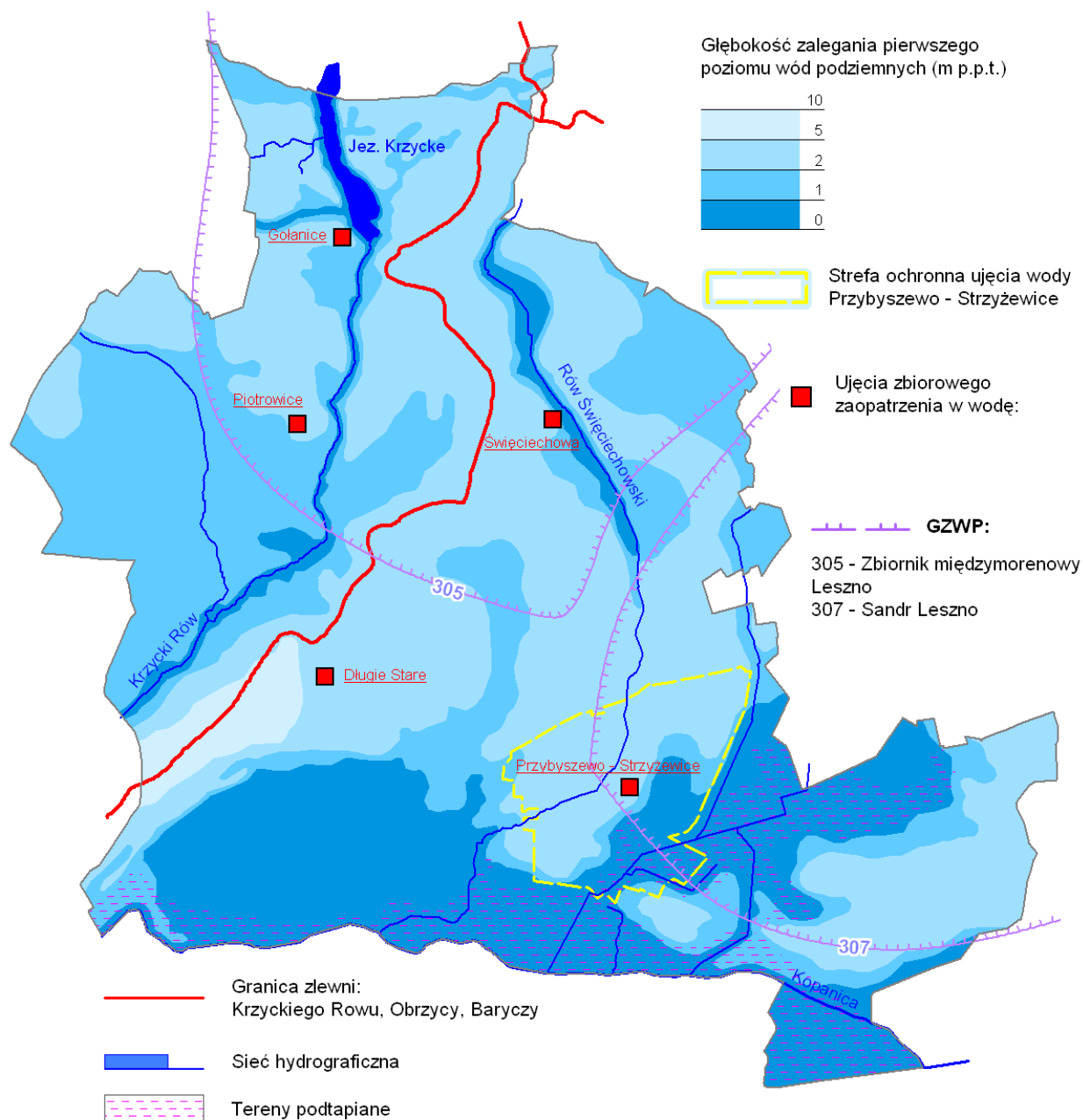
Tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie Rowu Polskiego – głównie łąki oraz niewielkie obszary leśne są okresowo zalewane i podtapiane.

W celu ochrony ujęć wody dla niektórych z nich wyznaczono strefy ochrony pośredniej, na terenie których wprowadzono szczególne zasady zagospodarowania. Na terenie gminy jest to ujęcie obszaru Przybyszewo – Strzyżewice.

Od roku 2007 na obszarze województwa wielkopolskiego badania chemizmu wód podziemnych w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego prowadzone są przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi monitoring wyłącznie na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych. Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.

W 2008 roku badania jakości wód podziemnych prowadzone były w ramach monitoringu operacyjnego, którym zostały objęte wyłącznie jednolite części wód podziemnych (JCWPd) zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu.

ŚRODOWISKO WODNE

Ocena jakości wód została wykonana w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. Nr 143, poz. 896).

Gmina Święciechowa leży w obrębie dwóch JCWPd: nr 71 i 74, z których zlewnię nr 74 uznano za zagrożoną nieosiągnięciem dobrego stanu. Na terenie gminy nie ma punktu pomiarowego. Wyniki badań dotyczą punktów (otworów) zlokalizowanych na terenie pow. leszczyńskiego i m. Leszna (JCWPd 74) i pow. wschowskiego (JCWPd 71). Wody badano w granicach JCWPd nr 74, w trzech punktach pomiarowych w 2008 r. i w 2 punktach pomiarowych w 2009 r. Uzyskano następujące wyniki: wody gruntowe (1 punkt pomiarowy) – jakość zadowalająca (2008) i niezadowalająca (2009), wody wgłębne (2 punkty pomiarowe) – jakość dobra (2009) i zadowalająca (2008, 2009).

W 2011 roku w ramach monitoringu operacyjnego pobrano próby wody z trzech otworów położonych w obszarze nr 74. W otworze Kąkolewo (gm. Osieczna) stwierdzono wody III-ej klasy, a w otworach Leszno i Drobnin (gm. Krzemieniewo) stwierdzono wody IV-klasy (jakość niezadowalająca).

Na terenie obszaru nr 71 najbliższy punkt pomiarowy znajduje się we Wschowie (woda ujmowana ze struktur czwartorzędowych). Badania wody z 2010 roku wskazywały na zadowalającą jej jakość (III klasa).

Na stan wód podziemnych mają wpływ zarówno czynniki wewnętrzne jak i zewnętrzne o tym samym charakterze, do których należy zaliczyć:

- niedostateczny stopień skanalizowania jednostek osadniczych oraz spływy powierzchniowe z pól (źródła rolnicze);
- wprowadzanie do wód nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych;
- niekorzystne warunki retencyjne w obrębie rozległych agrocenoz.

Pod kątem wpływu zanieczyszczeń ze źródeł rolniczych w 2009 roku badano wody podziemne m.in. na ujęciu w miejscowości Kłoda (gm. Rydzyna) nie stwierdzając przekroczenia dopuszczalnej zawartości azotanów.

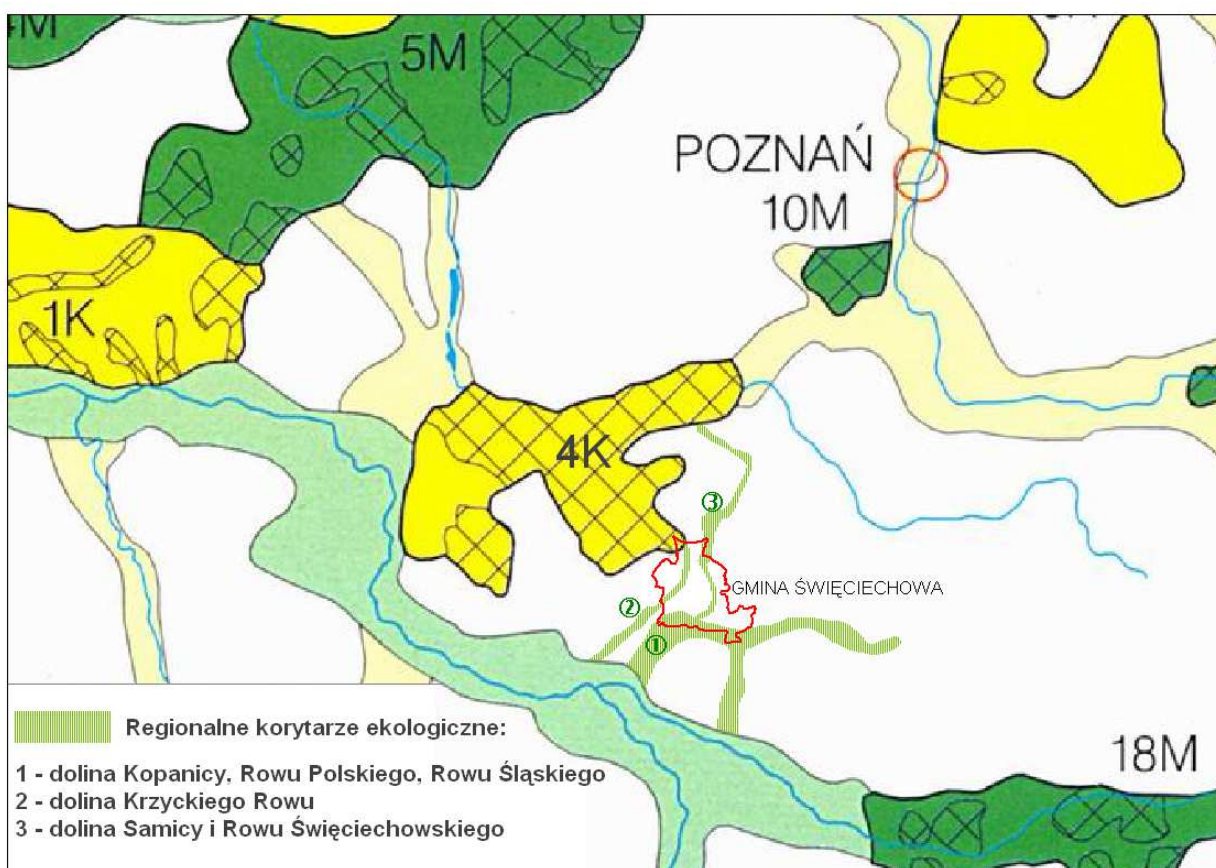
2.2.5. System powiązań przyrodniczych, środowisko biotyczne

Jedną z przyczyn degradacji środowiska przyrodniczego jest dzielenie przestrzeni na izolowane obszary. Aby przeciwdziałać temu niekorzystnemu zjawisku stworzono koncepcję łączenia bogatych i dobrze zachowanych ekosystemów korytarzami ekologicznymi w *Ekologiczny System Obszarów Chronionych*. Zadaniem tych korytarzy jest umożliwienie migracji organizmów żywych.

W skład Krajowej Sieci Ekologicznej, podobnie jak w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej wchodzi:

- obszary węzłowe – jednostki wyróżniające się z otoczenia bogactwem ekosystemów o charakterze zbliżonym do naturalnego, od seminaturalnych i antropogenicznych bogatych w gatunki roślin i zwierząt, do tradycyjnych agrocenoz;
- korytarze ekologiczne – struktury przestrzenne, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi do nich.

Gmina Świąciechowa ma łączność z elementami tworzącymi krajową sieć ekologiczną dzięki częściowemu położeniu w granicach Przemęckiego Parku Krajobrazowego. Przemęcki Park Krajobrazowy wchodzi w skład obszaru węzłowego o znaczeniu krajowym (4K - Obszar Pojezierza Leszczyńskiego). Obszar węzłowy poprzez krajowy korytarz ekologiczny jakim jest obniżenie Obry, łączy się w systemie krajowej sieci z doliną Warty (krajowy korytarz ekologiczny), doliną Odry (międzynarodowy korytarz ekologiczny). Rolę korytarzy ekologicznych o znaczeniu regionalnym pełnią: na południu - obniżenie dolinne Rowu Polskiego; na zachodzie – dolina Krzyckiego Rowu; na wschodzie – dolina Samicy Leszczyńskiej i Rowu Świąciechowskiego.

Ciągi dolinne w gminie zapewniają powiązania z korytarzami ekologicznymi rangi krajowej i międzynarodowej.

Szata roślinna gminy Święciechowa jest dość urozmaicona. Lasy i grunty leśne, tereny zadrzewione i zakrzewione zajmują 34,1% a łąki i pastwiska 17,1% ogólnej powierzchni gminy. Pozostałe elementy szaty roślinnej to parki wiejskie, zieleń cmentarna, wszelkiego rodzaju ciągi zadrzewień, sady oraz sezonowe uprawy polowe.

Lasy porastają głównie powierzchnie sandrowe, gdzie w podłożu przeważają utwory gliniaste przykryte utworami piaszczystymi, na których wykształciły się w dużej mierze słabe gleby należące do kompleksów rolniczych 6 i 7. Lasy występują również w dolinie Rowu Polskiego, w przeważającej części na terasie środkowej, którą budują piaski i żwiry rzeczne oraz mułki i torfy, na których dominują gleby słabe kompleksów 6, 7, 9.

Największe kompleksy leśne w gminie znajdują się w jej południowej części, w obniżeniu dolinym Rowu Polskiego i jego dopływów („Las Książęcy”, „Las Strzyżewicki” oraz kompleks leśny na południe od m. Długie Stare), należące do Nadleśnictwa Karczma Borowa oraz kompleksy leśne związane z obniżeniami dolinnymi Krzyckiego Rowu i Rowu Święciechowskiego należące do Nadleśnictwa Włoszakowice.

W drzewostanie przeważa sosna, pozostały skład drzewostanu to dąb, olsza, brzoza, jesion, świerk. Jeśli chodzi o typy siedliskowe to przeważają siedliska świeże, a więc bór mieszany świeży i las mieszany świeży. Tereny o płytkim zaleganiu wód gruntowych porastają lasy wilgotne oraz niewielkie fragmenty olsu i olsu jesionowego. Wiek drzewostanu oceniany jest na

powyżej 40 lat. Kompleksom leśnym koncentrującym się w rozległych obniżeniach dolinnych towarzyszą ekosystemy łąkowe ze skupiskami drzew i krzewów.

Prawie wszystkie lasy na terenie gminy Świąciechowa zostały zaliczone do ochronnych grupy I-iej, w dwóch kategoriach: wodochronne i masowego wypoczynku.

Na terenie gminy znajduje się siedem zabytkowych parków. Są to parki w: Długich Starych, Gołanicach, Krzycku Małym, Niechłodzie, Przybyszewie, Świąciechowie i Trzebinach. W niektórych zachowały się cenne drzewostany, a niektóre z okazałych drzew objęto ochroną prawną jako pomniki przyrody.

Z charakterem szaty roślinnej w znacznym stopniu związana jest fauna. Na terenie gminy występują gatunki typowe dla terenów nizinnych. Najliczniejszą grupę wśród kręgowców stanowią ptaki. Na terenie gminy znajdują się dwa fragmenty obszarów ważnych dla ptaków:

- w północno-zachodniej części gminy - „Pojezierze Sławskie” pokrywający się z obszarem specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Obszar stanowi lęgowisko rzadkich gatunków ptaków: bąk (24–25 par), bączek (12–15 par), czapla siwa (10–15 par), bocian biały (35 par), łabędź niemy (ok. 15 par), gęgawa (25–30 par), kania czarna (1 para), kania ruda (2–3 pary), bielik (1 para), błotniak stawowy (16–20 par), żuraw (17–20 par). Jest również miejscem koncentracji ptaków w okresie migracji gromadzące kilka tysięcy gęsi, kaczek i łysiek, m.in. głowienka (do 1200 os.), czernica (do 1000 os.), gągoł (do 150 os.), łyska (2000–3000 os.);
- w południowo-wschodniej części gminy - „Tarnowskie Łąki” stanowiące lęgowisko bielika (1 para), żurawia, błotniaka stawowego, błotniaka łąkowego (1–2 pary), trzmielojada (1 para). Jest to miejsce koncentracji perkozów, łysiek, kaczek i gęsi w okresie przelotu wiosennego (ponad 1000 os.) oraz siewek (100–200 os.).

Charakterystyki obszarów ważnych dla ptaków dokonano w oparciu o opracowanie „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego” (Wylegała P., Kuźniak S., Dołata P. T. – 2008).

2.2.6. Obszary i obiekty chronione

W rozdziale tym omówiono zasady ochrony poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego i kulturowego wynikające z ustawy o ochronie przyrody i ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

2.2.6.1. Ochrona przyrody

Ochrona przyrody obecnie realizowana jest na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tj. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.). Ochrona przyrody, w jej rozumieniu polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Realizuje się to między innymi poprzez wprowadzanie różnych form ochrony.

Tereny o najwyższych walorach przyrodniczych zostały objęte ochroną prawną. Wszystkie obszary prawnie chronione na podstawie ustawy o ochronie przyrody zajmują powierzchnię około 25,6 km² (GUS 2010), co stanowi około 19% całkowitej powierzchni gminy.

Niektóre obszary chronione pokrywają się, teren Przemęckiego Parku Krajobrazowego jak i obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 położone są w obrębie obszaru chronionego krajobrazu. Granice obszarów chronionych oraz położenie pomników przyrody przedstawiono na załączonej mapie.

Obszary Natura 2000

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o ochronie przyrody, obszary Natura 2000 to obszary specjalnej ochrony ptaków, specjalne obszary ochrony siedlisk lub obszary mające znaczenie dla Wspólnoty, utworzone w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków, siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Na terenie gminy jest to fragment obszaru specjalnej ochrony ptaków „Pojezierze Sławskie” (kod obszaru PLB 300011) obejmujący północno-zachodnią część gminy (rejon Gołanic) pokrywający się z terenem Przemęckiego Parku Krajobrazowego oraz częścią obszaru chronionego krajobrazu – obszarem Przemęcko - Wschowskim i kompleksem leśnym Włoszakowice.

Przemęcki Park Krajobrazowy

Przemęcki Park Krajobrazowy obejmuje północno-zachodnią część gminy (rejon Gołanic – na terenie gminy 261,6 ha). Został utworzony w drodze rozporządzenia nr 115a/91 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 25 listopada 1991 r. (tj. Dz. Urz. Woj. Leszczyńskiego z 1996 r. Nr 22, poz. 89, z późn. zm.). Zasady zagospodarowania określone w rozporządzeniu powołującym nie są zgodne z obecnie obowiązującą ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tj. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.). Przygotowany jest projekt uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie Przemęckiego Parku Krajobrazowego dostosowujący ww. dokument do obowiązującej ustawy o ochronie przyrody. Gminy położone na terenie PPK, w tym Świąciechowa negatywnie zaopiniowały ów dokument. Przygotowany jest również plan ochrony (opracowano projekt planu). Celem powstania Przemęckiego Parku Krajobrazowego była ochrona jednego z najciekawszych obszarów polodowcowych Wielkopolski z charakterystycznymi krajobrazami leśno – łąkowo - wodnymi oraz walorami przyrodniczymi, historycznymi i kulturowymi.

Obszary chronionego krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu powołuje się w celu ochrony terenów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniących funkcję korytarzy ekologicznych. Na terenie gminy pełnią one zarówno funkcję korytarzy ekologicznych, jak również z uwagi na walory przyrodniczo – krajobrazowe i kulturowe mogą odegrać znaczącą rolę w rozwoju turystyki. Łączna powierzchnia tych obszarów na terenie gminy Świąciechowa wynosi 2299,8 ha. Są to fragmenty trzech obszarów:

- „Przemęcko - Wschowskiego i kompleksu leśnego Włoszakowice” powołanego w drodze rozporządzenia nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa leszczyńskiego

(Dz.Urz. Woj. Leszcz. Nr 11, poz. 131). Obejmuje północno-zachodnią część gminy, cz. sołectwa Gołanice;

- „Kompleksu leśnego Śmigiel – Świąciechowa” ustanowionego rozporządzeniem nr 1/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 19 stycznia 2006 r (Dz.Urz. Województwa Wielkopolskiego Nr 16, poz. 409 z 2006 r.). Obejmuje północno-wschodnią część gminy, sołectwa: Krzycko Małe, Świąciechowa (część);
- „Krzywińsko – Osieckiego wraz z zadrzewieniami gen. Dezyderego Chłapowskiego i kompleksu leśnego Osieczna – Góra” - powołany został w drodze rozporządzenia nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa leszczyńskiego. Obejmuje południowo-wschodnią część gminy, cz. sołectwa Henrykowo („Las Książęcy”).

Użytki ekologiczne

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Aktualnie na terenie gminy nie funkcjonuje żaden obszar objęty tą formą ochrony. Użytek ekologiczny „Mszary w Henrykowie” powołany na podstawie rozporządzenia Nr 8/98 z dnia 8 grudnia 1998 r. Wojewody Leszczyńskiego utracił ten status na skutek zmian legislacyjnych dokonanych w końcu 2000 roku w ustawie o ochronie przyrody (Dz.U. z 2001 r. Nr 3, poz. 21). Jeśli obszar ten miałby zachować poprzedni status należałoby go ponownie ustanowić wydając stosowną uchwałę rady gminy.

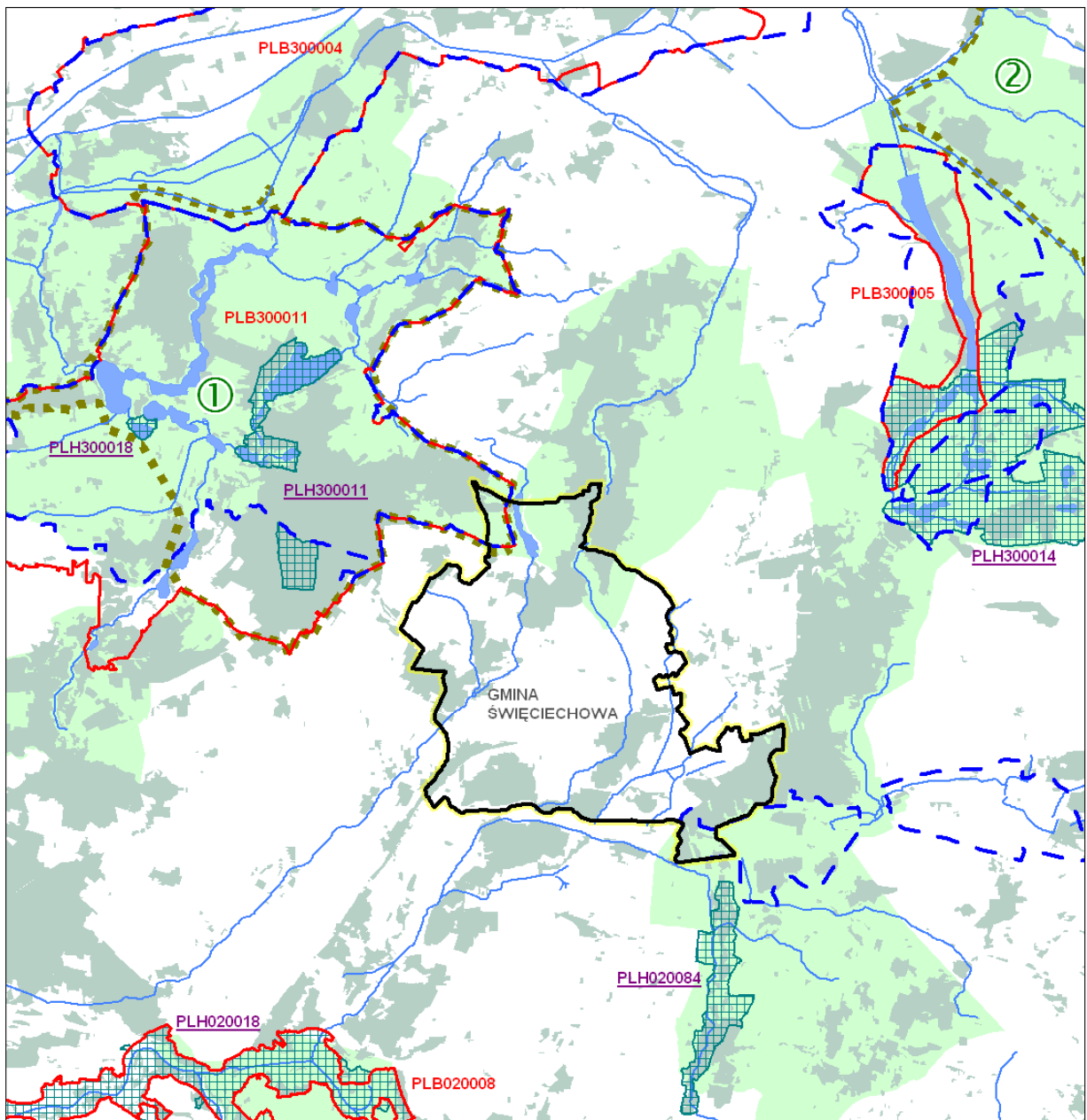
Pomniki przyrody

Ochroną w postaci pomników przyrody objęto okazałe drzewa oraz aleje drzew. Na terenie gminy jest to 36 obiektów stanowiących dwie aleje: wielogatunkową składającą się z lip, dębów, jesionów i kasztanowców - przy drodze Długie Stare – Trzebiny, aleję dębową prowadzącą do zespołu pałacowo – parkowego w Trzebinach oraz grupy i pojedyncze okazy drzew różnych gatunków: 21 lip drobnolistnych, 15 dębów szypułkowych, 4 klony srebrzyste, 2 olsze czarne, 1 sosna czarna, 1 kasztanowiec srebrzysty, 1 lipa szerokolistna.

W 2010 roku, na wniosek Nadleśnictwa Karczma Borowa ochroną objęto (uchwała rady gminy) siedem dębów szypułkowych o wysokości około 30 m i obwodzie od 415 do 460 cm.

POŁOŻENIE NA TLE PRZYRODNICZYCH OBSZARÓW CHRONIONYCH

NATURA 2000

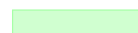
Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków:
 Pojezierze Sławskie (PLB300011)
 Wielki Łęg Obrzański (PLB300004)
 Zbiornik Wonieść (PLB300005)
 Łęgi Odrzańskie (PLB020008)

Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty:
 Ostoja Przemęcka (PLH300011)
 Jezior Brenno (PLH300018)
 Zachodnie Pojezierze Krzywińskie (PLH300014)
 Dolina Dolnej Baryczy (PLH020084)
 Łęgi Odrzańskie (PLH300018)

Parki krajobrazowe:
 1 - Przemęcki
 2 - im. Gen. D. Chłapowskiego

Obszary chronionego krajobrazu

Obszary ważne dla ptaków

Lasy

Sieć hydrograficzna

2.2.6.2. Środowisko kulturowe

Wielkopolska, do której należy gmina Święciechowa to jeden z podstawowych regionów historyczno – etnograficznych w kraju. Pod względem historycznym obejmuje ziemie dawnego terytorium plemiennego Polan, które odegrało główną rolę w procesie tworzenia się państwa polskiego. Przeszłość kulturową dostrzeganą na co dzień odzwierciedlają liczne obiekty zabytkowe. Spełniają one obecnie często inne funkcje, ale istniejąc świadczą o przeszłości tej ziemi nieprzerwanie zamieszkałej przez tą samą ludność.

Na terenie gminy ochroną prawną objęto najcenniejsze obiekty sakralne, zespoły dworsko-parkowe oraz folwarczne, układy urbanistyczne niektórych miejscowości, a także obiekty archeologiczne.

Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków zawiera poniższe zestawienie.

Tab. 9. Zabytki nieruchomości wpisane do rejestru zabytków

Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
1	2	3
Długie Stare	Zespół kościoła parafialnego pw. św. Marcina: - kościół, brama kościelna, plebania, cmentarz parafialny	508/1-4/Wlkp/A
	Zespół pałacowo – parkowy: - pałac, park	510/Wlkp/A
	Budynki folwarczne: - obora, spichlerz, cieleńnik (owczarnia)	509/1-3/Wlkp/A
Gołanice	Układ architektoniczno – przestrzenny wsi oraz krajobraz kulturowy wokół jez. Krzyckiego	1214/A
	Kościół pw. św. Piotra i Pawła z XVIII w.	45
	Zespół dworski z I poł. XIX w.: - dwór, czworak, park dworski	323; 1012/A
Henrykowo	Budynek dawnej komory celnej	1017/A
Krzycko Małe	Układ architektoniczno – przestrzenny wsi oraz krajobraz kulturowy wokół jez. Krzyckiego	1213/A
	Zespół kościoła parafialnego pw. MB Śnieżnej, XIX w.: - kościół, cmentarz, ogrodzenie	1221/A
	Zespół dworski XIX w.: - dwór, park	1678/A; 1554/A
Niechłód	Kościół filialny pw. Wszystkich Świętych	1171/A
	Zespół dworski XIX/XX w.: - dwór, park, folwark	513/Wlkp/A
Przybyszewo	Zespół dworski XIX/XX w.: - dwór, park	291/Wlkp/A
Strzyżewice	Zespół dworski i folwarczny XIX/XX w.: - dwór, park, folwark (teren zespołu folwarcznego i budynki: chlewnia, stajnia i bukaciarnia, obora)	1216/A
Święciechowa	Zespół budowlany i założenie urbanistyczne	1210/A
	Kościół parafialny pw. św. Jakuba Ap. XVI w.	54
	Zespół dworski XIX/XX w, ul. Lasocicka 9: - dwór, park	989/A
	Wiatrak koźlak z 1878 r.	400/Wlkp/A
Trzebiny	Zespół pałacowy i folwarczny, XVII-XIX/XX w.: - pałac, park, zespół folwarczny (spichrz i stajnia, obora, wozownia (z oborą i bukaciarnią), gorzelnia	556; 405/A
	Aleje śródpolne – 3 szt.	1643/A

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Święciechowa

Na terenie gminy znajduje się 8 zespołów pałacowych i dworskich - wszystkie wpisane zostały do rejestru zabytków. Cenny zespół pałacowy znajduje się w parku w Trzebinach (proj. J. Catenazzi, obecnie Muzeum Archeologiczne Narodowego Instytutu Dziedzictwa Pracownia Terenowa).

Ważnym elementem zabytkowym i krajobrazowym na obszarze gminy są parki podworskie. W gminie zachowało się 8 zabytkowych obiektów.

W gminie zachowały się także 2 zabytkowe cmentarze rzymsko-katolickie, przykościelne w we wsiach Długie Stare i Krzycko Małe.

Poza obiektami wpisanymi do rejestru zabytków, 116 obiektów znajduje się w ewidencji zabytków (wg *Studium uwarunkowań...*). Najczęściej są to budynki mieszkalne, budynki folwarczne, budynki szkolne – obiekty pochodzące głównie z XIX i I-ej poł. XX wieku.

Teren gminy Święciechowa był atrakcyjny dla osadnictwa w pradziejach i we wczesnym średniowieczu, na co wskazuje znaczne zagęszczenie stanowisk archeologicznych. Osadnictwo na tym obszarze lokalizowane było głównie wzdłuż krawędzi i stoków dolin cieków wodnych. Najwięcej stanowisk wpisanych do rejestru zabytków znajduje się wzdłuż brzegów jeziora Krzyckiego, w rejonie Gołanic.

Na terenie gminy 9 stanowisk archeologicznych wpisano do rejestru zabytków (tab. 10).

Tab. 10. Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

Nazwa stanowiska	Obiekt	Nr rejestru, data
Długie Stare, st. 18, AZP 64-23/17	osada wczesnośredniowieczna	1503/A, 16.11.1994
Długie Stare, st. 19, AZP 64-23/18	osada wczesnośredniowieczna	1502/A, 16.11.1994
Gołanice, st. 7, AZP 63-23/16	osada wczesnośredniowieczna	1504/A, 16.11.1994
Gołanice, st.15, AZP 63-23/81	obozowisko mezolit.	1507/A, 17.11.1994
Gołanice, st.19, AZP 63-23/85	osada wczesnośredniowieczna	1505/A, 16.11.1994
Gołanice, st. 20, AZP 63-23/86	osada wczesnośredniowieczna	1509/A, 18.11.1994
Lasocice, st. 18, AZP 64-23/23	cmentarzysko	1508/A, 17.11.1994
Trzebiny, st. 2, AZP 64-23/7	osada	1510/A, 18.11.1994
Trzebiny, st. 8, AZP 64-23/8	osada	1511/A, 28.11.1994

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Święciechowa

2.2.7. Klimat

Według regionalizacji klimatycznej W. Okołowicza gmina Święciechowa leży w obrębie regionu śląsko-wielkopolskiego, reprezentującego obszar przewagi wpływów oceanicznych. Amplitudy temperatur są mniejsze niż w Polsce, wiosna wczesna i ciepła, długie lato, zima łagodna i krótka z nietrwałą pokrywą śnieżną (ok. 58 dni). Długość okresu wegetacyjnego wynosi 220 dni. Średnia miesięczna temperatura powietrza wynosi od 8,0 do 8,2°C, średnia najcieplejszego miesiąca (lipca) od 17°C do 18,1°C, a średnia temperatura stycznia od (-3) do (-2,8) C°.

Wilgotność względna powietrza kształtuje się podobnie jak na obszarze całego kraju; wartości najwyższe notuje się w okresie od października do stycznia (84-88%), minimum przypada na czerwiec i lipiec (72-74%). Jeśli chodzi o zachmurzenie, to najwyższe wartości notuje się również w okresie jesienno – zimowym, a najniższe we wrześniu i czerwcu.

Opady kształtują się nieco poniżej średniej krajowej. Maksimum przypada w maju i sierpniu, a najniższe sumy przypadają na miesiące zimowe (styczeń). Roczna suma opadów wynosi około 550 mm.

Podobnie jak na terenie całego kraju przeważają wiatry zachodnie. Udział wiatru z sektora zachodniego (NW-SW) wynosi około 50%. Najrzadziej występują wiatry północne i północno – wschodnie (poniżej 15%). Prędkości wiatrów są zróżnicowane, największe charakteryzują wiatry zachodnie, najmniejsze wiatry południowo – wschodnie i wschodnie.

Na charakter klimatu lokalnego wpływa między innymi rzeźba terenu, sposób jego użytkowania, obecność wód, charakter szaty roślinnej. Obszary wyniesione charakteryzują się wyrównanymi warunkami termicznymi, równomiernym nasłonecznieniem, małą wilgotnością i korzystną wymianą powietrza. Są zatem korzystne zarówno dla użytkowania rolniczego jak i dla osadnictwa.

Ciągi dolinne są miejscami gromadzenia i przemieszczania się mas chłodnego powietrza, charakteryzują się większą wilgotnością powietrza, niższymi temperaturami minimalnymi, skłonnością do mgieł i inwersji temperatur.

Tereny zalesione charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi o zmniejszonych dobowych wahaniami, nieco gorszymi warunkami solarnymi z uwagi na zacienienie. Są to jednak tereny o powietrzu wzbogaconym w tlen, ozon, olejki eteryczne podnoszące komfort bioklimatyczny.

2.2.8. Jakość powietrza

Zanieczyszczeniem powietrza jest wprowadzenie do atmosfery substancji stałych, ciekłych lub gazowych w ilościach, które mogą ujemnie wpłynąć na zdrowie człowieka, klimat, przyrodę żywą, glebę, wodę lub spowodować inne szkody w środowisku.

O stanie powietrza decyduje wielkość i przestrzenny rozkład emisji ze wszystkich źródeł. Zanieczyszczenia powietrza mogą wpływać na stan zdrowia ludzi, faunę, florę, środowisko gruntowo – wodne. Można je podzielić na następujące grupy:

- zanieczyszczenia podstawowe (dwutlenek siarki, dwutlenek azotu i pył) powstają głównie podczas spalania paliw w kotłowniach lokalnych, paleniskach domowych, charakteryzujące się wyraźną zmiennością w ciągu roku – w sezonie zimowym (grzewczym) następuje wzrost ilości emitowanych zanieczyszczeń na skutek wzrostu ilości spalanych paliw, głównie węgla kamiennego;
- zanieczyszczenia specyficzne powstające w wyniku procesów technologicznych;
- zanieczyszczenia emitowane ze źródeł mobilnych pochodzące ze spalania paliw silnikowych: tlenek węgla (CO), dwutlenek węgla (CO₂), tlenki azotu i węglowodory oraz zanieczyszczenia pyłowe pochodzące ze ścierania opon, hamulców, nawierzchni drogowych zawierające m.in.: ołów, kadm, nikiel i miedź;
- zanieczyszczenia wtórne powstające w wyniku reakcji i przemian emitowanych substancji w atmosferze.

W bilansie energetycznym do celów grzewczych istotny jest udział paliw niskoemisyjnych, w tym przede wszystkim gazu ziemnego. Gmina Świąciechowa posiada bardzo ubogą sieć rozdzielczą gazu (ok. 13 km, podłączone są dwie miejscowości: Świąciechowa i Strzyżewice). Z gazu sieciowego (Gz-41,5) do celów grzewczych korzystało w 2010 r. 89 gospodarstw domowych na 137 gospodarstw – odbiorców gazu.

Podstawowymi nośnikami energii w gminie (cele grzewcze i socjalno-bytowe) są węgiel kamienny (75%) oraz paliwa gazowe (8% gaz ziemny i 8% gaz płynny). Pozostałe paliwa (olej opałowy, drewno) zaspokajają łącznie poniżej 9% zapotrzebowania na energię pierwotną.

O stanie jakości powietrza atmosferycznego decydują głównie źródła tzw. niskiej emisji sektora komunalno-bytowego: kotłownie lokalne i indywidualne oraz paleniska domowe.

Zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł mobilnych dotyczą przede wszystkim otoczenia drogi krajowej nr 12 oraz drogi powiatowej nr 4760P i mogą być uciążliwe lokalnie, szczególnie na terenach zwartej zabudowy zlokalizowanej po obydwu stronach drogi, w określonych sytuacjach meteorologicznych (gorsze warunki aerosanitarnie).

Na terenie gminy nie występują znaczące, punktowe źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu opracowuje oceny roczne jakości powietrza w województwie wielkopolskim w odniesieniu do stref, których układ określony został w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. z 2012 r., poz. 914).

Oceny te dokonywane od roku 2010, przeprowadzono w odniesieniu do jednej strefy – wielkopolskiej, do której zaliczono cały obszar województwa, poza aglomeracją poznańską (aglomeracje pow. 250 tys. mieszkańców) oraz miastem Kalisz (miasta pow. 100 tys. mieszkańców). Oceny wykonywane są z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin.

Klasyfikacji stref dokonuje się na podstawie oceny poziomu monitorowanych substancji, sprawdzając czy są dotrzymane lub przekraczane przewidziane prawem poziomy dopuszczalne, docelowe oraz poziomy celów długoterminowych.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych;
- do klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe;
- do klasy D1 – jeżeli poziom stężenia ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego;

- do klasy D2 – jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Zaliczenie strefy do określonej klasy zależy od stężeń zanieczyszczeń występujących na jej obszarze i wiąże się z wymaganiami dotyczącymi działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości. Wynik klasyfikacji nie powinien być utożsamiany ze stanem jakości powietrza na obszarze całej strefy; np. klasa C może oznaczać lokalny problem związany z daną substancją.

W 2009 roku punkt pomiarowy sieci monitoringu regionalnego (pomiar pasywny) znajdował się na terenie gminy, w miejscowości Gołanice. Średnioroczne stężenie dwutlenku siarki (SO₂) i dwutlenku azotu (NO₂) wynosiło odpowiednio: 6,4 i 18,9 µg/m³, nie powodując przekroczenia dopuszczalnych norm. W latach 2010-2011 nie prowadzono pomiarów w tym punkcie.

Wyniki oceny jakości powietrza w Wielkopolsce w roku 2011 przedstawiały się następująco:

Pod kątem ochrony zdrowia dla poziomu dopuszczalnego: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu oraz poziomu docelowego arsenu, kadmu, niklu i ołowiu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A.

Ze względu na stężenia ozonu określone dla poziomu docelowego strefę wielkopolską zaliczono do klasy C, a dla poziomu celu długoterminowego strefę zaliczono do klasy D2.

Ze względu na przekraczanie poziomów dopuszczalnych stężenia pyłu PM₁₀ strefę wielkopolską zaliczono do klasy C, a ze względu na poziom stężeń pyłu PM_{2,5} strefę wielkopolską zaliczono do klasy B. Przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu zadecydowały o zaliczeniu strefy wielkopolskiej do klasy C.

W oparciu o kryteria określone dla ochrony roślin, ze względu na poziom średnich rocznych stężeń dwutlenku siarki i tlenków azotu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A, natomiast ze względu na określone poziomy dla ozonu: docelowy i celu długoterminowego, strefę wielkopolską zaliczono do klasy C.

Ozon jest zanieczyszczeniem wtórnym powstającym w większych stężeniach przy sprzyjających warunkach meteorologicznych, w atmosferze zawierającej substancje uczestniczące w procesie powstawania ozonu w troposferze (tlenki azotu, węglowodory). Pomiary ozonu (automatyczne) dla strefy wielkopolskiej w 2011 r. prowadzono stacji pomiarowej w Krzyżówce pow. gnieźnieński.

2.2.9. Klimat akustyczny

Wymagane standardy dotyczące klimatu akustycznego określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (zmienione rozp. MŚ z dnia 1 października 2012 r. - Dz.U. z 2012 r., poz. 1109). Rozporządzenie podaje dopuszczalny poziom hałasu dla poszczególnych rodzajów źródeł (dróg i linii kolejowych, linii elektroenergetycznych, startów, przelotów i lądowań statków powietrznych oraz pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu) w stosunku do klas terenu wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje.

Dopuszczalne poziomy hałasu wyrażone w decybelach (dB) zawierają następujące kategorie wskaźników: L_{AeqD} i L_{AeqN} – równoważne poziomy dźwięku wg charakterystyki A odniesione do jednej doby (odpowiednio do 16 godzin w ciągu dnia i 8 godz. w ciągu nocy), mające zastosowanie do ustalenia i kontroli warunków korzystania ze środowiska; oraz L_{DWN} i L_N - długookresowe średnie poziomy dźwięku A wyznaczone w ciągu wszystkich dób w roku (dla L_{DWN} z uwzględnieniem pory dnia, wieczoru i nocy, dla L_N z uwzględnieniem pory nocy), mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.

Klimat akustyczny na terenie gminy kształtuje głównie hałas komunikacyjny – drogowy, przede wszystkim w otoczeniu drogi krajowej nr 12 oraz drogi powiatowej nr 4760P. Linia kolejowa w kierunku Głogowa, zważywszy na niewielki ruch pociągów (kilka par w ciągu doby) nie jest źródłem ponadnormatywnego hałasu dla terenów wymagających ochrony akustycznej.

W 2010 roku przeprowadzono okresowe pomiary hałasu w otoczeniu drogi krajowej nr 12 (przez zarządcę drogi) w miejscowości Lasocice, gm. Świąciechowa. Pomiary wykazały znaczące przekroczenia obowiązujących w tym czasie dopuszczalnych norm (60/50 dB). W porze dziennej poziom hałasu wyniósł od 64,9 do 74,1 dB(A), a w porze nocnej od 61,6 do 65 dB(A) – odpowiednio 20 i 10 m od drogi. Natężenie ruchu pojazdów wynosiło: 605 poj./h przy 24,2% udziale pojazdów ciężkich w porze dziennej, a w porze nocnej 160 poj./h i 33,2% udziale pojazdów ciężkich.

Skala uciążliwości hałasu komunikacyjnego na terenie całej gminy nie jest jednak rozpoznana. Jak do tej pory w ramach monitoringu środowiska (WIOŚ) nie prowadzono pomiarów hałasu.

Prowadzone wcześniej analizy, wykonywane na potrzeby raportów oddziaływania na środowisko - w związku z przebudową drogi powiatowej nr 4760P (Leszno – Świąciechowa - Włoszakowice) oraz budową I-go etapu obwodnicy miejscowości Świąciechowa wykazały, że hałas generowany przez ruch pojazdów (prognoza) może powodować przekroczenie wartości dopuszczalnych na granicy terenów zabudowy mieszkaniowej, usytuowanych w bezpośrednim sąsiedztwie drogi w miejscowościach, przez które przebiega (od 61 do 65 dBA w porze dziennej i 51 do 55 dBA w porze nocnej, przy natężeniu ruchu około 4,8 tys. poj./db).

Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego prowadzone w większych miastach Wielkopolski wskazują na niewielki wzrost hałasu, pomimo znacznego przyrostu ilości pojazdów. Dzieje się to głównie dzięki podnoszeniu poziomu technicznego produkowanych pojazdów, eliminowaniu z ruchu pojazdów hałaśliwych, zmianach organizacji ruchu oraz poprawie stanu nawierzchni dróg.

W przypadku uciążliwości ze strony zakładów produkcyjnych czy usługowych zachowanie standardów akustycznych należy przede wszystkim do użytkowników urządzeń, instalacji będących źródłami hałasu. Źródła te nie mogą powodować przekraczania standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający ma tytuł prawny. Ponadnormatywny hałas przemysłowy jest skutecznie eliminowany w wyniku działalności inspekcyjnej WIOŚ, w wyniku której podmioty gospodarcze podejmują stosowne działania ograniczające hałas (najczęściej są to: wymiana, modernizacja hałaśliwych urządzeń, obudowa tych urządzeń materiałami

dźwiękochłonnymi, budowa ekranów akustycznych, itp.). Na terenie gminy nie odnotowano takiego przypadku.

2.2.10. Gospodarka odpadami

Zasady gospodarki odpadami w gminie regulowały ustalenia planu gospodarki odpadami (nieobowiązującego po zmianie przepisów ustawy o odpadach) oraz postanowienia regulaminu utrzymania czystości i porządku przyjętego uchwałą Rady Gminy Świąciechowa Nr XXVIII/206/2009 z dnia 18 grudnia 2009 roku.

Po zmianie przepisów ustaw: o odpadach i utrzymania czystości i porządku w gminach, Gmina Świąciechowa wspólnie z 18 gminami utworzyła „Komunalny Związek Gmin Regionu Leszczyńskiego”, którego celem działania jest wspólne wykonywanie zadań publicznych w zakresie tworzenia warunków niezbędnych do utrzymania czystości i porządku na terenach gmin uczestników związku, w dziedzinie gospodarki odpadami komunalnymi.

Gminny system gospodarki odpadami komunalnymi opiera się na zorganizowanej zbiórce odpadów zmieszanych prowadzonej metodą pojemnikową i częściowo workową (Strzyżewice) oraz na selektywnej zbiórce odpadów opakowaniowych (tworzywa sztuczne, szkło białe i kolorowe, papier) prowadzonej metodą pojemnikową i workową. Zbiórka odpadów zmieszanych jak i segregowanych odbieranych od mieszkańców odbywa się odpłatnie, na podstawie umów zawartych z Miejskim Zakładem Oczyszczania Sp. z o.o. w Lesznie lub Eko Skórtex Gizalki Sp. z o.o. Zorganizowaną zbiórką odpadów według stanu na koniec 2011 r. objętych było prawie 92% mieszkańców gminy.

W gminie zbieranych jest od około 1,5 tys. do 1,75 tys. Mg odpadów komunalnych rocznie z czego 94% stanowią niesegregowane odpady komunalne. Około 90% ogółu zbieranych odpadów pochodzi z gospodarstw domowych. Odpady pochodzące z terenu gminy, zebrane w sposób selektywny przekazywane są do odzysku, w tym recyklingu do instalacji położonych poza jej terenem (około 78 Mg/rok w 2011 r.).

W sektorze gospodarczym gminy (poza odpadami komunalnymi), w 2010 roku wytworzono ponad 8,66 tys. Mg odpadów; zebrano 184 Mg, a ponad 100 tys. Mg poddano procesom odzysku (w instalacjach i poza instalacjami). Odpady poddane odzyskowi prawie w całości stanowiły komunalne osady ściekowe pochodzące z leszczyńskiej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Henrykowie.

Na terenie gminy Świąciechowa nie ma obecnie czynnej instalacji do unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Cały strumień odpadów komunalnych trafia do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Trzebani, gm. Osieczna.

Gminne składowisko odpadów komunalnych położone w miejscowości Długie Nowe zostało zamknięte w 2003 roku, a w 2008 roku zostało zrehabilitowane zgodnie z regionalnym projektem dot. zamykania i rekultywacji składowisk odpadów niespełniających wymogów oraz budowy zakładu zagospodarowania odpadów, którego uczestnikiem jest gmina Świąciechowa. Funkcjonująca na terenie wsi Henrykowo sortownia (ręczna) zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z selektywnej zbiórki (należąca do MZO Leszno) pozostaje jako instalacja zastępcza (obiekt Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Trzebani).

2.2.11. Promieniowanie elektromagnetyczne

Głównymi rodzajami źródeł sztucznych pól elektromagnetycznych występujących w naszym otoczeniu są:

- instalacje wytwarzające pola elektryczne i magnetyczne o częstotliwości 50Hz (linie i stacje elektroenergetyczne);
- instalacje wytwarzające pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 1 kHz do 300 GHz (obiekty radiokomunikacyjne, w tym: stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowych, stacje radiolokacyjne, urządzenia radionawigacyjne).

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

Przez obszar gminy przebiegają dwie linie napowietrzne wysokiego napięcia: 220 i 110 kV, stanowiące źródło promieniowania elektromagnetycznego.

Natężenie pola elektrycznego w otoczeniu linii elektroenergetycznych zależy od napięcia, wysokości zawieszenia przewodów, wzajemnej odległości pomiędzy zawieszonymi przewodami i ich przekrojów oraz rozpiętości przęsł. Składowa magnetyczna pola elektromagnetycznego linii elektroenergetycznej jest wprost proporcjonalna do natężenia prądu i odwrotnie proporcjonalna do odległości przewodów linii. Jej wartość przy powierzchni ziemi jest niewielka i z tego względu wpływ jej jest pomijalny. Składowa elektryczna natomiast może wywierać szkodliwy wpływ na rośliny, zwierzęta i ludzi.

Orientacyjna wielkość maksymalnego natężenia pola elektrycznego pod linią elektroenergetyczną przy napięciu 110 kV wynosi 2,0 – 3,5 kV/m, a pod linią 220 kV wynosi 4,3 – 6,5 kV/m. Wartość dopuszczalna dla miejsc dostępnych dla ludności wynosi 10 kV/m, natomiast dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową 1 kV/m. Promieniowanie elektromagnetyczne od linii średnich napięć (w gminie 65 km - 15 kV, napowietrzne i kablowe) jest pomijalnie małe.

Na terenie gminy znajduje się pięć instalacji stanowiących stacje bazowe telefonii komórkowej. Zasięgi występowania pól elektromagnetycznych o wartościach wyższych od dopuszczalnych w otoczeniu anten stacji bazowych telefonii komórkowych są zależne od mocy doprowadzonej do tych anten i charakterystyk promieniowania tych anten. W otoczeniu typowych stacji bazowych telefonii komórkowej pola elektromagnetyczne o wartościach wyższych od dopuszczalnych występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten i na wysokości ich zainstalowania, tj. najczęściej poza miejscami dostępnymi dla ludności.

Dotychczas przeprowadzone badania PEM przez WIOŚ w Poznaniu w wielu miejscach w woj. wielkopolskim - w otoczeniu stacji bazowych telefonii komórkowych (w miejscach dostępnych dla ludności) nie wykazywały przekroczeń dopuszczalnych norm (były wielokrotnie niższe).

2.2.12. Główne problemy środowiskowe na terenie gminy Święciechowa

Środowisko przyrodnicze, w tym jego zasoby, walory, poszczególne elementy i cechy, poddawane jest różnym szkodliwym oddziaływaniom. Podstawowymi źródłami zagrożeń najczęściej są: urbanizacja, brak infrastruktury technicznej, przemysł, transport, rolnictwo. Zagrożenia antropogeniczne zatem są związane z różnymi sposobami korzystania ze środowiska przy jednoczesnym braku właściwych urządzeń infrastruktury technicznej.

W poprzednim dokumencie wyznaczono cztery cele ekologiczne, dla osiągnięcia których określono działania priorytetowe, a mianowicie:

- Poprawa jakości wód powierzchniowych:
  - uporządkowanie gospodarki ściekowej w ramach działań gmin z terenu aglomeracji leszczyńskiej,
  - ograniczenie spływu do wód azotanów pochodzenia rolniczego,
  - rozbudowa i modernizacja systemów dystrybucji i uzdatniania wody;
- Kompleksowe rozwiązanie zagospodarowania odpadów:
  - rekultywacja terenów zdegradowanych w wyniku składowania odpadów,
  - stworzenie zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na bazie współdziałania jst,
  - promowanie zasad segregacji odpadów, odzysku odpadów i minimalizacji ich powstawania;
- Poprawa jakości powietrza i zapewnienie dobrego klimatu akustycznego:
  - zmniejszenie niskiej emisji z indywidualnych posesji i lokalnych kotłowni,
  - budowa obwodnic oraz upowszechnienie proekologicznych form transportu,
  - realizacja gazyfikacji miejscowości gminy;
- Ochrona przyrody i wzrost różnorodności biologicznej:
  - opracowanie i realizacji gminnego programu zadrzewień śródpolnych,
  - waloryzacja przyrodnicza terenów gminy i wyznaczenie obszarów do objęcia formami ochrony przyrody.

W okresie realizacji programu, tj. od momentu jego uchwalenia do 2012 roku najwyższy priorytet otrzymały zadania związane z gospodarką wodno-ściekową, a także z porządkowaniem gospodarki odpadami.

Skanalizowano (lub kanalizuje się) miejscowości położone najbliżej istniejących kolektorów sanitarnych odprowadzających ścieki z m. Leszna (Strzyżewice, Święciechowa, Henrykowo; w trakcie: Lasocice i Przybyszewo). Priorytet sanitacyjny utrzymany zostanie w kolejnych latach realizacji programu – przewiduje się zakończenie kanalizacji gminy w roku 2019.

W latach 2004-2007 realizowano program działań naprawczych, którego celem było ograniczenie spływu zanieczyszczeń (związków azotu) do wód, pochodzących ze źródeł rolniczych.

W zakresie gospodarki odpadami doprowadzono wspólnie z 17 gminami regionu leszczyńskiego do powstania zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami polegającego na uruchomieniu (2010) nowoczesnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów w

Trzebani, gm. Osieczna, którego operatorem został Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o.o. w Lesznie. Funkcjonowanie zakładu wymusiło i zapewniło odpowiedni system zbiórki (przede wszystkim selektywnej) gromadzenia i transportu odpadów na terenie gmin nim objętych.

Doprowadzono do zamknięcia i rekultywacji wszystkich składowisk odpadów komunalnych, niespełniających wymogów prawa w regionie, w tym i składowiska w miejscowości Długie Nowe. Zlikwidowano także mogilnik po środkach ochrony roślin w Lasocicach, a teren poddano rekultywacji.

W zakresie poprawy jakości powietrza i poprawy klimatu akustycznego wybudowano I-etap obwodnicy miejscowości Świąciechowa w ciągu drogi powiatowej Leszno-Włoszakowice, zmodernizowano nawierzchnię tej drogi, a także wybudowano ścieżkę rowerową z Leszna do Świąciechowy.

Rozpoczęto prace termomodernizacyjne obiektów gminnych polegające zarówno na modernizacji kotłowni (zmiana nośników energetycznych) jak i docieplanie ścian i stropów obiektów budowlanych. Działania w tej dziedzinie będą kontynuowane.

W zakresie ochrony przyrody nie udało się wykonać waloryzacji przyrodniczej gminy jak również objąć ochroną prawną typowanych wcześniej obszarów (2 rezerwy przyrody położone na terenie lasów państwowych). Zdaniem specjalistów leśnych tereny te nie kwalifikują się do tej formy ochrony. Objęto ochroną prawną kolejne drzewa pomnikowe (dęby szypułkowe) położone na terenie Nadleśnictwa Karczma Borowa.

Przeprowadzono szereg imprez edukacyjnych (akcji, konkursów, szkoleń) związanych z ochroną przyrody i środowiska. Działania w tym zakresie będą kontynuowane.

Najważniejszym problemem do rozwiązania pozostaje nadal sanitacja gminy, a więc budowa systemu kanalizacji sanitarnej, co w wydatny sposób powinno przyczynić się do poprawy jakości środowiska wodnego. Te zadania uznano za priorytet w zaktualizowanym programie ochrony środowiska. Do istotnych także zaliczono przeciwdziałanie zanieczyszczeniom obszarowym pochodzącym z rolnictwa, modernizację i odbudowę terenów zieleni szczególnie w aspekcie poprawy warunków retencyjnych jak i ochrony gleb przed erozją, poprawę jakości powietrza poprzez m.in. tworzenie warunków do powstawania odnawialnych źródeł energii oraz przeciwdziałanie zagrożeniom powodowanym przez hałas komunikacyjny.

Ważnym zadaniem pozainwestycyjnym, które można realizować stosunkowo niskim nakładem kosztów jest stałe podnoszenie świadomości ekologicznej lokalnej społeczności w celu kształtowania zachowań i postaw sprzyjających ochronie środowiska, a także w celu znajdowania sojuszników w podejmowaniu trudnych i kosztownych decyzji przez gminę.

Aktualizując program ochrony środowiska skoncentrowano się na zadaniach priorytetowych dla gminy, wynikających ze zidentyfikowanych problemów, zadaniach których realizacja wpłynie bezpośrednio na osiągnięcie założonych celów i może w istotny sposób wpłynąć na poprawę stanu środowiska.

Zaktualizowany program ochrony środowiska opiera się głównie na zadaniach własnych nad którymi gmina ma w pełni kontrolę oraz posiada instrumenty prawne, organizacyjno-techniczne

i finansowe by je zrealizować. W zaktualizowanym programie nie ujmowano zadań, które nie mają jasno określonych adresatów oraz zadań, na których realizację gmina nie ma żadnego wpływu.

Jasne sformułowanie zadań umożliwia łatwy monitoring i kontrolę ich realizacji poprzez odpowiedni dobór mierników ilościowych i jakościowych. Te z kolei dobrano w taki sposób, by były mierzalne, odzwierciedlały wprost stopień realizacji zadania, gwarantowały możliwość ich łatwego pozyskania (np. GUS) oraz dawały się porównywać w kolejnych latach realizacji programu.

3. Polityka ochrony środowiska

Polityka ochrony środowiska powinna polegać na zapewnieniu zrównoważonego rozwoju poprzez ochronę i poprawę stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego oraz racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody sprzyjające rozwojowi społeczno – gospodarczemu.

Na podstawie diagnozy stanu środowiska w gminie oraz raportów z realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska oraz planu gospodarki odpadami przedstawiono propozycję działań programowych umożliwiających realizację zasady zrównoważonego rozwoju.

Wyznaczone cele i działania przedstawione w niniejszym dokumencie powinny służyć tworzeniu warunków dla takich zachowań społecznych, które polegać będą w pierwszej kolejności na niepogarszaniu stanu środowiska przyrodniczego na danym terenie, a następnie na jego poprawie. Realizacja wytyczonych celów w programie powinna spowodować zrównoważony rozwój gospodarczy, poprawę warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego gminy.

W tej części dokumentu określono główne cele ekologiczne dla gminy Święciechowa wynikające z uwarunkowań lokalnych i spójne z Polityką ekologiczną Państwa, Programem Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego, Programem Ochrony Środowiska Powiatu Leszczyńskiego. Dla celów tych określono kierunki działań warunkujących ich osiągnięcie. W dokumentach „nadrzędnych” wskazano jedynie na najważniejsze kierunki działań mające bezpośrednie przełożenie na działania możliwe do podjęcia przez gminę, stosownie do uwarunkowań środowiskowych i prawno-organizacyjnych.

Wyboru proponowanych działań dokonano na podstawie kryteriów:

- środowiskowych obejmujących przede wszystkim zgodność z celami i kierunkami działań w ww. dokumentach „nadrzędnych” i gminnych dokumentach o charakterze strategicznym, możliwość ograniczenia zagrożeń dla środowiska i zdrowia mieszkańców, spełnienie międzynarodowych zobowiązań Polski, w tym przede wszystkim wynikających z Traktatu Akcesyjnego;
- organizacyjnych obejmujących głównie efektywność ekologiczną najważniejszych przedsięwzięć, ich ponadlokalne znaczenie, spełnienie określonych wymagań prawnych oraz możliwość pozyskania środków zewnętrznych na ich realizację.

Proponowane działania tak jak w dokumentach „nadrzędnych” podzielono na te:

- o charakterze systemowym zmierzające przede wszystkim do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, upowszechniania informacji o środowisku i jego ochronie oraz związane z aspektami ekologicznymi w planowaniu przestrzennym;
- związane z ochroną walorów i zasobów naturalnych, a więc ochronę zasobów przyrodniczych, zasobów wodnych, zasobów geologicznych i ochronę powierzchni ziemi;
- związane z poprawą jakości środowiska, obejmujące działania zmierzające do ochrony poszczególnych jego komponentów oraz przeciwdziałające takim zagrożeniom jak

hałas, promieniowanie elektromagnetyczne, czy możliwości wystąpienia poważnych awarii.

3.1. Działania o charakterze systemowym

Wszelkie działania człowieka są prowadzone w środowisku przyrodniczym, mają więc wpływ na jego stan obecny i przyszły. Chroniąc środowisko należy kierować się zasadą zrównoważonego rozwoju, co oznacza konieczność takiego gospodarowania, aby zachować środowisko w możliwie dobrym stanie dla przyszłych pokoleń. Kryteria rozwoju zrównoważonego powinny być uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych sektorów gospodarczych i powinny być poddawane strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko.

Zasada zrównoważonego rozwoju oznacza również uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich.

Gwarantem takiego postępowania powinno być świadome i aktywne społeczeństwo jako fundament ustroju demokratycznego. W dziedzinie ochrony środowiska świadome wspólnoty społeczne podejmują liczne lokalne akcje proekologiczne oraz sprawują społeczną kontrolę nad działaniami przedsiębiorstw i instytucji. Aby mogły skutecznie wypełniać tę rolę, jest konieczne zapewnienie im dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, działaniach instytucji w sektorze ochrony środowiska oraz ustawiczne podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Dzisiejsze przepisy prawa gwarantują udział społeczeństwa, w tym w szczególności organizacji ekologicznych, w postępowaniu w sprawach ochrony środowiska, w opiniowaniu projektów aktów prawnych, a także projektów finansowanych ze środków publicznych, w tym przede wszystkim ze środków Unii Europejskiej.

Dotyczy to także prawa regulującego zagadnienia zagospodarowania przestrzennego, w którym udział społeczeństwa zagwarantowany jest na każdym etapie sporządzania opracowań planistycznych, istotny zwłaszcza na etapie prognozy oddziaływania sporządzanego dokumentu na środowisko. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nakazuje uwzględnianie wymogów ochrony środowiska w całym procesie planowania, zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego.

3.1.1. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna to wszelkie działania, które zmierzają do kształtowania właściwej postawy społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków.

Zobowiązania do prowadzenia edukacji ekologicznej określa ustawa Prawo ochrony środowiska. Ustanawia ona obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska w programach kształcenia ogólnego we wszystkich typach szkół. Obowiązek popularyzacji ochrony środowiska adresowany jest również do wszystkich środków masowego przekazu. Również nowa ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. wskazuje na konieczność edukacji w zakresie ochrony przyrody.

3.1.1.1. Cele ekologiczne

Polityka Ekologiczna Państwa - zakłada podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa prowadzącą do proekologicznych zachowań konsumenckich, prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska, organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska, uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska, zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku.

Województwo Wielkopolskie – za cel główny przyjęto kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców województwa, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku oraz prowadzenie zrównoważonej polityki konsumpcyjnej.

W programie zakłada się konieczność poszerzania sposobów aktywizacji społeczeństwa oraz szkolenia coraz to innych grup zawodowych społecznych, a w szczególności: pracowników administracji, samorządów mieszkańców, nauczycieli szkół wszystkich szczebli, członków organizacji pozarządowych, dziennikarzy, dyrekcji i kadry zakładów produkcyjnych.

Podstawą skuteczności działań edukacyjnych jest rzetelne informowanie społeczeństwa nt. stanu środowiska, np. poprzez wydawanie ogólnodostępnych raportów o stanie środowiska. Istotne jest także komunikowanie się ze społeczeństwem przy podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych.

Powiat Leszczyński – główny cel to zapewnienie maksymalnej ochrony środowiska, oszczędnego gospodarowania i korzystania z jego zasobów poprzez wykształcenie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku.

Skuteczna realizacja polityki ochrony środowiska wymagać będzie włączenia do tego zadania społeczności lokalnych. Wiązać się to będzie ze zmianą podejścia do spraw rozwoju gospodarczego, przewartościowaniem hierarchii potrzeb i zrozumienia czym jest dla człowieka przyroda i środowisko, w którym przebywa. Koniecznym jest więc wprowadzenie szerokopojętej edukacji ekologicznej nie tylko dzieci i młodzieży lecz również osoby dorosłe. Działania informacyjno-edukacyjne powinny być realizowane w celu podniesienia wiedzy zwiększenia akceptacji społecznej dla planowanych rozwiązań w ochronie środowiska oraz tworzenia zasad dialogu i włączania społeczności w proces podejmowania decyzji oraz unikanie konfliktów społecznych.

Główny cel przyjęty przez gminę Świąciechowa to podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

3.1.1.2. Główne kierunki działań

Zadaniem samorządu gminnego jest wspieranie oraz inicjowanie działań edukacyjnych poprzez:

- tworzenie warunków dla wychowania ekologicznego poprzez popularyzację walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy (foldery, broszury informacyjne), łączenie organizowanych imprez z promowaniem wiedzy ekologicznej, np. konkursy, promowanie ekologicznych metod gospodarowania;

- powszechny dostęp do informacji o środowisku w gminie, w tym uczestnictwo w procedurach ochrony środowiska dotyczących sporządzania dokumentów strategicznych, istotnych z punktu widzenia całej społeczności lokalnej (programów, studiów, planów, w tym zagospodarowania przestrzennego).

Tab. 11.1. Harmonogram realizacji zadań

Lp.	Nazwa zadania	Realizator zadania	Okres realizacji
Zadania o charakterze systemowym			
1.	Prowadzenie i wspieranie działań z zakresu edukacji ekologicznej (konkursy, wystawy, szkolenia, itp.) podejmowanych przez różne instytucje i organizacje	gmina, powiat, NGO	zadanie ciągłe
2.	Umożliwienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie	gmina	zadanie ciągłe
3.	Zapewnienie włączenia celów ochrony środowiska do wszystkich dokumentów gminnych o charakterze strategicznym i przeprowadzenia oceny ich oddziaływania na środowisko	gmina	zadanie ciągłe
4.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych gminy (studium uwarunkowań ..., miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) wyników monitoringu środowiska oraz wymagań ochrony środowiska wynikających z przepisów prawa.	gmina	zadanie ciągłe
5.	Uwzględnianie kryteriów ochrony środowiska przy finansowaniu zadań ze środków publicznych	gmina	zadanie ciągłe
6.	Realizacja strategii rozwoju gminy oraz planów odnowy miejscowości	gmina	2013-2019
7.	Monitoring, ocena i aktualizacja programu ochrony środowiska	gmina	zgodnie z przepisami

3.2. Ochrona zasobów naturalnych gminy

3.2.1. Ochrona przyrody

Ochrona przyrody realizowana jest na podstawie ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tj. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.). Ochrona przyrody, w jej rozumieniu polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody.

Rola elementów kształtujących system przyrodniczy polega na zapewnieniu prawidłowych warunków funkcjonowania przyrody na terenie gminy, oraz powiązaniu systemu przyrodniczego gminy z otoczeniem. Do elementów kształtujących system przyrodniczy gminy zaliczono obszary objęte ochroną prawną, obszary leśne i inne tereny zadrzewione, ciągi dolinne cieków z kompleksami łąk oraz ciągi zadrzewień przydrożnych, śródpolnych i wzdłuż cieków pełniące funkcję uzupełniających łączników ekologicznych.

3.2.1.1. Cele ekologiczne

Polityka Ekologiczna Państwa – zakłada dokończenie inwentaryzacji i waloryzacji różnorodności biologicznej Polski, co stworzy podstawę do ustanowienia pełnej listy OSO i SOO sieci Natura 2000; zachowanie korytarzy ekologicznych, zwiększanie lesistości.

Województwo Wielkopolskie - za cele główne przyjęto:

1. Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych;

2. Zwiększanie lesistości województwa oraz prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej.

Najważniejsze kierunki działań:

- dalsze rozpoznanie obszarów o dużej różnorodności biologicznej w celu ich ochrony prawnej;
- rozbudowa systemu obszarów chronionych w województwie wielkopolskim;
- utrzymanie różnorodności siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków;
- wzmocnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej w planowaniu przestrzennym;
- intensyfikacja wdrażania i promocji programów rolnośrodowiskowych;
- renaturalizacja i poprawa stanu zniszczonych ekosystemów, zwłaszcza wodno-błotnych, rzecznych i leśnych;
- prowadzenie szkoleń i edukacji (formalnej i nieformalnej) w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej;
- utrzymanie i rozwój terenów zieleni;
- realizacja zrównoważonej gospodarki leśnej;
- prowadzenie zalesień gruntów rolnych;
- ujmowanie w dokumentach planistycznych gruntów do zalesień, wyznaczanie w mpzp granic rolno-leśnych;
- tworzenie spójnych kompleksów leśnych, szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów;
- prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju przez nadleśnictwa i inne instytucje oraz organizacje pozarządowe;
- wdrażanie programu małej retencji na terenach leśnych;
- ochrona różnorodności biologicznej w lasach prywatnych.

Powiat Leszczyński – za główny cel uznano ochronę i kształtowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego, a cel ten planuje się osiągnąć poprzez:

- należyłą i stabilną ochronę obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo;
- zachowanie i rewitalizację charakterystycznego dla regionu krajobrazu wiejskiego z właściwą dla niego naturalną bioróżnorodnością;
- tworzenie środowiska na terenach zurbanizowanych wzmacniających zdrowie fizyczne i psychiczne człowieka oraz umożliwiającego rozwój bioróżnorodności;
- aktywne i świadome wspieranie ochrony przyrody i krajobrazu przez społeczeństwo powiatu.

Główny cel przyjęty przez gminę Świąciechowa to ochrona przyrody i wzrost różnorodności biologicznej.

3.2.1.2. Główne kierunki działań

Postępujący rozwój gospodarczy gminy niesie ze sobą niebezpieczeństwo degradacji elementów cennych przyrodniczo oraz zakłócenie funkcjonowania systemu powiązań przyrodniczych. Dlatego też dla realizacji założonego celu niezbędne są dwa kierunki działań: ochrona przyrody oraz zachowanie lokalnego systemu powiązań przyrodniczych.

Ochroną prawną na terenie gminy objęto około 19% całkowitej powierzchni gminy. Są to fragmenty obszarów: Przemęckiego Parku Krajobrazowego, obszaru ochrony ptaków Natura 2000 „Pojezierze Sławskie” oraz trzech obszarów chronionego krajobrazu. Ochroną pomnikową objętych zostało 36 obiektów stanowiących okazałe drzewa różnych gatunków.

W południowej części gminy, w dolinie Rowu Polskiego znajdują się potencjalne obszary do objęcia ochroną – dwa stanowiska lip występujące na siedlisku olsu jesionowego oraz lasu wilgotnego i świeżego. Są to jedne z najdalej na północ wysuniętych stanowisk lipy w Polsce w drzewostanie jesionowo - dębowo – olszowym.

Dla skutecznej ochrony najcenniejszych obszarów wskazane jest wykonanie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy.

Aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie przyrody na terenie gminy wskazane jest również tworzenie i zachowanie lokalnego systemu powiązań przyrodniczych i usankcjonowanie prawne poprzez zapis w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Utworzenie lokalnego systemu powiązań wymagać będzie realizacji następujących zadań:

- zachowanie lokalnych korytarzy ekologicznych zapewniających połączenie do korytarzy o charakterze węzłowym – krajowych i międzynarodowych, a więc: doliny Rowu Polskiego oraz jego dopływów, doliny Krzyckiego Rowu wraz z jeziorem Krzyckim - poprzez ochronę przed zmianą użytkowania, zalesienie gruntów zachowując przy tym cenne ekosystemy nieleśne, ekstensywne użytkowanie łąk;
- zwiększanie powierzchni zieleni poprzez zalesianie gruntów najslabszych, wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, porządkowanie zieleni parkowej oraz zapisy w mpzp wprowadzające obowiązek zachowania minimalnej powierzchni biologicznie czynnej na terenach zurbanizowanych.

3.2.2. Gospodarka zasobami wodnymi

Ustawa Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 (tj. Dz.U. z 2012 r., poz. 145) reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi, a także zapobieganie niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów zwierciadła wody.

Gospodarka wodna i ochrona wód dotyczy cieków, rowów, oczek wodnych, stawów oraz ujęć wód podziemnych. Bardzo ważną rolę w stabilizacji stosunków wodnych odgrywa czasowe zatrzymywanie części wody na powierzchni (retencja powierzchniowa) lub w głębszych warstwach podłoża (retencja podziemna). Retencji sprzyja przepuszczalne podłoże, obecność obszarów o dużych zdolnościach retencyjnych (równiny torfowe), pokrycie szatą roślinną. Elementem korzystnym są jeziora oraz liczne stawy i oczka wodne o funkcji retencyjnej, przeciwpożarowej, hodowlanej.

3.2.2.1. Cele ekologiczne

Polityka Ekologiczna Państwa - główny kierunek działań to: racjonalne gospodarowanie zasobami wody - dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.

Województwo Wielkopolskie - głównym celem ekologicznym przyjętym dla województwa jest zrównoważone użytkowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i suszą, który osiągnąć zostanie poprzez następujące kierunki działań:

- wdrażanie dyrektywy powodziowej w regionie wodnym Warty,
- objęcie ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów zalewowych rzek,
- przebudowa, rozbudowa i budowa wałów przeciwpowodziowych,
- budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych,
- budowa obiektów małej retencji,
- modernizacja melioracji szczegółowych,
- budowa przepławek dla ryb,
- ustanawianie i odpowiednie zagospodarowywanie stref ochronnych ujęć wód podziemnych.

Powiat Leszczyński - główny cel ekologiczny to: zapewnienie wszystkim mieszkańcom powiatu i turystom odpowiedniej jakości wody do picia, racjonalne wykorzystanie i zwiększenie zasobów wodnych w zlewniach, zmniejszenie zagrożenia powodziowego na obszarze powiatu.

Do osiągnięcia celu niezbędne są m.in. następujące działania:

- rozbudowa i modernizacja systemów dystrybucji wody (sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej; wymiana istniejącej sieci wodociągowej zbudowanej z rur azbestowo-cementowych na rury PCV);
- modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody;
- minimalizacja strat wody na przesyle wody wodociągowej;
- wprowadzenie zintegrowanego systemu zarządzania zasobami wodnymi na obszarze powiatu;
- wprowadzanie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed zainwestowaniem,
- zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni poprzez małą retencję zbiornikową, zalesienia, właściwe zabiegi agrotechniczne i melioracyjne,
- opracowanie programu monitoringu i naprawy wałów przeciwpowodziowych.

Głównym celem w zakresie ochrony środowiska wodnego przyjętym przez gminę jest zabezpieczenie zasobów wód powierzchniowych i podziemnych w odpowiedniej ilości i dobrej jakości.

3.2.2.2. Główne kierunki działań

Cel ten może być osiągnięty poprzez:

- modernizację ujęć i źródeł wody,
- ochronę ujęć wody,
- poprawę warunków retencyjnych oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
- ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych,
- sanitację gminy.

Wszystkie jednostki osadnicze na terenie gminy Świąciechowa są zwodociągowane. Obecnie czynne są następujące ujęcia komunalne (systemy zbiorowego zaopatrzenia w wodę),

są to: Strzyżewice, Świąciechowa, Gołanice, Piotrowice, Długie Stare. Wieś Krzycko Małe zaopatrywane jest z wodociągu Krzycko Wielkie (gm. Włoszakowice).

Działania gminy w latach objętych programem koncentrować będą się na rozbudowie i modernizacji systemów dystrybucji wody (przyłączanie nowych osiedli mieszkaniowych, wymiana rurociągów, itd.) oraz na zapewnieniu odpowiedniej jakości wody. Szczególnej ochrony wymaga ujęcie wody Strzyżewice-Przybyszewo, dla którego wyznaczono strefę ochrony pośredniej.

Na terenie gminy ponad 60% powierzchni stanowią użytki rolne. W okresach wegetacyjnych odczuwany jest częściowy deficyt wody. Dla poprawy warunków retencyjnych zaleca się:

- zachowanie i odbudowę małych i okresowych zbiorników wodnych - głównie stawów wiejskich i oczek wodnych, wprowadzanie obudowy biologicznej brzegów;
- zalesianie nieużytków i gruntów najłabszych, rekultywowanie wyrobisk poeksploatacyjnych poprzez zalesienie;
- zagospodarowywanie wód opadowych i roztopowych na terenie posesji;
- propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno – promocyjne.

3.2.3. Ochrona powierzchni ziemi

Ochrona powierzchni ziemi polega na zapewnieniu jak najlepszej jej jakości, poprzez: racjonalne gospodarowanie, zachowanie wartości przyrodniczych, zachowanie możliwości produkcyjnego wykorzystania, ograniczanie zmian naturalnego ukształtowania oraz doprowadzenie jakości gleby do wymaganych standardów, bądź utrzymanie tych standardów.

Potencjalny wpływ na degradację gleb mogą mieć następujące czynniki: rodzaj skały macierzystej, konfiguracja terenu, intensywne użytkowanie rolnicze, niewłaściwy dobór roślin uprawnych, niewłaściwy sposób nawożenia. Na terenie gminy mogą mieć miejsce następujące rodzaje degradacji gleb:

- degradacja fizyczna spowodowana erozją wodną lub wietrzną, która dotyczy terenów bezleśnych użytkowanych rolniczo;
- degradacja geomechaniczna dotycząca terenów zabudowanych, wyrobisk poeksploatacyjnych;
- degradacja hydrologiczna polegająca na przesuszeniu lub zawodnieniu gruntów spowodowana obniżeniem poziomu wód gruntowych, tworzeniem się rozlewisk w sąsiedztwie cieków;
- degradacja biologiczna spowodowana wprowadzaniem do gleby obornika, gnojowicy, osadów ściekowych, składowaniem odpadów komunalnych;
- degradacja chemiczna polegająca na zanieczyszczeniu gleb przez alkalizację lub zakwaszanie, zanieczyszczenie substancjami toksycznymi i metalami ciężkimi.

3.2.3.1. Cele ekologiczne i kierunki działań

Polityka Ekologiczna Państwa - ochrona powierzchni ziemi poprzez rozpowszechnianie dobrych praktyk rolniczych, przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, zwiększanie skali rekultywacji.

Województwo Wielkopolskie - główny cel to ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez:

- przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo;
- wdrażanie programów rolnośrodowiskowych uwzględniających działania prewencyjne w zakresie ochrony gleb, w tym erozji gleb;
- wspieranie i rozwijanie rolnictwa ekologicznego;
- ochrona gruntów ornych (przeciwdziałanie przeznaczaniu gruntów ornych na cele nierolnicze);
- minimalizacja negatywnego wpływu działalności gospodarczej na stan powierzchni ziemi;
- kontynuacja i rozwój monitoringu środowiska glebowego w województwie;
- rewitalizacja terenów zdegradowanych.

Powiat Leszczyński - za najważniejszy cel w tym zakresie uznano: właściwe użytkowanie istniejących zasobów glebowych, ich ochronę i rekultywację oraz minimalizację presji wywieranych na środowisko w procesie eksploatacji złóż i rekultywację terenów poeksploatacyjnych. Cel ten zrealizowany zostanie poprzez następujące działania:

- ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych;
- racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów;
- wdrożenie i upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej;
- wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego;
- ograniczenie negatywnego oddziaływania eksploatacji surowców;
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
- likwidacja i rekultywacja nielegalnych wyrobisk oraz zapobieganie powstawaniu dzikich wyrobisk.

Główny cel przyjęty przez gminę Świąciechowa to ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją.

3.2.3.2. Główne kierunki działań

Gleby w gminie należą do przeciętnych; ich jakość pozwala jednak na stosunkowo intensywny rozwój produkcji rolniczej. Dlatego też gleby te należy chronić przed zmianą przeznaczenia na inne cele. Dla osiągnięcia efektów należy:

- uwzględniać w planach zagospodarowania ochronę gruntów rolnych przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze,
- wdrażać zasady dobrej praktyki rolniczej, poprzez organizowanie szkoleń, rozpowszechnianie publikacji, itp.),
- chronić zasoby złóż surowców naturalnych w sposób umożliwiający ich eksploatację (stosowne zapisy w studium uwarunkowań oraz w mpzp),

- doprowadzić do rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Tab. 11.2. Harmonogram realizacji zadań

Lp.	Nazwa zadania	Realizator zadania	Okres realizacji
Ochrona zasobów naturalnych gminy			
1.	Zachowanie i rewitalizacja charakterystycznego dla regionu krajobrazu wiejskiego z właściwą dla niego naturalną bioróżnorodnością	gmina	zadanie ciągłe
2.	Zachowanie lokalnych korytarzy ekologicznych polegające na zapewnieniu ciągłości ekosystemów związanych z dolinami cieków.	gmina, Lasy Państwowe (LP), właściciele gruntów	zadanie ciągłe
3.	Aktualizacja granicy polno-leśnej w gminnych dokumentach planistycznych (studium uwarunkowań ..., mpzp)	gmina, powiat	zadanie ciągłe
4.	Zalesianie gruntów porolnych i nieprzydatnych rolniczo (bez zajmowania cennych ekosystemów nieleśnych)	gmina, właściciele gruntów, LP	zadanie ciągłe
5.	Odbudowa istniejącej zieleni, w tym parków wiejskich, a także uzupełnienie o nowe obszary, dobrze powiązane funkcjonalnie i krajobrazowo z otoczeniem	gmina, właściciele gruntów	zadanie ciągłe
6.	Utrzymanie istniejących oraz tworzenie nowych zadrzewień przydrożnych i śródpolnych	gmina, właściciele gruntów	zadanie ciągłe
7.	Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych, dydaktycznych na terenach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych	gmina, powiat, LP	zadanie ciągłe
8.	Prowadzenie remontów i inwestycji uwzględniając potrzeby gatunków zwierząt towarzyszących człowiekowi (np. przy pracach termomodernizacyjnych)	gmina, właściciele obiektów, podmioty gospodarcze	zadanie ciągłe
9.	Zachowanie oraz odbudowa istniejących zbiorników wodnych (stawów i oczek wodnych)	gmina, właściciele gruntów	Zadanie ciągłe
10.	Prowadzenie prac konserwacyjnych i regulacyjnych oraz zabezpieczenie koryt rzek, cieków, rowów; zwiększenie retencji korytowej, minimalizowanie zagrożenia powodziowego	WZMiUW, gmina, właściciele gruntów	zadanie ciągłe
11.	Ochrona dobrych gleb przed zmianą użytkowania (konieczność uwzględnienia w studium i mpzp)	gmina	zadanie ciągłe
12.	Wdrażanie zasad dobrej praktyki rolniczej (szkolenia, publikacje)	gmina, WODR	zadanie ciągłe
13.	Wspieranie wdrożenia Programu Rolnośrodowiskowego – prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych	gmina, WODR	zadanie ciągłe
14.	Przeciwdziałanie erozji gleb poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych oraz upraw	właściciele gruntów	zadanie ciągłe
15.	Ochrona terenów udokumentowanych złóż kopalin przed niezgodnym z przeznaczeniem zagospodarowaniem (konieczność uwzględnienia w studium i mpzp)	gmina	zadanie ciągłe
16.	Prowadzenie sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych przez użytkowników	powiat, gmina, przedsiębiorcy	zadanie ciągłe

3.3. Poprawa jakości środowiska

3.3.1. Ochrona środowiska wodnego

Ochrona wód na podstawie przepisów ustawy - Prawo wodne polega między innymi na unikaniu, eliminacji i ograniczaniu zanieczyszczenia wód, w szczególności zanieczyszczenia substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego.

Na jakość środowiska wodnego ma wpływ gospodarka wodno – ściekowa, sposób gospodarowania odpadami oraz warunki retencyjne.

Gmina Świąciechowa od kilku lat realizuje program sanitacyjny. W sieć kanalizacyjną wyposażone są następujące miejscowości: Świąciechowa, Strzyżewice, Henrykowo, Lasocice i Przybyszewo oraz częściowo Długie Stare.

Z sieci kanalizacyjnej korzystało w 2011 r. około 55% mieszkańców gminy (spr. KPOŚK). Na terenach nieskanalizowanych ścieki bytowo - gospodarcze odprowadzane są na ogół do zbiorników bezodpływowych (szamb) będących często źródłem zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego. Część nieruchomości (w zabudowie rozproszonej) korzysta z przydomowych oczyszczalni ścieków.

3.3.1.1. Cele ekologiczne

Polityka Ekologiczna Państwa – przewiduje, że do końca 2015 r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2000 RLM. Osiągnięcie tego celu będzie oznaczało przywrócenie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w całym kraju.

Województwo Wielkopolskie - w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniem głównym celem jest zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska wodnego oraz usprawnienie systemu zaopatrzenia w wodę.

Najważniejsze kierunki działań:

- budowa nowych i przebudowa istniejących oczyszczalni ścieków wraz z systemami gospodarowania osadami ściekowymi;
- budowa nowych i przebudowa istniejących systemów kanalizacji zbiorczej;
- budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, na terenach gdzie budowa systemów zbiorczych jest nieuzasadniona ze względu na uwarunkowania techniczne lub ekonomiczne;
- rozbudowa infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej w zakładach przemysłowych;
- realizacja programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych w obszarach regionalnych zarządów gospodarki wodnej;
- rozbudowa sieci wodociągowej, budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody.

Powiat Leszczyński - główny cel ekologiczny to: poprawa jakości wód powierzchniowych poprzez porządkowanie gospodarki ściekowej oraz ograniczenie spływu do wód powierzchniowych i podziemnych azotanów pochodzenia rolniczego. Do osiągnięcia celu niezbędne są następujące działania:

- budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków;

- optymalizacja wykorzystania istniejących oczyszczalni;
- realizacja „Programu działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych”;
- promowanie pro środowiskowych zasad uprawy, chowu i produkcji;
- modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków w kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa i dyrektyw UE;
- zintensyfikowanie kontroli miejsc nielegalnych odprowadzeń ścieków do wód powierzchniowych (w tym kontrola stanu technicznego szamb);
- usprawnienie systemów asenizacji indywidualnej w miejscach nie objętych zasięgiem sieci kanalizacyjnej - budowa oczyszczalni przyzagrodowych w tych miejscach;
- budowa sieci kanalizacji deszczowej;
- racjonalne dawkowanie i przestrzeganie agrometeorologicznych terminów stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.

Głównym celem w zakresie ochrony środowiska wodnego przyjętym przez gminę Święciechowa jest poprawa stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych.

Cel ten może być osiągnięty poprzez:

- budowę systemów kanalizacyjnych,
- ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

3.3.1.2. Główne kierunki działań

▪ Budowa systemów kanalizacyjnych

Gospodarka ściekowa na terenie gminy zostanie rozwiązana w wyniku budowy systemu kanalizacyjnego, do którego włączone zostaną prawie wszystkie jej miejscowości, a ścieki zostaną odprowadzone do istniejącej komunalnej oczyszczalni ścieków dla m. Leszno zlokalizowanej w Henrykowie.

Aglomeracja Leszno wyznaczona została na mocy rozporządzenia nr 2/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 26 stycznia 2006 r., obejmująca swym zasięgiem tereny o równoważnej liczbie mieszkańców 144 tys., objęte systemem kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w Henrykowie, gm. Święciechowa. Cała aglomeracja Leszno obejmuje m. Leszno oraz kilka okolicznych gmin lub ich części, w tym całą gminę Święciechowa. Gmina złożyła wniosek o wyłączenie z ww. aglomeracji miejscowości: Niechód, Piotrowice i Trzebiny, w których budowane będą przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Aglomeracja Leszno (PLWI006) według KPOSK zaliczona została do grupy aglomeracji priorytetowych dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego.

Dla zabudowy rozproszonej należącej terytorialnie do większych jednostek przewidziano zastosowanie kanalizacji lokalnych opartych na oczyszczalniach przydomowych. Gmina określiła zasady udzielania dotacji na ich budowę uchwałą Nr XII/97/2012 Rady Gminy Święciechowa z dnia 24 stycznia 2012 r. zasad udzielania dotacji celowej z budżetu gminy na finansowanie lub dofinansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, kryteria wyboru inwestycji do finansowania lub dofinansowania oraz tryb postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposobu jej rozliczania.

▪ Ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń obszarowych

Południowo-wschodnia część gminy znajduje się w strefie buforowej obszaru szczególnie narażonego na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych – „zlewni Rowu Polskiego” (gminy Rydzyna i część gm. Krzemieniewo). Programy działań wprowadzone rozporządzeniami Dyrektora RZGW we Wrocławiu, mające na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszarów szczególnie narażonych są realizowane przez kolejne cztery lata od dnia wejścia w życie rozporządzeń. Programy dotyczą gospodarstw rolnych i hodowlanych oraz ferm stanowiących największe potencjalne źródło emisji związków azotu. Identyfikacji gospodarstw wg określonych kryterium dokonały gminy przy współpracy z WODR.

Programy zawierają podstawowe kierunki i zakres działań oraz konieczne środki zaradcze, umożliwiające zmniejszenie zanieczyszczenia wód spowodowanego głównie przez azotany pochodzące z działalności rolniczej. Działania te sprowadzają się między innymi do poprawy praktyki rolniczej, edukacji i doradztwa dla rolników, kontroli rolniczych źródeł zanieczyszczeń.

Tab. 11.3. Harmonogram realizacji zadań

Lp.	Nazwa zadania	Realizator zadania	Okres realizacji
Gospodarka wodno-ściekowa			
1.	Rozbudowa i modernizacja systemów ujmowania i dystrybucji wody	gmina	2013-2016
2.	Budowa i rozbudowa systemów zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków	gmina	2013-2019
3.	Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla terenów zabudowy nie objętej zbiorowymi systemami kanalizacyjnymi	gmina	2013-2019
4.	Współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniami obszarowymi	gmina, rolnicy, WODR	zadanie ciągłe
5.	Wspieranie budowy zbiorników na gnojowicę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych	gmina, rolnicy, WODR	zadanie ciągłe

3.3.2. Gospodarka odpadami

Gospodarkę odpadami reguluje Ustawa o odpadach z 14 grudnia 2012 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 21). Główną zasadą gospodarki odpadami jest zapobieganie ich powstawaniu, co oznacza dążenie do stosowania niskoodpadowych technologii produkcji, czystszych w odniesieniu do środowiska oraz zapewniających produkcyjne wykorzystanie wszystkich składników przerabianych surowców.

3.3.2.1. Cele ekologiczne

Polityka Ekologiczna Państwa – główny cel to redukcja ilości wytwarzanych odpadów, zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych, zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja. Wykładnią polityki ekologicznej państwa jest Krajowy Plan Gospodarki Odpadami, który określił m.in. niezbędne poziomy odzysku i recyklingu odpadów, których osiągnięcie powinno być głównym celem budowy regionalnych bądź lokalnych systemów gospodarki odpadami.

Województwo Wielkopolskie - głównym celem w zakresie gospodarki odpadami jest zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu ich wykorzystania i unieszkodliwiania. Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017 zakłada objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych oraz systemem selektywnego zbierania odpadów wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 roku oraz zmniejszenie masy składowanych odpadów do max. 60% wytworzonych odpadów do końca 2014 roku. WPGO preferuje wprowadzanie regionalnych systemów gospodarki odpadami opartych na nowoczesnych zakładach zagospodarowania odpadów - systemów pozwalających na racjonalną gospodarkę odpadami z punktu widzenia technicznego, organizacyjnego, ekologicznego i ekonomicznego.

Powiat Leszczyński. Głównym zadaniem planu w gospodarce odpadami sektora komunalnego jest przeciwdziałanie i minimalizacja wytwarzania odpadów, zwiększanie ich odzysku i recyklingu oraz minimalizacja składowania, zaś w sektorze gospodarczym skuteczne egzekwowane przez organy jednostek samorządowych oraz kontrolno-inspekcyjnych szczebla wojewódzkiego zadań zapisanych w zakładowych programach gospodarki odpadami oraz wynikających bezpośrednio z przepisów prawa.

Plan wskazuje na konieczność gospodarowania odpadami komunalnymi w systemie ponadgminnym w oparciu o Zakład Zagospodarowania Odpadów w Trzebani. W tym zakresie odwołuje się do ustaleń planu wojewódzkiego (WPGO).

Głównym celem gospodarki odpadami komunalnymi w gminie do roku 2020 jest zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnych systemów ich zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania.

Ze względu na zmianę przepisów dotyczących planów gospodarki odpadami, tj. pozostawienia ich tylko na szczeblu krajowym i wojewódzkim - przyjęte cele określono tak jak w planach nadrzędnych - KPGO 2014 i WPGO 2012-2017, a mianowicie:

- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska;
- selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów;
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów;
- zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych;
- gospodarowanie odpadami w oparciu o regionalne zakłady zagospodarowania odpadów;
- zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie kompleksowych i racjonalnych metod gospodarowania odpadami.

Cele szczegółowe:

- objęcie zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych oraz systemem selektywnego zbierania odpadów wszystkich mieszkańców najpóźniej do 2015 roku,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie w stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w roku 1995,

dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji: w 2013 r. nie więcej niż 50%, w 2020 r. nie więcej niż 35%,

- przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% ich ilości wytwarzanych do końca 2020 roku; dla roku 2020 przyjęto następujące poziomy selektywnego zbierania: papieru i tektury - 15%, szkła – 25%, metali – 15%, tworzyw sztucznych – 15%;
- wydzielenie odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych, zakłada się następujący poziom systemu selektywnego gromadzenia odpadów wielkogabarytowych: rok 2013 - 25%, rok 2020 - 50%;
- wydzielenie odpadów budowlano-remontowych ze strumienia odpadów komunalnych, zakłada się następujące poziomy przygotowania do ponownego użycia, recyklingu oraz innych form odzysku materiałów budowlanych i rozbiórkowych: rok 2020 - 70%;
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, zakłada się następujące poziomy selektywnego gromadzenia odpadów niebezpiecznych: rok 2013 - 10%, rok 2020 - 50%;
- selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji kuchennych i ogrodowych, zakłada się następujące poziomy selektywnego zbierania tych odpadów: rok 2020 - 20%,
- selektywne zbieranie odpadów z terenów zielonych, zakłada się następujące poziomy selektywnego zbierania tych odpadów: rok 2013 - 70%, rok 2020 -90%.

3.3.2.2. Główne kierunki działań

Gmina Świąciechowa przystąpiła do regionalnego systemu gospodarki odpadami opartego na Zakładzie Zagospodarowania Odpadów w Trzebani, skupiającego 18 wielkopolskich gmin z byłego woj. leszczyńskiego. Cały strumień odpadów komunalnych wytworzonych w gminie od połowy 2010 r. trafia do tego zakładu. Istotnym zadaniem gminy jest objęcie zorganizowanym odbiorem odpadów komunalnych od wszystkich jej mieszkańców, czego do tej pory nie udało się osiągnąć. Sytuacja powinna ulec zmianie na skutek wprowadzenia nowych przepisów prawa w gospodarce odpadami komunalnymi, obowiązujących od 1 stycznia 2012 roku.

Zadania realizowane przez gminę są i będą podporządkowane prawidłowemu funkcjonowaniu regionalnego systemu, a więc związane będą z rozwijaniem selektywnej zbiórki odpadów, w tym również biodegradowalnych i niebezpiecznych oraz prowadzeniem kampanii edukacyjno - informacyjnej wspierającej m.in. selektywną zbiórkę.

Dla osiągnięcia założonych celów, w tym prawidłowe funkcjonowanie systemu regionalnego konieczna jest realizacja następujących działań:

- podnoszenie świadomości społecznej mieszkańców, w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów;
- podniesienie skuteczności zbiórki odpadów zmieszanych;
- podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych, odpadów biodegradowalnych oraz odpadów niebezpiecznych zawartych w strumieniu odpadów komunalnych;
- utrzymanie przez gminę kontroli nad zakładami przetwarzania odpadów komunalnych, co jest istotne z punktu widzenia rozwoju racjonalnej gospodarki

- odpadami;
- redukcja w odpadach kierowanych na składowiska zawartości składników ulegających biodegradacji poprzez wprowadzenie selektywnej zbiórki tych odpadów i kierowanie ich do kompostowania.

Tab. 11.4. Harmonogram realizacji zadań

Lp.	Nazwa zadania	Realizator zadania	Okres realizacji
Gospodarka odpadami			
1.	Objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych (zmieszane oraz gromadzone i zbierane selektywnie)	gmina, przedsiębiorcy	Zadania ciągłe
2.	Wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych (przeciwdziałanie powstawaniu dzikich wysypisk śmieci)	gmina	zadanie ciągłe
3.	Kontrola działalności przedsiębiorców (operatorów) w zakresie zgodności z wydanymi zezwoleniami	gmina	zadanie ciągłe
4.	Organizacja systemu selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych	gmina, przedsiębiorcy	2013-2015
5.	Organizacja systemu selektywnej zbiórki odpadów niebezpiecznych znajdujących się w strumieniu odpadów komunalnych	gmina, przedsiębiorcy	2013-2015
6.	Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami odzysku i przemysłem w celu stymulowania rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów zawierających surowce wtórne	gmina, powiat, przedsiębiorcy	zadanie ciągłe
7.	Zapewnienie przepływu strumieni odpadów zgodnie z planami gospodarki odpadami	gmina	zadanie ciągłe
8.	Eliminowanie tzw. starej strefy w gospodarce odpadami, np. kontrole punktów złomu	powiat, gmina, jednostki kontrolne	zadanie ciągłe
9.	Realizacja zadań w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest określonych w programach krajowym i wojewódzkim.	gmina, użytkownicy wyrobów, przedsiębiorcy	zgodnie z programem krajowym

3.3.3. Ochrona powietrza

Ochrona powietrza polega na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

3.3.3.1. Cele ekologiczne

Polityka Ekologiczna Państwa - ograniczenie emisji SO₂, NO_x i pyłów drobnych (PM₁₀, PM_{2,5}), a także do 2016 r. zakłada się całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski; za programy polegające głównie na eliminacji niskich źródeł emisji oraz zmniejszenia emisji pyłu ze środków transportu, odpowiedzialne są władze samorządowe.

Województwo Wielkopolskie - za cel główny uznano spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza oraz standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa. Za najważniejsze kierunki działań w tym zakresie uznano:

- wzmocnienie systemu monitoringu powietrza;
- ograniczenie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, w tym eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi, bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialnych źródeł energii (np. wody

geotermalne, energia słoneczna, energia wiatrowa, energia biomasy z lokalnych źródeł);

- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych;
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń powstałych w procesie spalania, a także poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń redukujących zanieczyszczenia;
- modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych oraz ich automatyzacja;
- wdrażanie nowoczesnych technologii przyjaznych środowisku (BAT);
- rozwój infrastruktury drogowej z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska (obwodnice, poprawa stanu technicznego dróg);
- ograniczanie emisji komunikacyjnej poprzez odpowiednie utrzymanie czystości nawierzchni dróg i ulic;
- edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz korzystania ze środków transportu publicznego.

Powiat Leszczyński - za najważniejszy cel w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego uznano: spełnienie wymagań ustawodawstwa UE w zakresie jakości powietrza na terenie całego powiatu oraz utrzymanie obecnej jakości powietrza:

- utrzymanie lub poprawa dotychczasowej jakości powietrza;
- wprowadzanie w budynkach jednorodzinnych gazu i oleju jako źródeł energii cieplnej;
- propagowanie wykorzystania w energetyce lokalnej paliw ekologicznych (odnawialnych źródeł energii) np. wierzby energetycznej;
- termomodernizacja budynków i wprowadzanie ekonomicznych regulacji zużycia energii cieplnej;
- docelowa gazyfikacja poszczególnych miejscowości powiatu;
- wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku;
- ograniczenie ruchu docelowego na terenie największych miejscowości oraz na obszarach najcenniejszych przyrodniczo (również ochrona korytarzy ekologicznych);

Główny cel przyjęty przez gminę Świąciechowa to poprawa jakości powietrza atmosferycznego.

3.3.3.2. Główne kierunki działań

- **Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw stałych oraz zmniejszenie strat energii**

Działania, które mogą doprowadzić od realizacji wytyczonego kierunku działań to przede wszystkim:

- promowanie nowych nośników energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz tworzenie warunków do ich powstawania,
- edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych),
- modernizacja kotłowni opalanych węglem (zmiana rodzaju paliwa),
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych,
- wymiana oświetlenia na energooszczędne.

▪ **Ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń powodowanej przez komunikację na warunki życia ludzi**

Zwiększające się natężenie ruchu oraz zły stan dróg przyczyniają się do wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza. Pożądane działania, które mogłyby przyczynić się do realizacji wytyczonego kierunku działań to:

- modernizacja dróg powiatowych i gminnych (wymiana nawierzchni, przebudowa skrzyżowań),
- budowa II-etapu obwodnicy m. Świąciechowa w ciągu drogi powiatowej nr 4670P (w ramach budowy węzła drogowego na proj. S-5),
- tworzenie ścieżek rowerowych i promowanie tego rodzaju komunikacji.

W ograniczeniu przepływu zanieczyszczeń powietrza dużą rolę odgrywa zieleń, która oczyszcza powietrze przez absorpcję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Fakt ten należy brać pod uwagę na etapie planowania przestrzennego.

Tab. 11.5. Harmonogram realizacji zadań

Lp.	Nazwa zadania	Realizator zadania	Okres realizacji
Ochrona powietrza			
1.	Zmniejszenie strat energii cieplnej poprzez zabiegi termomodernizacyjne budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych	gmina, właściciele obiektów, podmioty gospodarcze	2013-2019
2.	Wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych m.in. wymiana kotłów węglowych na paliwo gazowe, biomasę, itd.	gmina, właściciele budynków	2013-2019
3.	Ograniczanie niskiej emisji ze źródeł mobilnych poprzez przebudowę układu komunikacyjnego, wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg	gmina, zarządcy dróg	zadanie ciągłe
4.	Zwiększenie udziału źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym gminy, tworzenie warunków do ich powstawania (np. budowa biogazowni rolniczych)	gmina, podmioty gospodarcze	2013-2019

3.3.4. Ochrona przed hałasem

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Na terenie gminy nie prowadzi się działalności gospodarczej, która stwarzałaby znaczące zagrożenie hałasem. Drobne zakłady mogą stanowić źródła hałasu o charakterze lokalnym. Obszarami, na których hałas stanowi problem dla mieszkańców są tereny zabudowy mieszkaniowej przyległe do drogi krajowej nr 12 (Strzyżewice, Lasocice, Długie Stare) oraz drogi powiatowej nr 2760P (Świąciechowa). Na tych terenach nie są zachowane standardy akustyczne określone przepisami prawa.

3.3.4.1. Cele ekologiczne

Polityka Ekologiczna Państwa - główny cel to dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.

Województwo Wielkopolskie - główny cel ekologiczny to zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego. Najważniejsze kierunki działań:

- rozszerzanie monitoringu hałasu w środowisku, szczególnie na terenach będących pod wpływem oddziaływania określonej kategorii dróg, linii kolejowych oraz terenów wskazanych w powiatowych programach ochrony środowiska;
- realizacja inwestycji zmniejszających narażenie na hałas komunikacyjny (budowa obwodnic, modernizacja szlaków komunikacyjnych, budowa ekranów akustycznych, rewitalizacja odcinków linii kolejowych i wymiana taboru na mniej hałaśliwy, itp.);
- dalsze ograniczanie emisji hałasu pochodzącego z sektora gospodarczego, m.in. poprzez kontrole przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu, wprowadzanie urządzeń ograniczających emisję hałasu);
- przestrzeganie wartości dopuszczalnych poziomów hałasu w odniesieniu do nowo zagospodarowywanych terenów: stosowanie w planowaniu przestrzennym zasady strefowania.

Powiat Leszczyński. Główny cel to zmniejszenie uciążliwości hałasu, zwłaszcza na terenach zabudowanych poprzez:

- szczegółową inwentaryzację miejsc o największym natężeniu ruchu drogowego;
- monitoring hałasu drogowego w wyznaczonych punktach, dokonanie oceny akustycznej wybranych miejsc;
- ograniczenie hałasu przemysłowego;
- budowa ekranów akustycznych i zieleni izolacyjnej;
- wprowadzanie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów.

Głównym celem przyjętym przez gminę jest zapewnienie dobrego klimatu akustycznego.

3.3.4.2. Główne kierunki działań

Głównym kierunkiem działań jest ochrona mieszkańców gminy przed uciążliwością spowodowaną nadmiernym hałasem. Zadania prowadzące do realizacji założonego celu będą miały charakter zapobiegawczy i sprowadzać się będą do kształtowania rozwoju przestrzennego gminy w sposób zapewniający utrzymanie klimatu akustycznego w granicach dopuszczalnych norm.

Na zminimalizowanie uciążliwości spowodowanej hałasem komunikacyjnym w Świąciechowie, w ciągu drogi powiatowej nr 2760 będzie miało wpływ zakończenie budowy II-go etapu obwodnicy miejscowości w ramach budowy węzła „Świąciechowa” na proj. drodze ekspresowej S-5. Budowa tej trasy wpłynie korzystnie przede wszystkim na ograniczenie hałasu w Lesznie (obwodnica Leszna), w gminie Świąciechowa wpłynie na pogorszenie klimatu akustycznego mimo jej planowanego przebiegu w bezpiecznej odległości od terenów wymagających ochrony akustycznej.

Na ograniczenie hałasu komunikacyjnego w gminie wpłynie stopniowa modernizacja dróg lokalnych wiążąca się między innymi z budową nowych nawierzchni, a także budową ścieżek rowerowych.

Tab. 11.6. Harmonogram realizacji zadań

Lp.	Nazwa zadania	Realizator zadania	Okres realizacji
Ochrona przed hałasem			
1.	Zapewnienie standardów akustycznych w środowisku na etapie planowania przestrzennego (lokalizacja terenów i obiektów wymagających ochrony akustycznej poza zasięgiem źródeł hałasu, szczególnie drogowego)	gmina	zadanie ciągłe
2.	Identyfikacja miejsc szczególnie narażonych na oddziaływanie hałasu drogowego	gmina, zarządcy dróg, WIOŚ	2013-2014
3.	Modernizacja i przebudowa układu komunikacyjnego gminy, w tym związana przede wszystkim z budową drogi ekspresowej S-5.	zarządcy dróg	2014-2018
4.	Monitoring hałasu w środowisku	WIOŚ, właściciele i zarządcy obiektów – źródeł hałasu	zadanie ciągłe

3.3.5. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez: utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach, zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. Wartość dopuszczalna dla miejsc dostępnych dla ludności wynosi 10 kV/m, natomiast dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową 1 kV/m.

Przez teren gminy przebiegają dwie linie energetyczne wysokiego napięcia, 110 i 220 kV wymagające zachowania stosownych stref ochronnych. Punktowymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są także stacje bazowe telefonii komórkowej (5 instalacji).

3.3.5.1. Cele ekologiczne

Polityka Ekologiczna Państwa - główny cel to dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.

Województwo Wielkopolskie - główny cel to stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych oraz minimalizacja ich oddziaływania na zdrowie człowieka i środowisko. Najważniejsze kierunki działań:

- kontynuacja badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia polami elektromagnetycznymi oraz poszerzenie wiedzy na temat stopnia ich oddziaływania;
- wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi;
- preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych;
- edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

Powiat Leszczyński - za główny cel ekologiczny uznano bieżącą kontrolę źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego i radiacyjnego, a główne kierunki działań w tym zakresie to prowadzenie badań poziomów pól elektromagnetycznych oraz wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem.

Cel przyjęty przez gminę Świąciechowa to ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych na środowisko i zdrowie ludzi.

3.3.5.2. Główne kierunki działań

Zadania prowadzące do realizacji założonego celu będą miały charakter zapobiegawczy i sprowadzać się będą do kształtowania rozwoju przestrzennego gminy w sposób zapewniający ochronę przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych na środowisko i zdrowie ludzi. Odbywać się to powinno już na etapie postępowania w sprawie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko.

Tab. 11.7. Harmonogram realizacji zadań

Lp.	Nazwa zadania	Realizator zadania	Okres realizacji
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym			
1.	Lokalizacja obiektów emitujących pola elektromagnetyczne w miejscach niedostępnych dla ludności (konieczność uwzględnienia w studium i mpzp)	gmina, podmioty gospodarcze	zadanie ciągłe
2.	Monitoring pól elektromagnetycznych	WIOŚ	zadanie ciągłe

3.3.6. Zapobieganie poważnym awariom

Przepisy ustawy - Prawo ochrony środowiska stanowią, że do ochrony przed poważnymi awariami zobowiązani są podmioty prowadzące zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia awarii, podmioty dokonujące przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji.

Poważne awarie na terenie gminy mogą być spowodowane przede wszystkim, transportem materiałów niebezpiecznych po drogach publicznych (tranzyt drogą krajową nr 12, szczególnie na terenach zabudowanych) oraz na szlaku kolejowym Leszno-Głogów, a także magazynowaniem i dystrybucją paliw.

Na terenie gminy nie ma zakładów dużego ryzyka ani zwiększonego ryzyka zagrożenia awarią przemysłową.

Koordinację prac związanych z poważnymi awariami i ich skutkami regulują stosowne procedury na szczeblu powiatowym, które powinny być określone w planie zarządzania kryzysowego.

3.3.6.1. Cele ekologiczne

Województwo Wielkopolskie – głównym celem jest minimalizacja skutków poważnych awarii przemysłowych dla ludzi i środowiska. Najważniejsze kierunki działań:

- wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych;
- bezpieczny transport materiałów niebezpiecznych, w tym minimalizacja transportu substancji niebezpiecznych przez obszary zamieszkałe usuwanie skutków zagrożeń środowiska oraz bezpieczne, tymczasowe magazynowanie odpadów powstałych w czasie usuwania skutków poważnej awarii;
- wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom środowiska i zdrowia człowieka wynikającym z nadzwyczajnych zdarzeń.

Powiat Leszczyński – za główny cel uznano eliminowanie i zmniejszanie skutków dla mieszkańców i środowiska z tytułu poważnych awarii przemysłowych. Realizacja poprzez:

- ocena skutków zagrożeń dla awarii chemicznych i ekologicznych z uwagi na rodzaj zagrożenia;
- analiza zagrożeń pod kątem prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz skutków i konsekwencji prawnych.

Głównym celem w gminie jest zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

3.3.6.2. Główne kierunki działań

Działania prowadzone przez gminę będą polegać na informowaniu społeczeństwa o zasadach zachowania i postępowania w przypadku wystąpienia poważnych awarii, a także na współpracy z odpowiednimi służbami, zgodnie z ustalonymi procedurami w ramach zarządzania kryzysowego.

Tab. 11.8. Harmonogram realizacji zadań

Lp.	Nazwa zadania	Realizator zadania	Okres realizacji
Ochrona przed awariami przemysłowymi			
1.	Prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnej dla lokalnej społeczności odnośnie postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii	powiat, gmina, służby ratownicze	zadanie ciągłe
2.	Monitoring potencjalnych sprawców poważnych awarii pod kątem spełniania przez nich wymogów bezpieczeństwa	WIOŚ, PSP, Policja, gmina	zadanie ciągłe

3.4. Koszty i źródła finansowania programu

Realizacja programu ochrony środowiska, określonych w nim celów i kierunków działań wymaga wykonania konkretnych przedsięwzięć obejmujących zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne, wskazanie ich wykonawców oraz źródeł finansowania.

Wykaz przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na terenie gminy sporządzono dla zadań własnych gminy oraz dla zadań koordynowanych, realizowanych przez jednostki zewnętrzne (samorząd powiatu, województwa, administrację rządową i jednostki im podporządkowane). Został on podporządkowany głównym celom ekologicznym i przypisanym im kierunkom działań.

Inwestycje infrastrukturalne, w tym związane z ochroną środowiska należą do bardzo kapitałochłonnych. Ograniczone możliwości finansowe gminy nie pozwalają na finansowanie tych przedsięwzięć wyłącznie z własnych środków, chociaż to najczęściej gmina ponosi największy ciężar przy ich finansowaniu (np. gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami). Inwestycje komercyjne podejmowane przez podmioty gospodarcze (np. budowa źródeł energii wykorzystujących zasoby odnawialne) będą finansowane ze środków własnych i kredytów bankowych, w części także mogą być finansowane z funduszy ochrony środowiska jak i dotacji z funduszy unijnych.

Obok własnych środków z budżetu gminy, innymi dostępnymi źródłami finansowania inwestycji realizowanych przez samorzady są:

- kredyty i pożyczki ze środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (najczęściej wojewódzkiego) oraz kredyty i pożyczki komercyjne udzielane przez banki,
- obligacje komunalne,
- dotacje bezzwrotne pochodzące z funduszy krajowych i zagranicznych, w tym z UE (programy sektorowe i regionalne finansowane przy znacznym udziale środków unijnych),
- dotacje z budżetu państwa.

Koszty zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w latach 2012-2013 określone zostały przez gminę na podstawie posiadanych przez nią dokumentów (programy, projekty techniczne, kosztorysy, itp.), a te przewidziane do realizacji w latach późniejszych zostały określone szacunkowo na podstawie stosownych wskaźników, najczęściej nie określono ich wcale ze względu na ryzyko popełnienia błędu.

Szacunkowe koszty realizacji zadań objętych programem w latach 2012-2019 przedstawiono w harmonogramie rzeczowo-finansowym stanowiącym załącznik do niniejszego programu.

Realizacja planowanych przedsięwzięć (o ustalonych i szacunkowych kosztach, w tym wynikających z WPF), w których gmina będzie uczestniczyć całkowicie lub częściowo pochłonie około 28,9 mln zł, z czego 68% planuje się ponieść w latach 2013-2016.

W kwocie tej nie uwzględniono zadań z gospodarki wodnej realizowanych przez WZMiUW oraz kosztów przebudowy lokalnego układu drogowego związanych z budową drogi S-5.

Zadania realizowane przez gminę finansowane będą głównie z jej budżetu, wspomagane dotacjami ze środków pomocowych (UE, pożyczki z funduszy ochrony środowiska, kredyty).

Okolo 48% kosztów pochłonie finansowanie zadań związanych z gospodarką wodno-ściekową, przede wszystkim z sanitacją gminy.

3.5. Zarządzanie programem ochrony środowiska

3.5.1. Zasady i organizacja zarządzania

Zarządzanie Programem powinno odbywać się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania, zgodne z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających. W gminie zarządzanie środowiskiem prowadzone jest przez samorząd gminny oraz przez instytucje im podporządkowane. Cele ochrony przyrody są realizowane przez uwzględnianie wymagań ochrony w programach ochrony środowiska przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, planach zagospodarowania przestrzennego, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Samorząd gminny dysponuje m.in. następującymi instrumentami:

- uchwała plany zagospodarowania przestrzennego jako prawo miejscowe,
- uchwała regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie,
- uchwała plany i programy związane z ochroną środowiska,

- realizuje gospodarkę wodno-ściekową i gospodarkę i odpadami.

Instrumenty kontroli i monitoringu znajdują się w dyspozycji administracji specjalnych, które kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring sanitarny stanu środowiska (Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska, Państwowa Inspekcja Sanitarna), monitoring wód (za wyjątkiem oceny jakości wód) - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, administrują sektorami gospodarczymi ochrony środowiska (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych). Głównym wykonawcą programu jest wójt gminy. Współdziała on z organami administracji samorządowej i rządowej oraz podległymi im służbami. Bezpośrednim odbiorcą programu będzie społeczność lokalna gminy Świąciechowa.

3.5.2. Monitoring realizacji programu

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania, jak i również będą mogły być dokonane ewentualne modyfikacje programu. Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach: monitoring środowiska, monitoring programu.

Monitoring środowiska to źródło informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska, czyli podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska, natomiast monitoring programu to ocena zaplanowanych zamierzeń.

Wójt gminy co dwa lata sporządza raport z wykonania programu i przedstawia go radzie gminy. Podstawą oceny realizacji programu będą zauważalne efekty odniesione do założonych celów.

Efekty ekologiczne proponuje się oceniać na podstawie wskaźników monitorowania programu (tab. 12).

Tab. 12. Wskaźniki monitorowania programu

Wskaźnik	Miara
Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko	
Liczba ludności korzystająca z instalacji w % ogółu ludności:	x
- wodociąg	%
- kanalizacja	%
- gaz sieciowy	%
Odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	%
Udział powierzchni lasów i innych terenów zieleni do powierzchni gminy	%
Udział powierzchni obszarów chronionych do powierzchni gminy	%
Liczba pomników przyrody	szt.
Nakłady inwestycyjne na gosp. komunalną i ochronę środowiska (jako odsetek ogółu wydatków inwestycyjnych gminy)	%
Wskaźniki świadomości społecznej	
Liczba oraz skuteczność kampanii edukacyjno-promocyjnych	szt./opis
Ilość i jakość interwencji zgłaszanych przez mieszkańców	szt./opis
Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska	%

4. Streszczenie

1. Przedmiotem niniejszego opracowania jest aktualizacja dotychczasowego Programu ochrony środowiska dla gminy Święciechowa opracowanego do roku 2012. Potrzeba aktualizacji programu wynika ze zmiany stanu legislacyjnego, tj. aktualnego stanu prawa polskiego oraz prawa wspólnotowego, zmiany Polityki ekologicznej Państwa oraz weryfikacji źródeł zagrożeń, a także możliwości finansowych gminy. Zaktualizowany Program obejmuje działania gminy na lata 2013–2016 z perspektywą do roku 2019.
2. Opracowanie zawiera charakterystykę dokumentów strategicznych różnych szczebli, z uwagi na wymóg spójności z tymi dokumentami. Są to następujące dokumenty: Polityka Państwa na lata 2009 –2012 z perspektywą do roku 2016, Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego, Program ochrony środowiska powiatu leszczyńskiego, Strategia rozwoju Gminy Święciechowa oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Święciechowa.
3. W opracowaniu zawarto charakterystykę społeczno - gospodarczą gminy wykorzystując najnowsze publikowane dane statystyczne i materiały gminne. Przedstawiono również diagnozę stanu i funkcjonowania środowiska w gminie oraz szerszego tła przyrodniczego w granicach powiązań funkcjonalnych.
4. Scharakteryzowano także obszary i obiekty objęte ochroną prawną: na podstawie ustawy o ochronie przyrody, na podstawie ustawy - prawo wodne, na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
5. Najważniejszym problemem wymagającym rozwiązania na terenie gminy jest gospodarka wodno-ściekowa.
6. Mając na uwadze problemy, wymagające rozwiązania, a także opierając się na możliwościach finansowych gminy sformułowano główne cele oraz kierunki działań na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2019.
7. Za cel priorytetowy uznano poprawę jakości środowiska: przede wszystkim jakości wód powierzchniowych i podziemnych, a także jakości powietrza oraz ograniczenie hałasu komunikacyjnego. Podejmowane działania związane będą z budową sieci kanalizacyjnej dla poszczególnych miejscowości w gminie, modernizacją systemów dystrybucji wody, także z przeciwdziałaniem zanieczyszczeniom obszarowym pochodzącym z rolnictwa oraz modernizacją lokalnego układu drogowego sprzyjającą ograniczeniu emisji zanieczyszczeń oraz hałasu komunikacyjnego.
8. Wykaz przedsięwzięć sporządzono głównie dla zadań własnych gminy z uwzględnieniem jej możliwości finansowych. Spis zadań został przyporządkowany głównym celom ekologicznym i przypisanym im kierunkom działań.
9. Realizacja planowanych przedsięwzięć pochłonie kwotę około 49,3 mln zł (łącznie z zadaniami gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej), z czego ponad 59% przeznaczonych zostanie na poprawę jakości środowiska, pozostałą część na ochronę zasobów naturalnych oraz działania systemowe. Większość środków przeznaczonych na poprawę jakości środowiska wydatkowanych zostanie na gospodarkę wodno-ściekową

(62%), a w tym 96% na ochronę wód przed zanieczyszczeniem (budowa systemów kanalizacyjnych).

10. Udział finansowy gminy w łącznych kosztach (zidentyfikowanych) programu wynosi ponad 28,9 mln zł. co stanowi 58,7% ogółu wydatków. Są to środki w większości przeznaczone na poprawę jakości środowiska.
11. Program obejmuje system monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania, jak i również będą mogły być dokonane ewentualne modyfikacje programu. Ocena programu dokonywana będzie przez Radę Gminy Świąciechowa co dwa lata na podstawie przedłożonego przez Wójta raportu.
12. Przedsięwzięcia podejmowane w ramach programu nie będą znacząco oddziaływać na środowisko zarówno na etapie ich realizacji jak i eksploatacji. Ich realizacja służyć będzie poprawie stanu środowiska na terenie gminy. Realizacja planowanych przedsięwzięć nie będzie naruszać spójności sieci obszarów Natura 2000 jak również innych obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

Zgodnie z przepisami art. 46 ustawy z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) do projektu aktualizacji programu sporządzono prognozę oddziaływania na środowisko”, której zakres i stopień szczegółowości został uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismo z dnia 27.06.2012 r., znak WOO-III.410.172.2012.PW). Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Poznaniu wyraził pozytywną opinię w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (pismo nr DN-NS.9012.5.150.2012 z dnia 26 marca 2012).

Projekt aktualizacji programu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został pozytywnie zaopiniowany przez Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu (opinia Nr DN-NS.9012.5.729.2012 z dnia 19 grudnia 2012 r.) oraz przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (opinia Nr WOO-III.410.766.2012.PW z dnia 7 stycznia 2013 r.). Opinia RDOŚ została uwzględniona w ostatecznej wersji ww. dokumentów.

5. Materiały źródłowe

5.1. Podstawowe przepisy prawne

1. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne. (tj. Dz.U. z 2012 r., poz. 145).
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 21).
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw. (Dz.U. Nr.100, poz.1085, z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2012, poz. 647).
7. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tj. Dz.U. z 2004 nr 121, poz. 1266, z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz.U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).
11. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz.U. z 11.04.2012 r., poz. 391 z późn. zm.).
12. Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. z 2002 r. Nr 58 poz. 535 z późn. zm.).
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. Nr 192, poz. 1883).
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. (zm. Dz.U. z 2012 r., poz. 1109).
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. Nr 16, poz. 87).
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, których wprowadzanie w ściekach przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego (Dz.U. Nr 233, poz. 1988).
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. Nr 47, poz. 281)); zastąpione rozporządzeniem z dnia 24 sierpnia 2012 r. (Dz.U. poz. 1031).
18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz.U. Nr 165 poz. 1359).
19. Rozporządzenie Rady Ministrów z 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. Nr 137, poz. 984).
20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. Nr 52, poz. 310)); zastąpione rozporządzeniem z dnia 2 sierpnia 2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 914).
21. Rozporządzenie Nr 4/2012 Dyrektora RZGW we Wrocławiu z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie określenia wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Województwa Wielkopolskiego z dnia 16 lipca 2012 r., poz. 3193).
22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. Nr 25, poz. 133).

5.2. Wykorzystane materiały

1. Bank Danych Lokalnych GUS.
2. Dane z Urzędu Gminy Świąciechowa (budżet gminy, WPF, plany odnowy miejscowości, itd.).
3. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska. Fundacja IUCON Poland. Warszawa 1995.
4. Krajowy plan gospodarki odpadami 2014. Uchwała Nr 127 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2010 r. (M.P. Nr 101, poz. 1183).
5. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Warszawa 2003 (aktualizacje: 2005, 2009, 2010)
6. Mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000 (SMGP), Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.
7. Mapa glebowo – rolnicza w skali 1:100 000. IUNG Puławy 1982.
8. Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony. A.S. Kleczkowski. AGH Kraków 1990.
9. Mapy hydrograficzne w skali 1:50000; oprac. z 1990 r. (OPGK Poznań) i 2000 r. (Główny Geodeta Kraju).
10. Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego. Przemysław Wylegała, Stanisław Kuźniak, Paweł T. Dolata. Poznań 2008 r.
11. Plan gospodarki odpadami dla Gminy Świąciechowa na lata 2010-2012 z perspektywą do 2020 r. - Aktualizacja. (Uchwała Nr IV/28/2011 Rady Gminy Świąciechowa z dnia 29 grudnia 2011 roku).
12. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (zmiana). WBPP w Poznaniu, 2010 r.
13. Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2012-2017 Uchwała Nr XXV/440/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 sierpnia 2012 roku.
14. Podstawy metodyki oceny środowiska przyrodniczego człowieka. Sołowiej Daniela. Wydawnictwo Naukowe UAM. Poznań 1992.
15. Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016, (Uchwała Sejmu RP z dnia 22 maja 2009 r.).
16. Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Leszczyńskiego na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016 - Aktualizacja. (Uchwała Nr XXX/246/10 Rady Powiatu Leszczyńskiego z dnia 20 kwietnia 2010 roku).
17. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Leszczyńskiego na lata 2012-2016 z perspektywą do roku 2020 - aktualizacja. (Uchwała Rady Powiatu Leszczyńskiego Nr XVIII/188/2012 z dnia 20 grudnia 2012 r.).
18. Program ochrony środowiska dla Gminy Świąciechowa. (Uchwała Nr XXII/153/2005 Rady Gminy Świąciechowa z dnia 23 czerwca 2005 roku).
19. Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2012-2015 (Uchwała Nr XXVIII/510/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 listopada 2012 roku).
20. Raporty o stanie środowiska w Wielkopolsce w latach: 2004-2010. Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań.
21. Strategia Rozwoju Gminy Świąciechowa na lata 2010-2019. (Uchwała Nr XXXIV/240/2010 Rady Gminy Świąciechowa z dnia 29 października 2010 roku).
22. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świąciechowa – zmiana. (Uchwała Nr V/38/2011 Rady Gminy Świąciechowa z dnia 31 marca 2011 roku).
23. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Świąciechowa. (Uchwała Nr XXX/216/2010 Rady Gminy Świąciechowa z dnia 25 lutego 2010 roku).
24. Złoża surowców mineralnych. Baza Infogeoskarp. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa.

Spis tabel

	str.
1 Użytkowanie gruntów w Gminie Święciechowa	14
2 Wykaz złóż surowców naturalnych	18
3 Klasyfikacja gleboznawcza użytków rolnych	19
4 Kompleksy rolniczej przydatności gruntów	19
5 Struktura użytkowania gruntów	20
6 Odczyn gleby i potrzeby wapnowania	20
7 Zasobność gleb w przyswajalny fosfor, potas i magnez	21
8 Zawartość metali ciężkich, pierwiastków śladowych oraz siarki siarczanowej	22
9 Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków	33
10 Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków	34
11.1 Harmonogram realizacji zadań o charakterze systemowym	47
11.2 Harmonogram realizacji zadań w zakresie ochrony zasobów naturalnych	53
11.3 Harmonogram realizacji zadań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	56
11.4 Harmonogram realizacji zadań w zakresie gospodarki odpadami	59
11.5 Harmonogram realizacji zadań w zakresie ochrony powietrza	61
11.6 Harmonogram realizacji zadań w zakresie ochrony przed hałasem	63
11.7 Harmonogram realizacji zadań w zakresie ochrony przed prom. elektromag.	64
11.8 Harmonogram realizacji zadań w zakresie ochrony przed awariami przem.	65
12 Wskaźniki monitorowania programu	67

Spis załączników

	str.
1 Harmonogram rzeczowo-finansowy	73
1.1 Struktura kosztów programu	77
2 Mapa – Program ochrony środowiska	78

Harmonogram rzeczowo-finansowy

Zadania o charakterze systemowym

Lp.	Nazwa zadania	Jednostki realizujące	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
				2012	2013	2012-2013	2014-2016	2017-2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Zadania o charakterze systemowym			790	405	1195	25	1741
1	Kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców gminy – edukacja ekologiczna	Gmina, Powiat, NGO	budżet gminy, budżet powiatu	5	5	10	20	20
2	Odnowa miejscowości gminy/*	Gmina	budżet gminy, WFOŚiGW, UE	780	400	1180		1715
3	Monitoring, ocena i aktualizacja programu ochrony środowiska	Gmina	budżet gminy	5		5	5	6

/* - w ramach planów odnowy miejscowości gminy Świąciechowa (Świąciechowa, Gołanice) realizowane będą m.in. zadania związane z ochroną zasobów naturalnych jak i zmierzające do poprawy jakości środowiska, a mianowicie:

- odbudowa istniejącej zieleni,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej (gminnych),
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego - modernizacja dróg gminnych, w tym budowa chodników i ścieżek rowerowych

Ochrona zasobów naturalnych

Lp.	Nazwa zadania	Jednostki realizujące	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
				2012	2013	2012-2013	2014-2016	2017-2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ochrona zasobów naturalnych gminy				50	50	70	100
1	Odbudowa istniejącej zieleni, w tym parków wiejskich, nowe nasadzenia	Gmina, inwestorzy prywatni	budżet gminy, WFOŚiGW		50	50	70	100

Ochrona zasobów naturalnych

Lp.	Nazwa zadania	Jednostki realizujące	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
				2012	2013	2012-2013	2014-2016	2017-2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Gospodarka wodna						720	16200
1	Regulacja koryt rzek i cieków, budowa obwałowań (Kopanica – 9,8 km na terenie gm. Święciechowa)	WZMiUW	budżet woj., WFOŚiGW					16200/*
2	Budowa i modernizacja budowli piętrzących na ciekach podstawowych gminy: Kopanica (jaz), Krzycki Rów (3 zastawki), Rów R1 (2 zastawki), Rów Święciechowski (przepust z piętrzeniem).	WZMiUW	budżet woj., WFOŚiGW				720	-

/* - łącznie z obwałowaniami Kopanicy (2,9 km) i Rowu Rydzynskiego (7,68 km) na terenie gm. Rydzyna

Poprawa jakości środowiska

Lp.	Nazwa zadania	Jednostki realizujące	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
				2012	2013	2012-2013	2014-2016	2017-2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Rozbudowa i modernizacja systemów ujmowania i dystrybucji wody			207	238	445	485	
1	Budowa sieci wodociągowej w Przybyszewie	Gmina	budżet gminy	13	166	179		
2	Budowa sieci wodociągowej w Krzycku Małym	Gmina	budżet gminy	30		30		
3	Budowa sieci wodociągowej w Lasocicach	Gmina	budżet gminy	40		40		
4	Budowa sieci wodociągowej w Gołanicach	Gmina	budżet gminy				30	
5	Budowa sieci wodociągowej w Święciechowie (rejon ulic: Lipowej, Krzyckiej, Śmigielskiej, Leszczyńskiej, Rzemieślniczej)	Gmina	budżet gminy	110	60	170	455	
6	Przebudowa sieci wodociągowej w Tzrebinach w rejonie Rowu Krzyckiego	Gmina		14	12	26		

Poprawa jakości środowiska

Lp.	Nazwa zadania	Jednostki realizujące	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
				2012	2013	2012-2013	2014-2016	2017-2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Gospodarka wodno-ściekowa, ochrona wód przed zanieczyszczeniem			2797	3362	6159	9 380	700
1	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Lasocicach	Gmina	budżet gminy, WFOŚiGW, PROW	2505		2505		
2	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Ogrodach	Gmina	budżet gminy, WFOŚiGW		2000	2000		
3	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Krzycku Małym i Gołanicach	Gmina	budżet gminy, WFOŚiGW, UE		1072	1072	6 000	
4	Budowa kolektora sanitarnego łączącego miejscowości Długie Stare i Lasocice	Gmina	budżet gminy, WFOŚiGW				600	
5	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Długie Stare, rejon ul. Nowej oraz w Świąciechowie rejon ul. Lipowej i Śmigielskiej	Gmina	budżet gminy, WFOŚiGW	67	60	127		
6	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (oczyszczalnie przydomowe - dofinansowanie)	Inwestorzy prywatni, Gmina	budżet gminy, WFOŚiGW, PROW	25	30	55	90	100
7	„Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej na nowych osiedlach”	Inwestorzy prywatni, Gmina	budżet gminy,	200	200	400	600	600
8	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Przybyszewie etap-II	Gmina	budżet gminy, WFOŚiGW				2090	

Lp.	Nazwa zadania	Jednostki realizujące	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
				2012	2013	2012-2013	2014-2016	2017-2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Gospodarka odpadami			25	95	120	165	100
1	Porządkowanie miejsc nielegalnego składowania odpadów	Gmina	budżet gminy		35	35	35	
2	Rozwój systemu zbiórki odpadów komunalnych (w tym selektywnej)	Gmina	budżet gminy, przedsiębiorcy		30	30	40	
3	Likwidacja wyrobów zawierających azbest /*	Gmina, właściciele nieruchomości	budżet gminy, budżet powiatu	25	30	55	90	100

/* - przewidywane dofinansowanie gminy i powiatu

Poprawa jakości środowiska

Lp.	Nazwa zadania	Jednostki realizujące	Źródła finansowania	Przewidywane koszty w tys. zł				
				2012	2013	2012-2013	2014-2016	2017-2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ochrona powietrza, ochrona przed hałasem			1385	3 197	4 582	1980	2 202
1	Rozbudowa sieci dystrybucyjnej na terenie miejscowości Święciechowa i Strzyżewice	Wielkopolska Spółka Gazownicza	środki przedsiębiorcy		3100	3100	80	
2	Termomodernizacja obiektów oświatowych gminy: modernizacja ogrzewania w przedszkolach w Gołanicach, Niechłodzie, Długie Stare; Zespole Szkół w święciechowie, sali wiejskiej w Święciechowie (system klimatyzacji)	Gmina	budżet gminy	200	47	247	300	352
3	Budowa drogi ekspresowej S-5 wraz z powiązaniem z istniejącym układem drogowym w gminie/*	GDDKiA	budżet państwa, budżet powiatu				bd	
4	Budowa, modernizacja dróg gminnych i chodników (Święciechowa, Przybyszewo, Lasocice, Strzyżewice, Gołanice, Długie Stare, Długie Nowe, Krzycko Małe, Trzebiny, Niechłód)	Gmina	budżet gminy	1185	50	1235	1600	1850
5	Budowa ścieżki rowerowej Strzyżewice-Lasocice w ciągu drogi kraj. nr 12	GDDKiA, Gmina	budżet państwa, budżet gminy				bd	
6	Budowa ścieżki rowerowej Święciechowa – Gołanice w ciągu drogi pow. nr 2760P	Powiat Leszczyński, Gmina	budżet powiatu, budżet gminy				bd	

/* - węzeł Święciechowa

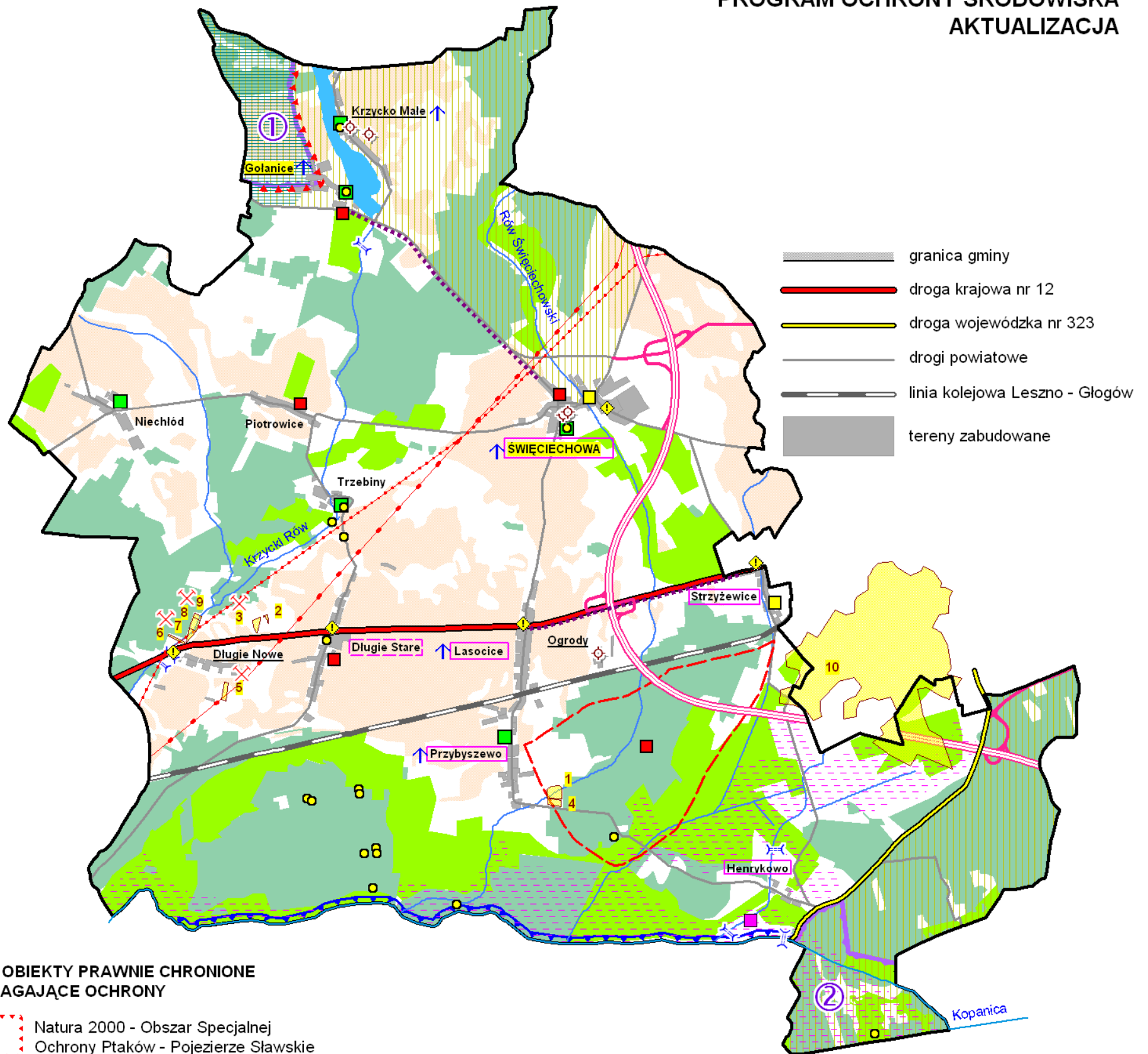
bd- brak danych, puste pola w tabeli – brak nakładów

Struktura przewidywanych kosztów realizacji programu

Lp.	Rodzaj przedsięwzięć	2012	2013	2012-2013		2014-2016		2017-2019		2012-2019	
		tys. zł	tys. zł	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%	tys. zł	%
I	Zadania o charakterze systemowym	790	405	1195	7,8	25	0,2	1741	8,6	2961	6,0
1	Kształtowanie postaw ekologicznych mieszkańców i pozostałe działania systemowe	10	5	15	1,3	25	100,0	26	1,5	66	2,2
2	Odnowa miejscowości	780	400	1180	98,7			1715	98,5	2895	97,8
II	Ochrona zasobów naturalnych		50	50	0,3	790	5,8	16300	80,1	17140	34,8
1	Ochrona zasobów naturalnych (zieleni)		50	50	100,0	70	8,9	100	0,6	220	1,3
2	Gospodarka wodna, ochrona przed powodzią					720	91,1	16200	99,4	16920	98,7
III	Poprawa jakości środowiska	4437	9557	13994	91,8	11810	94,0	2300	11,3	28104	59,2
1	Gospodarka wodno-ściekowa	3004	3600	6604	45,7	9865	84,9	700	30,4	18026	61,8
1.1	Rozbudowa i modernizacja systemów ujmowania i dystrybucji wody	207	238	445	3,6	485	4,4			715	4,0
1.2	Ochrona wód przed zanieczyszczeniem	2797	3362	6159	96,4	9380	95,6	700	100,0	16239	96,0
2	Gospodarka odpadami	25	95	120	0,9	165	1,3	100	4,3	385	1,3
3	Ochrona powietrza	200	3147	3347	41,4	380	2,2	352		4079	20,8
3.1	Wykorzystanie paliw niskoemisyjnych		3100	3100	53,4	80	28,6			3180	52,3
3.2	Racjonalizacja zużycia paliw i energii	200	47	247	46,6	300	71,4	352		899	47,7
4	Ochrona powietrza, ochrona przed hałasem	1185	50	1235	12,0	1600	11,6	1850	65,2	4685	16,1
4.1	Rozwijanie ekologicznych form komunikacji drogowej										
4.2	Poprawa stanu dróg i bezpieczeństwa ruchu drogowego	1185	50	1235	100,0	1600	100,0	1850	100,0	4685	100,0
	R A Z E M	5227	10012	15239	100,0	12625	100,0	20341	100,0	48205	100,0
	- w tym zadania własne samorządu gminy	5179	4222	9396	79,3	11935	93,5	4743	19,9	25859	58,7
	Zadania systemowe	790	405	1195	9,9	25	0,2	1741	43,1	2961	10,2
	Ochrona zasobów naturalnych		50	50	0,4	70	0,5	100	2,5	220	0,8
	Poprawa jakości środowiska	4389	3767	8 151	89,7	11840	99,3	2902	54,4	22678	89,0

**GMINA ŚWIĘCIECHOWA
PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
AKTUALIZACJA**

**OBSZARY I OBIEKTY PRAWNIE CHRONIONE
ORAZ WYMAGAJĄCE OCHRONY**

- Natura 2000 - Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków - Pojezierze Sławskie
- Przemęcki Park Krajobrazowy
- obszary chronionego krajobrazu
- pomniki przyrody
- obszary ważne dla ptaków wymagające ochrony (1-Pojezierze Sławskie, 2-Tarnowskie Łąki)
- strefa ochrony ujęcia wody Przybyszewo - Strzyżewice
- ujęcia zbiorowego zaopatrzenia w wodę

**ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA
PRZYRODNICZEGO**

- sieć hydrograficzna
- ekosystemy leśne
- łąki i pastwiska
- parki wiejskie
- zwarte kompleksy dobrych gleb
- złoża kruszywa naturalnego

ZAMIERZENIA INWESTYCYJNE

- Święciechowa miejscowości objęte planami odnowy
- Henrykowo miejscowości skanalizowane
- Długie Stare miejscowości częściowo skanalizowane
- Golanice miejscowości przewidziane do skanalizowania
- Lasocice rozbudowa sieci wodociągowej
- rozbudowa sieci dystrybucyjnej gazu
- projektowane ścieżki rowerowe
- projektowana droga ekspresowa S-5 z powiązaniem z istniejącymi drogami
- ochrona przeciwpowodzowa (budowa wałów)
- poprawa retencji korytowej (zastawki)

ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- Piotrowice miejscowości nieskanalizowane
- tereny podtapiane
- rozległe agrocenozy pozbawione szaty roślinnej
- czynne kopalnie kruszywa naturalnego
- zagrożenie hałasem komunikacyjnym
- oczyszczalnia ścieków
- stacje bazowe telefonii komórkowej
- linie elektroenergetyczne:
  - 110 kV
  - 220 kV